

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עו'לים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת דברים תש"פ

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטרסים:

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית ברסלב

ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש בארא פארק

Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

Visit Our Web Site:

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיוזק פאר די

אידישע שטוב

212-444-9169

קול

ברסלב

212-444-9191

חיוזק יומי

צו באקומען די חיוזק יומי

טעלעפאון מעסידזשינג

347-630-2876

אימעיל

chizikyomi@gmail.com

גרפיקה עיצוב ועימוד: א.י.ש. אשדוד 05276-27127

1 ולא ספק דוחה את השבת. נראה לר"י דאמטבא בעלמא הוא. ולא איצטריך קרא
 2 לחבי דהיינו תיסקו ארעתה לחלל את השבת, ולא ידענא את הוא בר חובב מילה
 3 או לא. כדפרשן לספק דמנל נולד לו או לח. ומשום נולד בין השמשות לא איצטריך נמי
 4 קרא. דמוטב דרובטל שעת מילה בשמיני מוסקאב ובש. ותשעה ואל יחלל שבת בימים
 5 מספא. אלא בר נראה לר"י דעיקר אלא קרא אתא

לאנדוניגוס, שאנו דוחה שבת, ונולד כשחוא
 6 חלול. ומיהו, לא מוח' דעיקר נפקי, קרא אבי סבא
 7 מילי. שטלימ' ויבואו שניהם, אלא חרי קריא
 8 כתיבי חד במילה במונה "יובים השמיני ימול
 9 בשר ערלתו". וחד במילה שלא במונה וזגול
 10 זול. א"ר קרא אתא לאנדוניגוס, ונולד כשחוא
 11 מילי מסבא ידענן דאין עריך לחסיף דם בריה.
 12 ר"י א"י נמי עיקר קרא נולד כשחוא מחול
 13 לאנדוניגוס אלא עריך קרא. ודא נפקא ליה לר'
 14 יורה לקמן דאנדוניגוס טעון מילה מרתיב
 15 כ"ל סבא, ורובנו ודו דרשי מדרש אחתי:
 16 יורה לקמן דנולד כשחוא בריה בן ערין
 17 על גר שנתנייה. השתא ממעט יחידה ש'
 18 ה"רעך תספה נולד כשחוא מחול, מלתנידי
 19 כשחוא מחול. ודא לולד כ"ע מוח, ונבר איבי
 20 פלוגתא וא"כ לקמן דפסיק בר הלכה כתיב,
 21 ומשעט כדוחיה ק"ל חמאמר בר ארז בר
 22 ונולד כשחוא מחול, שאין עריך לחסיף ממנו דם
 23 בריה - כ"ש גר שנתנייה כשחוא מחול. וה"ל לא
 24 פסיק בן אלא ספק דקטן א"ר. וגר עריך. ובקטן
 25 דקין כדן פסקו בשמעתיה. ונבר נמי נראה לר'
 26 שסבבו אחיה ד"במות רפי' "חולעין" (דף ע"ג)
 27 דנתיא חרי שבא ואמר מלתי ואל טבולתי
 28 אמר. אין מטבילין. ואת לר' א"ר לחסיף ממנו דם
 29 בריה. בחגיגי כשחוא מחול. רבני יוסי אמאי
 30 אין מטבילין ודי הוא מחול לפניה, מאי נפקא
 31 מינה אם לא מלו אותו ביד, ואל אלא ערין
 32 מחול ונבעיני מחול? אלא ודאי עריך לחסיף
 33 ממנו דם בריה. ולכן אין מטבילין דאניו גר עד
 34 שדרי הסבא הפוכה מסבא דשמעתין. והיינו
 35 טעמא: רבין קטן שגורו כשחוא מחול וביני גר
 36 ערילתו. ונראה לרשב"א לתא טעם סבא,
 37 ודוקא בקטן גדלי - גלי, בבר דלא גלי
 38 ואל גלי. ור"ח פסק איבאב מדי: כ"ן שנת
 39 הדי אבאן באבאן ואמור' לטלטלו. נראה לר"י
 40 דעבישי מותר לטלטל כל תוסקו, שאין אנו
 41 בקיין, ויכולם בנו ספק בן ד ספק בן ט' ופעמים
 42 שהאשה מתעברת סמוך לטבילתה, ופעמים
 43 שאינה מתעברת. ומותר לטולו בשבת ממי'.
 44 כדאמרין לקמן (דף קל) אפילו הוא בן שבעה
 45 ודאי בנון שלא בא על אשוח אלא עם אתו

ופירש, ולדה לוח' פ' אפילו בהי נראה לר"י דמותר לטלטלו ולמולו בשבת אם אין ירשתא בשער' ובצפרינו. כדאמר בפרק "העריל" (במות פ"ב ס' ד) דאמרין: יאיר בר שבעה הוא
 46 ואשתיהו אישתיה: **מפני** הסכה. סבת חלב כשיש הרבה בדידן, ולא חיישין שמת טלטל אתו. ודאי רשב"א מאי ארייא מפני הסכה, דאפילו לא ידע אלא עם בעלמא מואס. ושורין
 47 אפילו (ז) היא לחובב עמנו ולרועיא אינו צריך שידבק. אינ' שחא מלאכא שאינה צריכה לנפח - דחמי אסורא שפי מאיסר טלטלו - נראה דרשמי, מדי דהיה אפירא מואס, ושורין
 48 משום ערעא: **מכילל** ד"ק סבר ד"ה מחללין, ר' אליעזר הקפר' ורש' בן אלעזר תרווייהו קיימי אתי. וה"ל ליה ר"א הקפר' לרש' בן אלעזר. לא כר' יש להשיב על דברי ח'ק, אלא הכי
 49 אין לול' לרמייה: לא תחלקו בו. והשתא ודיק ספיר, מכלל תח' דבי וכו'. פירוש רשב"א:

1 אנדוניגוס. ספק הוא. ונולד בין השמשות נמי ספק ונמו הוא ספק אינו ונמו. וכן נולד
 2 מחול. ספק שאנו ערלה כבושה היא. העור רבוק בפשו. ולקמייה פריך: ספק קמא
 3 לאתוי מאאי: הואיל ותנו כל הני ספקי: רבי יהודה אומר ב'. לקמייה לוף מלתיה:
 4 שב"ש אומרים עריך לחסיף ב'. ואפילו דכי מורו דשבת לא דחי: עריך לחסיף.
 5 חיישין שעת ערלה כבושה היא: על גר

דליקא שום ספק ערלה. כגון ערבי מחול: בן |
 6 ח' אין מחללין עליו. שהרי מבת הוא. ואין |
 7 מילתא מנא. והואיל ונמו לא לא חילול הוא. |
 8 שהרי הוא במחנהו בבשר מת - לקמן נמוך |
 9 האי חילול במכשירי מילה. ואליבא דר' |
 10 אליעזר: מפני הסכה. מפני שחלב הרבה |
 11 בדיקה, ומביאה לידי חולי: בח'ק, אליבא |
 12 רביה. דאמר א"ר לחסיף ממנו דם בריה: |
 13 אהר"ה איתליסר חולאי. שחיפו ממנו דם |
 14 בריה. ולא רעו טעמו דשבת ודאי ואפילו |
 15 לביש ספק הוא ואין מחללין: עד לשינוי |
 16 בריה שפכה. והוא עצמו מלו. ונשאו כרות |
 17 שפכה, שהקן מן הנדי: אדרב. דאמר א"ר |
 18 לחסיף: בשבת מי אפי. הא ספקא אי: |
 19 והוא קבר. בר אבא סבר דדאי ערלה כבושה |
 20 היא. ומחללין: חיישין. הא דאמר רש' בן |
 21 אילעזר לדברי הכל עריך לחסיף: אספיקא |
 22 קאמר, ובהויל, שאנו ערלה כבושה היא. |
 23 ולענן שבת נמי ודאי לא מחללין: ודאי |
 24 ערלה בשבת היא. ומחללין: לא מפלל |
 25 ד"ק. דר' אליעזר הקפר סבר דברי הכל |
 26 מחללין, ואגא דאמרין כוותיה: לא ופסא |
 27 דילקא מכלל דתיק סבר דברי הכל אין |
 28 מחללין א"כ רבי אליעזר טעמא דב"ש איא |
 29 לאשמעניו ב'. איב' דתנא לעיל מיהא אמר |
 30 דברי הכל אין מחללין, ר' אליעזר הקפר |
 31 הוא. דקא לביש מחללין - מאי רבוחא |
 32 אשמעניו דב"ש פליגי בה? קא ג"ש במקום |
 33 ביה איה משנה ומשמעין דילקא הכי קאמר |
 34 ר' אליעזר דתיק, דאמר בשבת לדברי הכל |
 35 אין מחללין. ופולגמיהו בחול, ולב"ה א"ר |
 36 לחסיף ממנו דם בריה - קא ליקא, דלא |
 37 נחלקו בדבר. זה. אלא ודאי עריך, ובשבת |
 38 הוא דפליגי, ושטקא דביה אקא לאשמעניו |
 39 דבחול שצין, ולאפוקי מתק דאמר לביה לא |
 40 עריך: כל שאין אמו ממואה לידה. כגון וזא |
 41 דופן, וגויה שילדה ולקחי' נתנייהו - אין בנה |
 42 ממתין עד שנתה, עקא תמול קדי: ודורות |
 43 הראשונים. ומתקרבא עד מלת תורה. שנתה |
 44 ביה ולא נתנו ומתא:

ונתתרה
 35 לשמנה, שצאמר "אשה פי תורע וילדה וכו' וטמאה וגו' ויבום השמיני ימול בשר ערלתו". א"ל
 36 אבי: ודורות הראשונים יבוחו, שאין אמו ממואה לידה - ונימול לשמנה! א"ל: נתנה תורה
 37 ונתתרה

1 כתנאי' יש ליד בית ברו. תימה: הובי משמע ליה מתוך קר בריהא דרבי חנא תלי
2 טעמא במוטאס לדיה: עלמס אימא לך דרבי יוצא דופן ניטול לח, והאי
3 דמצריך טבילה בשפחה - משום דבעין אחר טעא חושבה גזירת דה שטמולא. ברמפא לך
4 ביבמות פ"ב ע"ב. 'החולץ' (דף מ"ו):
5 בגון' שלקח זה שפחה וזה עוברת. ופרק

6 בקדוטה: דהוי מצי למימר בגון שלקח
7 שפחה מעוברת לידה קודם טבילה. אלא ברוחא
8 נקט, ואפילו כטבילה ואחרי לידה מנבחה לח,
9 מקנת כסף ניטול לא. וקשה לר"י דא"כ תיק
10 לדעיל ל'ה' למי' שלקח נימנ ג' דרבותא, ואמאי קאמר
11 (ג) מקנת כסף ניטול לח. וזהו ל'ה' לקח מעוברת
12 נימנ אלא שפחה וזה אחרי חוה עוברת אלא דאי
13 לקח זה שפחה וזה עוברת הוי שפיר הומאי
14 דלכ"ב וביבמות אשילוח דרב אחאי. ור"א
15 לר"י גריס סוף שלקח שפחה וזה עמה. מיהו
16 תימה לר"י: דהוה מצי למינקט רבותא אפילו
17 בלא וליד עמה, בגון שלקח שפחה מעוברת
18 ולידה קודם טבילה וי"ל: דנחא ליה למינקט
19 בריקניא ברייתא בגמליה דתיק. ועד אמר
20 ר"י: דמשום דתיק קריא ניטול לאחרי וניטול
21 לשפחה וידיה ביה ומקנת כסף כתיבי בפרשת
22 לך. והלכך ניתו לאשמועיננה בבדי' ופירש
23 קודם מתן תורה דלא הוה טבילה. ואיני' וידיה
24 בלא ניטול לא לר' חנא אל מנבחה לח אלא
25 אחר מתן תורה. ולידה ואחרי טבילה - מיהו דל
26 מה שיכול לקיים לפני מתן תורה מקיים: **בגון'**
27 שלקחה ע"מ שלא להטבילה, וברמפא
28 ביבמות. בפרק 'החולץ' (דף מ"ו) דלקח על מנת
29 שלא לגיירי בול לחשתהוה הרב:

30 **בל** ששהה שלשים יום בארס חו' ימים
31 בבמה. אינו שוין. דיום שנחא כלארס
32 שנחה. כרמב"ם לקמן. דרב ר' עינאל חותא
33 ביבמות דשעה, וקאמרי לא אייראדותו עד
34 לארחא וזה אבלינן מניה. ויום שלשים כלפי
35 שלשים. כרתן בכבורה בפ"י ש"ש בבור לאחור
36 (דף מט) ואפילו רבי עקיבא דלפי' לך עינאל חותא
37 אלא דומפפא א"א הוא כלפי שלשים א כלארס
38 שלשים. ולענין אבילות אפילו ר"ע מודה דהוה
39 כלפי שלשים. משום דהלכה כדברי ומיסקל
40 באבל:

ממילה

41 **אומר:** כל ששעה ל' יום בארס - אינו נפל, שנאמר
42 **בברכה** אינו נפל, שנאמר 'מיום השמיני והלאה ורצה לקרבו' וגו'. הא לא שעה - ספיקא הוי
43 מיתל

הטבילה לשם עבודת חלה עליה שם חרות שפחה ישראל ותתחייב בכל מצות שהיאשה חייבת בהן. והוא טמאה לידה - והוא יליד בית שניטול לח: ילידה והטבילה וזה
יליד בית שניטול לאחרי. וכל שאין אטמו טמא לידה אין ממתנין לו לח. כרב אסי: בשלמא לרבי תנאי. דשני בין הטבילה ואחר כך ילידה לילדה ואחרי הטבילה: משפחת
לה. כהלוה. יליד בית ניטול לאחור - ילידה ואחרי הטבילה. יליד בית ניטול לח - הטבילה ואחרי ילידה. ותיניס משנתעברה אצלו. דלא הוי מקנת כסף. מקנת כסף ניטול לח
- בגון שלקח שפחה מעוברת וילדה לאחר שהטבילה. מקנת כסף הניטול לא - בגון שלקח זה שפחה וזה עוברת: דכיון דאין לבעל העובר חלק באמו, לא דומיא דלכ"ב
והא. ד"ה גמ' דמצי לפלוגי במקנת כסף בין ילידה ואחר כך הטבילה בין הטבילה ואחר כך ילידה. ולמימור: מקנת כסף ניטול לא - בגון שלקח שפחה מעוברת ועוברת. וילדה
ואחר כך הטבילה. אלא קודם אשמעינן, דאפילו בטהבילה ואחרי ילידה משכבת לה. והא דשני מקנת כסף ניטול לא לרבי תנאי מלתי. ולא אמר בגון שלקח שפחה וילדה
עמה - משום דאם כן ילידה וילדה בית טבילה היא. ומאי איראי גזיל קודם שלקחה: אפילו גזיל מקנת כסף ניטול לא: אלא יליד בית ניטול לא: הובי משפחה
אך דאי דומיא דלכ"ב הוא. ואזיל וליא טמוטא לידה הליא לדידה: בלוקח שפחה לעוברת. ואפילו משישראל. הוי טמאה לידה: דהוי שייכא ביה. שברב טבילה - לא דומיא דלכ"ב הוא.
ואזיל ואין לו חלק באמו: התיאם בו'. פלוגתא דר"ל ורבי יוחנן בבבא בתרא (דף קלו): שלקחה על מנת שלא להטבילה. דלא שייכא בה חרות חובא דמעזת כלי. דלא
דומיא דלכ"ב הוא. אכל לטמוטא לידה לא וחישינן בילדה ואחרי הטבילה: ופיריין. בבבא ארס כתיבי: מכן חזיש. מהחילי כתיבי שמע עתיק נגמבר. שדואן כן בקינא. ולא
קודם לכן: וליא לא שעה. שלשים יום בארס ונבכהה ח' מיס - ספיקא הוי. התלמוד פריך עלה:

1 ונתחרישה חלבת. דמי שאמנו טמאה לידה בול לח. ולא אחרי: **יוצא דופן**. שנקרעת
2 אמנו: שתי ערלות. שני עורות זה על זה. ואמר ליה שני גזירי: **אבל** לשיבחה ויא
3 מהלין. ואיני' ויוצא דופן אין אטמו טמאה לידה: **דאם** ברא תליא. ויחולל שבת חלי
4 במילה לח. דמי שניטול לח' - דרוחא שבת. ומי שאינו ניטול לח' - אינו דרוחא השבת.
5 דכתיב 'וביום השמיני' דילפינן מניה
6 ואפילו בשבת - בניטול לח כתיבי: **תנאי**. דא
7 דרב אסי: ח"ל הא מילתא משפחה וזהו
8 תנאי: כדרי' מקנת כסף (שפחה) (א) ואחר כך ילידה -
9 וזהו מקנת כסף שניטול לשפחה. לקח שפחה
10 וילדה עמה - וזהו מקנת כסף שניטול לאחרי.
11 לקח שפחה ותעברה אצלו וילדה - וזהו יליד
12 בית שניטול לח. רבי תנאי אמר: הטבילה
13 ואחר כך ילידה - וזהו יליד בית שניטול לח.
14 וילדה ואחרי הטבילה - וזהו יליד בית שניטול
15 לא. בלשקא לר' תנאי טמאה ליה לידה בית.
16 כדקתני. מקנת כסף שניטול לשפחה - בגון
17 שלקח שפחה ואחר כך ילידה. ניטול לא' ימי
18 - בגון שלקח שפחה וילדה עמה. אלא לח'ק
19 כו'. ובספרי' שילבו כתיבי בניטול לאחרי ימי -
20 בגון שלקח זה שפחה וזה עוברת. ור"א בעיני
21 דתא דלא גריס כשאלתו בגון שלקח זה
22 שפחה וזה עוברת - משום דקשיא ליה מאי
23 דחוקיה לאוקמי' בשני לקוחות. ולשני
24 מיסקא ודספא מרישא. דקתני לקח שפחה
25 וילדה וזהו מקנת כסף שניטול לא: **יש** יליד
26 בית שניטול לא. דתיק קריא כתיבי ביליד בית
27 ומקנת כסף. ח'י כתיבי בתו דח' ולא כתיבי ביה
28 (ב' ראשית זו): 'ומול יליד ביהו' ומקנת
29 כספא' וליד מפרש ביה לח' ימים. וכתיב
30 'ובן שמונת ימים מול לכם כל גבר לדורותיכם'
31 ויליד בית ומקנת כסף. ומסתברא דהאי
32 דמפרש על לשונה - היינו דקמי' דמי
33 לישראל מעליא. שגולד בביתו של ישראל
34 משקנא. דדומיא דלכ"ב בעינן. וכתיבי ביהו
35 קריא 'ומול לכם כל גבר'. והרי' ויליד בית
36 ומקנת כסף - דלפך. לקח שפחה מעוברת
37 וילדה - הרי זה מקנת כסף. דהוה שלם הוא
38 במהו אטמו טמאה. שניטול לח. דדומיא דלכ"ב
39 הוא. שגולד ברושותי של ישראל. לקח שפחה
40 וילדה עמה. שכבר ילידה. ואיני' שלא עברו
41 עיני' לח' ללידה - מלו מיד. כדכתיב 'ומול'
42 ילדו וגו'. וקלא דדומיא דלכ"ב הוא. לקח
43 שפחה ותעברה אצלו - לא הוי עובר מקנת
44 כסף אלא יליד בית שניטול לח. דדומיא
45 דלכ"ב הוא. ולקמי' מפרש לידה בית הניטול
46 לאחרי אליבא דתיק: **דבי תנאי** אומר.

1 **והתחרישה חלבת.** איני? והא איתמר: **יוצא דופן** ומי שיש
2 לו שתי ערלות, רב הניא ורב הניא בר רב. **הד אמר:**
3 **מחליין עליו את השבת;** וחד אמר: אין מחליין. **עד כאן**
4 **לא פליגי - אלא לחלל עליו את השבת, אבל לשמנה -**
5 **ודאי מחליין לה!** הא ברא תליא. **תנאי:** יש יליד בית
6 שניטול לאחרי ויש יליד בית שניטול לשמנה, יש מקנת
7 כסף שניטול לאחרי, ויש מקנת כסף שניטול לשמנה. יש
8 מקנת כסף שניטול לא' ויש מקנת כסף שניטול לשמנה
9 ביצד? **הניא שפחה מעוברת ואח"כ ילידה - וזהו מקנת**
10 **כסף הניטול לשמנה, לקח שפחה וילדה עמה - זו היא**
11 **מקנת כסף שניטול לאחרי.** ויש יליד בית שניטול לשמנה,
12 **הניטול לשמנה.** רב תנאי אמר: **ילדה ואח"כ הטבילה -**
13 **וזהו יליד בית שניטול לאחרי.** הטבילה ואחר כך ילידה -
14 **וזהו יליד בית הניטול לשמנה.** ותנאי קמאי לא שני ליה בין
15 **הטבילה ואח"כ ילידה, בין ילידה ואח"כ הטבילה,** דאע"פ
16 **דאין אטמו טמאה לידה, ניטול לשמנה.** (אמר רבא):
17 **יליד בית ניטול לח' - מקנת כסף ניטול לא, ומקנת כסף**
18 **ניטול לח'. ילידה ואח"כ הטבילה - וזהו יליד בית שניטול**
19 **לאחרי.** הטבילה ואח"כ ילידה - וזהו יליד בית שניטול לח'.
20 **מקנת כסף ניטול לשמנה - בגון שלקח שפחה מעוברת**
21 **והטבילה ואח"כ ילידה.** מקנת כסף ניטול לאחרי - בגון
22 **שלקח זה שפחה וזה עוברת.** אלא לח'ק בשלמא כהלוה
23 משפחת להו, אלא יליד בית ניטול לאחרי חיבי משפחת
24 לה? א"ר ירמיה: **בלוקח שפחה לעוברת.** התיאם למ"ד
25 קנין פירות לאו קנין הגוף דמי, אלא למ"ד קנין פירות
26 **בלוקח הגוף דמי - מאי א"פא למימר? אמר רב מרששי:**
27 **בלוקח שפחה ע"מ שלא להטבילה.** תנאי. ר"ש בן גמליאל
28 **אומר:** כל ששעה ל' יום בארס - אינו נפל, שנאמר 'פרוין מכן ת"ש תפדה".
29 **שמנת ימים**
30 **בברכה** אינו נפל, שנאמר 'מיום השמיני והלאה ורצה לקרבו' וגו'. הא לא שעה - ספיקא הוי
31 מיתל

ממילה

1 מימלה חיבי מְהֵלֵין, שום קָוון ביום השמיני בשבת. דילמא נפל הוא ולא קוין' חזי' למו, 1
 2 ונשחיה חבורה שלא לשם מצוה: אמר ר' הוא. כלומר: אם כלול לו ה'רשוי - שפיר קא 2
 3 מילי: מתחתי בבשר. שחוקה הוא, ולא חבורה היא: לא נצרכיה. הא דקאמי' אין מחללין' 3
 4 אלא לענין מכשירי מילה לרבי אליעזר, דאמר דחו שבת - דא דקמי' ליה בגייה שכלו 4
 5 לו ה'רשוי - שבערו ט' תרשים משמששה עד 5
 6 שילדתו ולא משקשה למי עיבורה. אגל ספק 6
 7 - אין משכיריו דוחין, דילמא לאו בר חרות ומיל: 7
 8 הוא. ומתל שבת בעשותו פתמיס מותר: 8
 9 בתנאי. נפל גמור אם חשוב כמת, כדקאמר רב 9
 10 אידא בר אבהו, דאניו אלא מתחך בבשר. או 10
 11 לא, והוא חבורה: לאיליה לְהֵבִיא בן ח'! 11
 12 דכוליה קרא דרבי ליה חרות מביט: מי? 12
 13 הבהמה - מקצת בהמה טמאה. ומקצת 13
 14 אינה מטמאה, פקט - לטרפה שחוקה. 14
 15 ומדמטמיס טרפה שחוקה - מכלל דבהמה 15
 16 קאי. 'אשר היא לכם' - להביא בהמה טמאה. 16
 17 לשפיר שארשאוהו רבתיב בח' ל'כל הבהמה 17
 18 אשר היא מותרת פקח ואינה מעלת גרה' 18
 19 וגר - מוקף לה היתם באבר מן החי הבהמה 19
 20 מדרב. וקריש' זו בהמה ודאי. 'לאקבלי' - 20
 21 להביא בן ח' ה'רשוי. שאף שחוקה מיתה 21
 22 ומטמאיה בן סבר ר' הוא. לפרך שחוקה 22
 23 מותרת: לענין אבילה. או מותר באבילה 23
 24 בשחוקה: אם יצאה. שחוקה טמאה. 24
 25 מלמטא בדרישית: קריה לה שעת ה'רשוי'. 25
 26 ליחשת ולשחרה קודם שנתרפה: מי פליגי. 26
 27 למשיך ודל ש' בהמה בתוך ח' ימים: שהחיים 27
 28 אותו ב'יום' ואינו מוקצה, שרבי בין השמשות 28
 29 נמי היה מותר אבן אבן. מיהו משמעין מיקח 29
 30 ומורה לרבי ביום: ופשי' רבי יודיה ורבי שמעון. 30
 31 שחוקה בראיין מותרין ביום מוספת בריע. 31
 32 שאם נולד דהים הוא וממנו עמו - שהוא 32
 33 המוקף, ומותר לבקר ממונו בירט, דלא דמי 33
 34 במתקן בירט, דלא איתחוק באיטור. 34
 35 ומאקמינו ליה היתם כון דרתיב ימי היתם. 35
 36 ו'ראוהו בשעת לילת מיהו: נפל מן היגה או אבילו 36
 37 אפי'. שמת ממתה מיתה הבהא לו בתוך ל' 37
 38 ממוקם אחר - דרבי הכל בחוקת כלול לו ה'רשוי 38
 39 קאי, דאי לא ואן מיתה לא היה מוח. הילכך. 39
 40 חי הוא. ובאדם היה יקר, ופטרט את אמו מן 40
 41 החליצה. וגיב בהמה נמי, סתם לול בהמה 41
 42 ששעת בתוך ח' - מותר באבילה. דלא חוינא 42
 43 ביה ביעותא, ורוב היולדות אינן מפולות: 43
 44 שפתיק. בליכרי בלעז'. כלומר: לאחר לידתו 44
 45 לא ראו בו אלא חיות מעט, שפיקה ומת. וגיב 45
 46 אדם אמר: ח' ע' וברוכא' עגלא חילתא קממת 46
 47 דשבעה: איתיהו. מלשחזנו עד אורחא. 47
 48 שראו לא שמיני: הוה אבילין מיעה. דשקט 48
 49 דיום כנגלו. כדרכיבין ויקראו כב' ויהיה שקבעת 49
 50 ימים תחת אמו' - הא לילה חוי. ומיהו, מיום 50
 51 השמיני הוא ה'רשוי - דאורחא לא בו 51
 52 חוקה היא. כדרכיבין (שם ס) 'ביום ערות 52
 53 לרשוי'. אבל כמכלל נפל פקח ליה. חזי 53
 54 לאקדושה, דראמינן כוהנים דף יב. לילה 54
 55 לקדושה, יום להרצאה. והלכך לענין חילין - 55
 56 חזי מאורחא למישחיתיה ומיכל. אלקמא: מאן 56
 57 דסיל ברשביג פליג במיתה הבהא לו ממוקם אחר, ואמר ספקא הוא: שביב בגו תלמין. ללידתו: א' א' צווינותא. מטעמיס שמאבילין את האביל: בא קעית לפיכל. לכך אהך 57
 58 מאביל חנם: איתיהו מילתא. אבילות: בגו תלמין וימין, ללידת חיליה. פת הולך בחיליה. ללידתו, ולא היה לאבין בן אילא הוא. טונוולא לאחז מיתה איתיה, ועל קדו חזי פטרין 58
 59 אמו מן החליצה אם היה בר קיימא: וקמיהו ונקמיש'ת. לאמר, לפני שפבורה שאיתיה וקמיהו לבס: 59

מימלה חיבי מְהֵלֵין? ליה? אָמַר רב אדא בר אבהו: מִלֵּין 1
 אותו ממה נפשך? אם חי הוא - שפיר קא מְהֵלֵין! ואם לאו 2
 - מתחתי בבשר הוא. וְאֵלֹא הָא דתנאי: סָפֵק בִּן א' סָפֵק 3
 בן ח' - אין מְחַלְלֵין עָלָיו אֶת הַשֶּׁבֶת, אִמָּא? נִמְתְּלִיה 4
 ממה נפשך! אם חי הוא - שפיר קא מְהֵלֵין, וְאִם לֹא - 5
 מתחתי בבשר הוא! אָמַר מר בריה דרבינא: אִנָּא וְרַב נְחוּמִי 6
 פְּרִי וְרִבְרִיה תְּרַמְּינָא: מִמְּהוּל - חִיבֵי נְמִי מְהֵלֵין לִיה, לֹא 7
 נִגְרְבָה אֵלֶּא לְמַכְשֵׁרֵי מִילֵהּ, וְאִפְּרֵי אֲדָרְבֵי אֲדָרְבֵי אָמַר 8
 אבוי: בתנאי! 'וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאבילה' 9
 להביא בן שמינה שאין שחוקהו מותרתו, רבי יוסי בריבי 10
 יהודה ור' אלעזר בריש אומרם: שחוקהו מותרתו. מאי 11
 לאו בקא קא מפליגי, דמר סבר: חי הוא, וכו': מת הוא. 12
 אמר רבא: אי הכי, אדמפליגי לענין מומיהו ומהרה - 13
 לפליגי לענין אבילה! אלא, דכולי עקמא מת הוא, ורבי 14
 יוסי בריבי יהודה ורבי אלעזר בריבי שמעון סברי: כמפרה: 15
 מפרה, לאו אף על גב דמתה היא - שחוקההו מותרתה, 16
 הכא נמי - לא שפיר. ורפנו: לא דמי לפרה, מפרה - 17
 היתה לה שעת ה'רשוי. הא - לא היתה לה שעת ה'רשוי. 18
 וכו' מפרה כמבין מאי איכא למימר? התם, יש במינה 19
 שחוקה, הכא - אין במינה שחוקה. איבעינא להו: מי פליגי 20
 רפנו עליה דרפנו שמעון בן גמליאל או לא? אם תמצני לומר 21
 "פליגי" - הלכה כמותו או אין הלכה כמותו? ת"ש: עגל 22
 שזולד ביום טוב - שחוקהו אותו ב'יום. הכא במאי עסקינן 23
 - דקיום ליה בגוויה שכלו לו ה'רשוי. ת"ש: ושיון, שאם 24
 נולד הוא וממנו עמו - שיהי מן המוקפין. ה"ג: שכלו לו 25
 ה'רשוי. ת"ש, דאמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרפנו 26
 שמעון בן גמליאל. הלכה - מכלל דפליגי, שיהי אמו אביי. 27
 נפל מן תנא או אבילו ארי - דברי הכל חי הוא, פ' פליגי - 28
 שפתיק ומת. מר סבר: חי הוא, ומר סבר: מת הוא. למאי 29
 נפקא מיניה? - לפטור מן היתים. נפל מן הנג או אבילו ארי 30
 דברי הכל חי הוא?! והא רב פפא ורב הונא בריה דרב 31

הושע אקילעו לבי בריה דרב ארי בר אבין, ועבד להו עילא חילתא מימא דשבעה. ואמרי ליה: 1
 אי איתרחינהו ליה עד לאורחא - הוה אבילין מיעה, השתא - לא אבילין מיעה! אלא, כשפתיק 2
 ומת - דברי הכל מת הוא, כי פליגי - כנגל מן הנג ואבילו ארי. מר סבר: מת הוא, ומר סבר: חי הוא. 3
 בריה דרב דימי בר יוסף אתיליד ליה והוא ינוקא, בגו תלמין יומין שכיב. יתיב קמתאביל עילוה. 4
 אמר ליה אבוי: צווינותא קבעת למילכ? אמר ליה: קים לי ביה שכלו לו ה'רשוי. רב איש אילע 5
 ב' בר בריה, איתרע ביה מילתא בגו תלמין יומין. חזיה דיתיב וקא מתאביל עילוה, אמר ליה: אלא 6
 סבר ליה, מר לרא אדאמר רב יהודה אמר שמואל 'הלכה כרפנו שמעון בן גמליאל'? אמר ליה: קים לי 7
 בגוויה שכלו לו ה'רשוי. איתמר, מת) בתוך שלשים, וקמיהו ונתקדשה. אמר ברבינא משמיה דרבא: 8

אם 1
 אם 2
 אם 3
 אם 4
 אם 5
 אם 6
 אם 7
 אם 8
 אם 9
 אם 10
 אם 11
 אם 12
 אם 13
 אם 14
 אם 15
 אם 16
 אם 17
 אם 18
 אם 19
 אם 20
 אם 21
 אם 22
 אם 23
 אם 24
 אם 25
 אם 26
 אם 27
 אם 28
 אם 29
 אם 30
 אם 31
 אם 32
 אם 33
 אם 34
 אם 35
 אם 36
 אם 37
 אם 38
 אם 39
 אם 40
 אם 41
 אם 42
 אם 43
 אם 44
 אם 45
 אם 46
 אם 47
 אם 48
 אם 49
 אם 50
 אם 51
 אם 52
 אם 53
 אם 54
 אם 55
 אם 56
 אם 57
 אם 58
 אם 59

שבת פרק תשעה עשר – רבי אליעזר דמיילה דף קלו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" רש"י

1 וְהָא סָתְמַס סְפָרָא הוּא, דְּבִתְרֵיהּ בְּחִינַי תְּנִיא לָהּ, וְסָתְמַס סְפָרָא רְבִי יְהוּדָה: לְקַדְּשֵׁי מִי
2 חֲשָׂא, לְתַת אַפְרַי עַל הַמַּיִם: כּוּמְשֵׁי בִקְקָן וּפְסִיל בְּאִשָּׁה, עֲטֵמֵיהּ מְקַרְשׁ בְּסוּד יוֹמָא
3 מַבְּרִי: וּבְאֲנָדְרוּגִינוּס, שְׂמַע מִינָה דְרַבִּי יְהוּדָה בְּאִשָּׁה מְשֻׁר לִיהּ: כֵּל יָבֵר, רִבּוּיָא הָא:
4 **מַתְנִי**: וְשִׁבְעָ וּמָלְא אֶת שֵׁל אַחַר הַשְּׁבַת בְּשַׁבַּת תְּחִיב, וְסֻעָה דְבִרְבַּר מַעְרָה וְעַל אֵשָׁה
5 מַעְרָה הוּא, וְעַבְד לִיהּ חֲבוּרָה שְׂלֵאל לְעֹרְךָ.

6 וּבְזָא אֲפִילוּ רְבִי יְהוֹשֻׁעַ עֲדוּדָה: אֲחִיד לְמִלּוּ
7 בְּשַׁבַּת וְאֲחִיד לְמִלּוּ בַּעַ"שׁ וְשִׁבְעָ וּמָלְא אֶת שֵׁל
8 עַ"שׁ בְּשַׁבַּת ר' מַחְיִיב חֲשָׂא, וְרִמְיָה לֵאל: בְּמַנְהָ אֵינָה דְרוּחָה שְׁבַת, וְאֵעִיז דְּסֻעָה דְבִרְבַּר
9 מַעְרָה, שְׂדֵיחָה טְרוּד אֲבוּתוּא שְׂל מַעְרָה כּוּר
10 טַעַם קָרָה, וְאֵף קָרָה עֲשֵׂה מַעְרָה – שְׂבוּרֵי רֵאז
11 הוּא לְמִלּוּ, אֶלָּא אֲשֵׁינָא דְרוּחָה שְׁבַת – סִיל
12 לְרֵא: טַעַם דְבִרְבַּר מַעְרָה, וְעֵשֶׂה מַעְרָה שִׁשׁ
13 קָה חִיב חֲשָׂא – תְּחִיב, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר,
14 דִּסִּיל: טַעַם קָרָה דְבִרְבַּר מַעְרָה וְעֵשֶׂה מַעְרָה – פּוֹטֵר:
15 **נְמִי** רַב הוּנָא מַתְנִי, בְּמַתְנִיחֵי, בְּרִישָׁא חִיב
16 לְדַבְרֵי וְכַל, בְּרַמְתֵּינֵן לֵיהּ אָנֹן: וְרַב יְהוֹשֻׁעַ
17 מַתְנִי בְּרִישָׁא פְּטוּר, דְּמוֹקֵה לֵהּ בְּשַׁבַּת וּמָלְא אֶת
18 שֵׁל עַ"שׁ בְּשַׁבַּת, וּפְלֻגָּתָא הִיא בִּשְׁל אַחַר
19 הַשְּׁבַת בְּשַׁבַּת: שְׂהוּא תְּחִיב, דְּאֵעִיז דְּקִרְדִּי
20 בְּמַעְרָה וְסֻעָה קָרָה, כִּיּוֹן וְלֵאל מַעְרָה, שְׂעִידִין
21 לֹא הִיעֵז מְנוּ לְמִלּוּ – תְּחִיב: אֶלָּא מַעִיז,
22 שְׂהוּקָשׁ כֵּל חֲקֻאָתוּהָ שְׂבַתוּרָה לְחַטָּאת עִיר,
23 דְּכַתִּיב "וְהָיָה אַחַת יְהוָה לְכֹסֶם" וְגו', בְּפִרְשַׁת
24 שְׂחַלָּה בִּין אֲשֵׁינִים גְּבִי רַבּוּן עִיר: וְרַב יְהוֹשֻׁעַ
25 חֲתָם, עוֹבֵד עֲבוּדָה וְרַח לֵיהּ עֲשֵׂה מַעְרָה: חִינִי
26 רַב יְהוּדָה מַתְנֵי פּוֹטֵר, דְּתַנְיָא: אִמְרֵי ר' מִי, אֵל
27 נְחָלְקוּ רֵיא רְבִי יְהוֹשֻׁעַ עַל שְׂהוּוּ לֹא
28 תִּינוּקוֹת אֲחִיד לְמִלּוּ עַ"שׁ: וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
29 חֲתָם לֹא מַתְנִי בְּמַעְרָה הָא מַתְנִי בְּמַעְרָה,
30 טְרוּד לְחַטָּאת בְּמַעְרָה מַעְרָה, שְׂהִירֵי אִיד
31 מַתְנֵי מַתְנֵי, וְטְרוּד לֵיהּ לְמַתְר וְלַעֲשׂוֹת
32 מַתְנִי טְרוּדוּ עֲשֵׂה, וְעַל אֵה אֲשֵׁינָן בִּין מַעְרָה
33 כְּלָל: וְשִׁבְעָ וּמָלְא אֶת עַ"שׁ בְּשַׁבַּת שְׂהוּא תְּחִיב,
34 לְקַמְיָה מַתְרֵךְ לֵיהּ דְּלֵאל יִתְנַחַם שְׁבַת לְיָדוֹת,
35 אֲשֵׁינָן לֹא תִּינוּק שְׂהוּא וְעַל הַיּוֹם, הַלְּחֵף לֹא
36 הָיָה טְרוּד הַיּוֹם בְּמַעְרָה, שְׂלֵאל הָיָה מוֹטֵל עֲלֵיהּ
37 כְּלוּם לְעֵשׂוֹת, וְעַל לֹא לִשְׁתַּחֲוֹת: **מַתְנִי**:
38 נִלְחַד בִּין חֲשָׂמִישׁוֹת וְלֵאל לֵעֵט: שְׂהִירֵי לֵיהּ
39 שְׂמִינִי שֵׁל מַתְר הוּא נִיּוּמֵל, וְשָׂקָא בִּין
40 הַשְּׂמִישׁוֹת יוֹם הוּא וְנִיּוּמֵל לֵט: הָיָה הַיּוֹם
41 עַ"שׁ, אִיא לְמִלּוּ בְּשַׁבַּת הַבְּרָא דְּשִׁמְאָן בִּין
42 הוּא, וְהָיָא לִיהּ מִלְּהָ שְׂלֵאל בְּמַנְה וְאֵינָה
43 דְרוּחָה שְׁבַת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְחַמְתֵּינֵן עַד לְאַחַר הַשְּׁבַת
44 שְׂהוּא עֲשֵׂי: הָיָה לִי יוֹם לִיּוֹת אֶת הַשְּׁבַת
45 אִין מִלְּהָ שְׂלֵאל בְּמַנְה דְרוּחָה אֲבוּתוּ, וְנִיּוּמֵל
46 לִי: **נְמִי** חֲלִיצוֹת חֲתָם, שְׂלֵאל מַנְהוּ חֲחִיל
47 וְרַבָּא מַנְהוּ: דְּהִנֵּי לִיּוֹא, שֵׁל חֲתָם: בִּין
48 הַבְּרָאָתוּ כְּיוֹם הַחֲלִיצוֹת, מַמְתִּינֵן לִי כְּיוֹם
49 הַחֲלִיצוֹת, כִּיּוֹם לֵאל, יוֹם הַחֲלִיצוֹת דְרוּקָא אֲמַרְהוּ
50 דְקָא גְּעִינֵן מַעַת לַעֲת, לֹא יוֹם הַחֲלִיצוֹת
51 לְעַת, וְעִידִין יוֹם הַבְּרָאָתוּ כְּיוֹם הַחֲלִיצוֹת,
52 וְעִידִין מַעַת לַעֲת, **מַתְנִי**: אֵילוּ חֵן צִיצִין תַּמְעַפְּכִין אֶת הַמַּעֲלָד
53 הַבְּרָאָתוּ מַהָּ, דְּבְעִינֵן מַעַת לַעֲת, וְמוֹקָא
54 לִיבָא לְמַשְׁמַע מַרְדִּי: **מַתְנִי** צִיצִין, רְצוּעוֹת
55 שֵׁל בְּשַׂר שְׂבַעֲרוּן מִן הַחֲלִיצוֹת, עֲקָרָה, הִיא שְׂפָה גְבוּהָ הַמְּקַטֵּת אֶת הַגִּיד כְּסִיב, וּמַנְהָ מַשְׁפַּע יוֹרֵד לְרַאשׁוּ: וְאֵינוּ אוֹכֵל בְּתִרְוָהָ, אִם כּוּחַ הוּא, וְדִלְפִינֵן בִּיבְמוֹת (דף ע"ג) עֲשֵׂרֵל
56 אֲסוּר בְּתִרְוָהָ: וְאֵם הָיָה בְּשַׂר בְּשַׂר שְׂהוּוּ שְׂמֹן, וְנִרְאָה בְּשַׂר שְׂלֵמִילָה מְעֻרְלוֹתָ לְאַחַר שְׂנִיעִילָה עֲרֵלָה כּוּחָה, כְּאִילוּ אֲבוּתוּ בְּשַׂר חוּזֵר וְחוּפֵה אֶת הַגִּיד: מַתְנִי, וּמַשְׁפַּע בְּאִיּוּמֵל
57 מַאֲוֹתוּ עוֹבִי: שְׂפִי מַרְיָתֵי תְּחִי, שְׂלֵאל יְהָ נִרְאָה עֲבֵרֵל:

קטו

"שטיינליץ" – אבן ישראל – תוספות

1 וטומטוס שראה לובן ואודם מביאת מקדש' וכו': משום דאיכא קרא יתיירא (ג) ודריש לה
2 לטומטוס, דכתיב "מזכר וזכר נקבה תשלחו", ואי למעטיש אנדרוגינוס גיריא – לא היל
3 למכתבא אלא זכר – לא היא, דאי לא כתב אלא זכר איכ' היא אשה לא מחיב' בביאת
4 מקדש, מדרבתיב "זכר" ולא כתיב אדם, ושמיא יל' ליה לית לרב דרית' אמאי אמורא נמי
5 דפליג עליה בבבאורא, ואת' ומאי אטיירך רב
6 למעטיש אנדרוגינוס' הוא אדור' סיל בפרק
7 ה'על' ביבמות (דף פג) דאנדרוגינוס ספיא
8 הוא, ו'אנדרוטיר' קרא למעטיש ספק' מיה, את'
9 לא קשיא, דהיא כשראה לובן ואודם כאחת –
10 ותיחייב מני' אבל את' אמאי כיון דסבר רב
11 אנדרוגינוס ספיא הוא, אמאי קאמר רב מרבו
12 ועד קבוצה, וכי דאי נקבה ודאית, ואם הוא זכר
13 מנעט אותו מזכר, ואם הוא נקבה – מינעט אותו
14 דפליג מיה, ויהי' דמשום טומטוס נקטיה,
15 דפמעמיס דחי זכר, ופמעמיס דחי נקבה:
16 ה'זכר' ולא טומטוס ואנדרוגינוס, תימה לרבי:
17 דבפרק 'אין מוסיף' (בבבאור דף מב),
18 נבב רב מטיירך הזכר הוכיח – למעטיש טומטוס
19 ואנדרוגינוס, משמע ה'ם מדי'ה'כר' לחודה לא
20 היה מנעט לה, והכא מנעט ליה מדי'ה'כר'
21 לחודה:

1 וסתם ספרא רבי יהודה. אמר רב נתנן בר יצחק: אף אָנֹן
2 וְנִמְיָא **מַתְנִי** "וְחָלַל בְּשָׂרִים לְקַדְּשׁ, חִינֵן מוֹחְשׁוֹ" רְבִי יְהוּדָה
3 שְׂנָא מִלְּהָ – מַשׂוּם דְּכַתִּיב "וְהוֹמֵל לְכֹסֶם כֹּל יָבֵר". **מַתְנִי**
4 מִי שְׂהוּוּ לֹא שְׂנֵי תִינוּקוֹת, אֲחִיד לְמִלּוּ אַחַר הַשְּׁבַת וְאֲחִיד
5 לְמִלּוּ בְּשַׁבַּת. וְשִׁבְעָ, וּמָלְא אֶת שֵׁל אַחַר הַשְּׁבַת בְּשַׁבַּת –
6 אֲחִיד לְמִלּוּ עַ"שׁ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַתְנִיב חֲטָאָת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
7 פּוֹטֵר. **נְמִי** רַב הוּנָא מַתְנֵי "חִיב" רַב יְהוּדָה מַתְנֵי פְּטוּר:
8 רַב הוּנָא מַתְנֵי "חִיב" – דְּתַנְיָא, אִמְרֵי ר' שֶׁן אֲלֵינוּ: לֹא
9 נְחָלְקוּ רְבִי אֲלֵינוּ וְרַב יְהוֹשֻׁעַ עַל מִי שְׂהוּוּ לֹא ב' תִּינוּקוֹת,
10 אֲחִיד לְמִלּוּ בְּשַׁבַּת וְאֲחִיד לְמִלּוּ אַחַר הַשְּׁבַת, וְשִׁבְעָ וּמָלְא
11 אֶת שֵׁל אַחַר הַשְּׁבַת בְּשַׁבַּת – שְׂהוּא תְּחִיב. עַל מַה נְחָלְקוּ
12 – עַל מִי שְׂהוּוּ לֹא ב' תִּינוּקוֹת, א' לְמִלּוּ עַ"שׁ וְא' לְמִלּוּ
13 בְּשַׁבַּת, וְשִׁבְעָ וּמָלְא אֶת שֵׁל עַ"שׁ בְּשַׁבַּת. שְׂר' אֲלֵינוּ מַתְנִיב חֲטָאָת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. וְהִשְׁתַּחֲוִי
14 לַמְּדוּרָה אֶלָּא מַעֲבֹדָה זְרָה, ר' אֲלֵינוּ סָבַר: פְּעֻבְדָּה זְרָה, מַה עֲבוּדָּה זְרָה אִמְרֵי רַבְמָנָא **לֵאל**
15 **תְּעִבִיד**: וְכִי עֵבֵד – מִתְחִיב, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, חֲתָם – דְּלֵאל מַעְרָה, הֲכָא – מַעְרָה.
16 וְרַב יְהוּדָה מַתְנֵי "פְּטוּר" – דְּתַנְיָא, א"ר מַאִיר: לֹא נְחָלְקוּ ר' וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל מִי שְׂהוּוּ לֹא ב'
17 תִּינוּקוֹת אֲחִיד לְמִלּוּ עַ"שׁ וְאֲחִיד לְמִלּוּ בְּשַׁבַּת, וְשִׁבְעָ וּמָלְא אֶת שֵׁל עַ"שׁ בְּשַׁבַּת – שְׂהוּא פְּטוּר.
18 עַל מַה נְחָלְקוּ – עַל מִי שְׂהוּוּ לֹא ב' תִּינוּקוֹת, אֲחִיד לְמִלּוּ אַחַר הַשְּׁבַת וְא' לְמִלּוּ בְּשַׁבַּת, וְשִׁבְעָ וּמָלְא
19 אֶת שֵׁל אַחַר הַשְּׁבַת בְּשַׁבַּת. שְׂרִיא מַתְנִיב חֲטָאָת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. וְהִשְׁתַּחֲוִי לַמְּדוּרָה אֶלָּא
20 מַעֲבֹדָה זְרָה. ר' א' סָבַר: פְּעֻבְדָּה זְרָה, מַה עֲבוּדָּה זְרָה אִמְרֵי רַבְמָנָא **לֵאל תְּעִבִיד**, וְכִי עֵבֵד –
21 מַתְנִיב, ה'ג' – לֹא שְׂנָא. וְר' יְהוֹשֻׁעַ, חֲתָם – לֹא מַרְדִּי מַעְרָה, הֲכָא – מַרְדִּי מַעְרָה. מַתְנֵי ר' חִינִיא,
22 אֹמְרֵי הָיָה ר' מ' לֹא נְחָלְקוּ רְבִי אֲלֵינוּ וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל מִי שְׂהוּוּ לֹא ב' תִּינוּקוֹת א' לְמִלּוּ עַ"שׁ
23 וְא' לְמִלּוּ בְּשַׁבַּת, וְשִׁבְעָ וּמָלְא אֶת שֵׁל עַ"שׁ בְּשַׁבַּת – שְׂהוּא תְּחִיב. עַל מַה נְחָלְקוּ – עַל מִי שְׂהוּוּ
24 לֹא ב' תִּינוּקוֹת, א' לְמִלּוּ אַחַר הַשְּׁבַת וְא' לְמִלּוּ בְּשַׁבַּת. וְשִׁבְעָ וּמָלְא שֵׁל אַחַר הַשְּׁבַת בְּשַׁבַּת, שְׂרִיא
25 מַתְנִיב חֲטָאָת וְר' יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. וְשְׂמָא, רְבִי יְהוֹשֻׁעַ סִיפָא דְלֵאל קָא עֲבִיד מַעְרָה – פּוֹטֵר, וְרִישָׁא
26 דְקָא עֵבֵד מַעְרָה מַתְנִיב? אִמְרֵי דְרַבִּי ר' יְנָאי: רִישָׁא – כְּגוֹן שְׂקָדָם וּמָלְא שֵׁל שְׁבַת עַ"שׁ, דְלֵאל
27 יִתְנַחַם שְׁבַת לְיָדוֹת. סִיפָא – יִתְנַחַם שְׁבַת לְיָדוֹת. א"ל ר' אֲשֵׁי לְרַב פְּהֵנָא: רִישָׁא נְמִי, יִתְנַחַם
28 שְׁבַת לְיָדוֹת לְמַי תִּינוּקוֹת דְּעֵלְמָא! לְהָא יִבְרָא מִיָּהָ לֹא אִיתְרוּבִי. **מַתְנִי**: כְּגוֹן נִיּוּמֵל לְשַׁמְנָה
29 לְתַשְׁעָה וְלַעֲשָׂרָה וְלֵאל עֲשֵׂר וְלִ"ב, לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. הָא פְּעִיד: כְּדָרְבִי – לְשַׁמְנָה, נִלְחַד לְבִין
30 הַשְּׂמִישׁוֹת – נִיּוּמֵל לְמִי, ב'ה'שׁ שֵׁל עַ"שׁ – נִיּוּמֵל לְעֲשָׂרָה, וְי"ט לְאַחַר הַשְּׁבַת – נִיּוּמֵל לְאַחַר עֲשֵׂר,
31 ב' יָמִים שֵׁל ר"ה – נִיּוּמֵל לְשִׁנַּיִם עֲשֵׂר. כְּגוֹן חֲחִילָה – אִין מוֹהֲלִין אֲבוּתוּ עַד שְׂבִירָא. **נְמִי** אִמְרֵי
32 שְׂמוּאֵל: חֲלִיצוֹת חֲמֹה – נִתְנַחֵן לֹא כִּל' ל' לְחַבּוּתוֹ. אִיבְעִיָא לְהוּ: מִי עֲגִינֵן מַעַת לַעֲת? ת'ש': דְּתַנְיָ
33 לְרֵאָא "יּוֹם הַבְּרָאָתוּ כְּיוֹם הַחֲלִיצוֹת". מַאי לֵאל, מַה הוּא יוֹם הַחֲלִיצוֹת – לֹא עֲגִינֵן מַעַת לַעֲת, אָף יוֹם הַבְּרָאָתוּ
34 לֵאל עֲגִינֵן מַעַת לַעֲת. לֹא, עֲדִיף יוֹם הַבְּרָאָתוּ מִיּוֹם הַחֲלִיצוֹת. דְּאֵילוּ יוֹם הַחֲלִיצוֹת – לֹא עֲגִינֵן מַעַת
35 לַעֲת, וְעִידִין יוֹם הַבְּרָאָתוּ – עֲגִינֵן מַעַת לַעֲת. **מַתְנִי**: אֵילוּ חֵן צִיצִין תַּמְעַפְּכִין אֶת הַמַּעֲלָד
36 מִן הַחֲוָהָה אֶת רֹב הַמַּעְרָה, וְאֵינוּ אוֹכֵל בְּתִרְוָהָ. וְאֵם הָיָה בְּשַׂר בְּעַל – מַתְכַּנְהוּ מַפְנֵי מַרְיָתֵי הַעֲוִן.
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57

מל

קטז שבת. פרק השעש עשר - רבי אליעזר דמילה דף קלו עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספת

1 פָּרַע. וְנִלְחָ: גַּמ' רוב נְבֻלָה. אֵי תִיקָא רוב הַעֲקָרָה דְקָתְנֵי מִתְנִי רוב הַקֶּפֶה. אֵלָא
2 אִפְלוּ רוב נְבֻלָה בְּמִקְוֵי אֲחֵי: קָטָן הַמְסוּבָל בְּקֶשֶׁר. פְּטִירֵי בְּלִיעָי. שִׁשְׁמֵן עֵבֶב.
3 וְלֵאחֲרַי שְׁנִימוֹל נְרָאָה בְּמִכְסוּפֵהוּ: כֵּל וְיָמֵן שְׂמֵתִיקָה. וּמְתוּרָן הַקִּישוּר מִתְפַּשֵּׁט בְּשָׂרוֹ.
4 בְּדִשְׁמֹאֵל פְּרִיסְקֵי: וְנְרָאָה מְהוּלָּה. בְּמִתְנִיקָא פְּרִיסְקֵי: וְאִינוּ נְרָאָה מְהוּלָּה: אִיבָא בְּיַמֵּיהוּ
5 נְיָאָה וְאִינוּ נְרָאָה. לִשְׂמֹאֵל. נְרָאָה מְהוּלָּה -
6 הוּא דִאֵין צִירָף לְמִלּוּלָה דְהָא נְרָאָה וְאִינוּ נְרָאָה
7 צִירָף. לְמִתְנִיקָא. אִינוּ נְרָאָה - הוּא דְצִירָף:
8 הָא נְרָאָה וְאִינוּ נְרָאָה - אִינוּ צִירָף: אִישֵׁי
9 קוּדֵשׁ יָיִד מִכְּפָן. יִצְחָק קָרִי יָיִד. עַל שֵׁם
10 "אִשֵּׁר אַהֲבָה" (בְּרַאשִׁית כב): מִכְּפָן. קוּדֵשׁ
11 שְׁלֹמֹה נִתְקַדֵּשׁ לְמַעֲוָה זו. דְכֹתִיב (שם ז)
12 "אֲבָל שֵׁרָה אֲשֶׁרֶךָ וְגו' וְהִקְטִינוּהָ אֶת בְּרִיתִי
13 אִתּוֹ". הִינֵּנוּ מִלְּהָ: בְּשָׂאֵרֵי. בְּשָׂאֵרֵי: שֵׁם. חֲקַ
14 שֵׁל מִלְּהָ: וְצִנְצִיאוּ. אֲחֵרֵי: חֲתָם בְּאוֹת. זו
15 שֵׁל בְּרִית קֹדֶשׁ: צִוָּה לְהַצִּיל יְרִידוֹת שְׂמֵינֵי
16 נִשְׁפָּטוֹת. מִיְהִיבֵם. דְכֹתִיב "וְעַל אֵת בְּרִיתֶךָ
17 שֶׁלַחְתִּי אֲסִירֶךָ מִבּוֹר אֵין מִיַּם בּוֹ" (מִכְרִישׁ ט):

הַדְרָן עֲלָךְ ר' אֱלִיעֶזֶר דְּמִילָה

18 תוֹלִין אֶת הַמְשַׁמְרֵת. מִסְּמִנָן כְּהַ שְׁמִיר
19 יָין. וּמִתוּחַת פִּיקָה לְכָל צַד בְּעִגּוּל.
20 וְנַעֲשֶׂה אֲבֵהָל עַל חֲלָל הַחֲבִיל שְׁקוּרין
21 אֲשֵׁי. אֲוַעֲבִי דְעֵבִיד אֲהֵל. שְׂרִי בֵּיט.
22 דִּמְפִרְשֵׁי גְּמִירָא. אֲבָל שֶׁבֶת - מִתְּחֵלָה
23 לְכַתּוּבָה לֵאמֹר. אֲבָל אֵת תְּלִיחָה הִיא - נוֹתְנִין
24 לְחֻבָּה שְׁמִירָה. דִּאֵין דְרָךְ בּוֹרֵר בְּקָר:
25 גַּמ' פִּקֵּק חֲתוּלִין. כְּגוֹן אֲרוּבֹת הַגּוֹ: אֵלָא
26 לְחוּסִין. כְּגוֹן פִּקֵּק זֶה שְׂאִינוּ אֵלָא חוּסֵי
27 עֲרִיא עַל זְאוּלָה: כְּבִי לִיחַ כְּבִיבֵי יְהוּדָה.
28 הַלְךָ חֲבָא שְׂרִי. דְמַכְשִׁירֵי אֲבִיל נֶפֶשׁ הוּא:
29 שְׂאֵי אֲפִשֵׁר לְעִשְׂתוֹן מִיֵּיבֵם. כְּגוֹן שְׂפֹר
30 שְׁנַרְעֵם בֵּיט. עֲרִיאָא. תְּחֵקָה. הוּא שְׂרִי אִפְלוּ
31 מִשִּׁירֵין. אֲפִשֵׁר מַעֲרִישׁ: תְּלָה בּוּאָ
32 בְּסִיכְתָא. תְּלָה כְּלִי קָטָן בְּמַגְדָּה: ח'ג' דְּמִתְיָבֵי
33 וְחָבָא מֵאִי חִיבָא. אִיבָא אֲבֵהָל עֲרִיא: כְּגוֹן
34 גְּמוּר לֵא עֲרִי. וּמְדַרְבָּן הוּא דְמִתְיָבֵי:
אֵלָא

1 מִלּוּ לֹא פָּרַע אֶת הַמִּילָה. אִיבָל לֹא מִלּוּ. חִימָה אֲמַאי אִצְמִירָךְ לְמִיתֵי. אִינוּ דְכִבֵּר
2 תָּנָא דְבִשְׂר הַחֹפֶה אֶת רוב הַעֲשֶׂרָה מִעֵבֶב הַמִּילָה. וְכִי לֹא פָּרַע - עֲדִין רוב עֲשֶׂרָה
3 מִנְסוּ: אֲמַי רוב אִמֵר. כו'. רְבִיעֵי שְׂמֹאֵל גְּרִיס אִבֵי רוב בְּרִישָׁא. הוּדוּ וְהֵל אִמֵר. וְכִבֵּר
4 הַנְדָג לְפִסְחֵי כֵּן לְרִכָּר אִבֵי רוב קוּדֵשׁ הַמִּילָה. מוֹשֵׁר דְ"לְחִיבִישׁ" - לְהַבָּא שְׂמֵעֵה. כְּדִמְרִינָן
5 בְּפִיק עֲשׂוּתֵי כו' (ר"ש). בְּ"לְבַעֲר" - כִּיעַ לֹא
6 פְּלִיגֵי לְהַבָּא שְׂמֵעֵה. עוּדָה. וְכֵל הַמְצוּת מִכָּר
7 עֲלִיחָן עוֹבֵר לְעִישְׂתוֹן. וְרִית הַחֲזוּר מִתְנַגֵּד
8 לְקוּדֵשׁוֹ. וְרִית וְהֵל בְּרִישָׁא. הוּדוּ רִבֵּי אִבֵי רוב כְּגוֹ
9 שְׂכּוּבוּ בְּכֵל הַסְּפִירָה. וְכֵן מוֹכַח כּוּלָה סוּגִיא
10 מִדְּקִאָרָה. הַעוֹמְדִים שֵׁם אֲמִירֵי. עוּדָה שְׂחִיבֵי
11 לְבִירֵי. מִבְּכֵל שֶׁבֶת הַבְּנִינָה. עוּדָה. רִבֵּי גו'
12 בְּרִיתוֹן גְּרִיס בְּרִישָׁא הַגּוֹל כו'. וְהוּדוּ הַמִּכָּר
13 אִמֵר. אֲבִי לְמִלּוּלָה אֵת הַגְּרִיס. וְנִרְאָה הוּא שְׂוֵד
14 כְּגוֹ בְּרִית אִבֵי רוב. וְהוּסֵם אִ"ל לְשֵׁנֵת הַגְּרִיסָא.
15 שִׁישׁ אֲבוּתָה בְּרִכָּה "לְחֹשֶׁף מִתּוֹ דֵם בְּרִית כו'
16 בְּרִיךְ כּוֹת הַבְּרִית" - מִשְׁמַע דְכֵל הוּא הוּא אֲדָר
17 הַמִּילָה. עוּדָה. הוּדוּמִכָּר מִכָּר לְעִישְׂתוֹן אֲדָר
18 הַמִּילָה. כְּגוֹ מִבְּכֵל קָטָן. וְהוּדוּמִכָּר עֲלֵימֵי הַסְּפִירָה
19 בְּ"לְבַעֲר" כִּיעַ לֹא פְּלִיגֵי לְהַבָּא שְׂמֵעֵה טַי
20 מִלְשַׁבֵּר. וְהִיחָה לְשַׁבֵּר נֵימ מִשְׁמַע. כו' פְּלִיגֵי
21 כִּיעַ לְבִיעוּר. מוֹר סָבֵר. וְדִשְׁמַע מַעֲרִיקָא טַי
22 מִלְּחָבָא. וְמוֹ סָבֵר. לְחָבָא נֵימ מִשְׁמַע כְּגוֹ
23 מַעֲרִיקָא. הוּא אֲבֵהָל וְכֵל הַמְצוּת מִכָּר עוֹבֵר
24 לְעִישְׂתוֹן - הִימ' כְּשֶׁמְכַבֵּר עֲצוּמוּ עוּדָה הַמְצוּה:
25 יָיִד מִשְׁמַע. אִמֵר רִית שְׂחוּת אֲבֵהָל אִיבָנוּ.
26 שְׁקֵא "יָיִד". שְׂנַמְרָה. (רְמִיָה יא) "מֵה לְיָיִד
27 בְּבִיתִי" כְּדִרְשִׁינָן מִגְּמִוּת בְּפִיק "וְהַמְצוּת"
28 (ר' גו' טַעַם). וְשִׁלְשַׁל תְּהַבֵּי וְנִרְבִּישׁ: "חֻק
29 בְּשֵׂאֵרֵי שֵׁם" - הוּא יִצְחָק. וְרִצְצִיאוּ חֲתָם בְּאוֹת
30 בְּרִית קֹדֶשׁ - הוּא יִעֲבֹד. וְרִצְצִיאוּ הוּא תְּנִיב. כְּגוֹ
31 שְׂחַרְעֵם יִתְנֵן ("הַצְּצִיאוּ אֶת-הַעֲשֻׂפִּיתִי" - בְּנִיא וְנִי
32 בְּנִיא. וְשַׁעֲתֵי כו') כְּלִמְרָה: יִצְצִיאוּ (שְׂמֵעֵי)
33 בְּמַצּוֹתֵינוּ וְעוֹנוּ לְמִלּוּלָה אֶת הַעֲבָדִים. שְׂנַמְרָה
34 "יָיִד מִתּוֹכָם כֹּסֶף" (בְּרַאשִׁית יז):

הַדְרָן עֲלָךְ ר' אֱלִיעֶזֶר דְּמִילָה

1 תוֹלִין. אֲבֵל נוֹתְנִין לְתַלְחִיָה בִּיּוֹם טוֹב. וְרִיךְ
2 לְפִרְשׁ וְלוֹמַר שֶׁאֵם הוּא שְׂעוּד
3 אֲתַחְמוּל - לֹא הוּא טוֹב לֵךְ כִּךְ חוּק. וְהוּא תְּנִיב
4 בְּפִרְקֵי דְלֵיעִי (ר' קֵל). וְשֵׁם) דִּיאֵן מִסְּמִנָן אֶת
5 הַתְּרֵדל בְּמַסְנַת שְׁלוּ בֵּיט - אֵם הוּא שְׂעוּד
6 מֵאֲתַחְמוּל לֹא הוּא מִתְּחֵלָה:
7 רְבִי אֱלִיעֶזֶר עֲרִיאָא מְרִירֵי. חִימָה וְלִרֵא
8 תִּיקַשׁ לֵי אֶת הַנְדָג קִרְאֵי דְרִישֵׁי בְּפִיק
9 דְמַעֲלֵי (ר' ז) דְקִאָרָה רִבֵּי יְהוּדָה. כְּתוּב "וְהוּא"
10 וְכֹתִיב "לְכֵם", וְלֹא שְׂקֵא: כָּאֵן - בְּמַשְׁשִׁין
11 אֲפִשֵׁר וְכו'. וְכֹתִיב רִא הוּא הִישֵׁ "וְהוּא"
12 לְרִישָׁה אֲחֵרִיא - אִ"כ מְגִיל הַתֵּם דְרִבֵּי יְהוּדָה
13 הוּא מְפִלְגֵי לְמַטָּה דְרִבֵּי יְהוּדָה הוּא דְרִישֵׁ לִיחַ
14 לְרִישָׁה אֲחֵרִיתִי: ר' אֱלִיעֶזֶר וְרִישָׁה דְבִדְבִירֵי אִיבָנוּ
15 מוּדָה ר' אֱלִיעֶזֶר מְשַׁכְּחֵין דְאֲפִשֵׁר אֲסוּרִים. כו'
16 שְׂרִי לְחוּ חָבָא - הִימ' בְּאוּלָה עֲרִיא. דִּיאֵנוּ אֵלָא
17 מוּדָבָן. מוּדָה אֲסוּר אֲוֵל קֵבֶה. כְּדִמְרִינָן בְּנִיעַ
18 בְּפִיק "וְחִבְאִי" (ר' לֵב). מוּדָה קֵשֶׁה מְגִיל
19 דְעִרְפִיא: יְדִילָמָה בְּהַא מוּדָה אִפְלוּ רִבֵּי יְהוּדָה!
אֵלָא

הַדְרָן עֲלָךְ רְבִי אֱלִיעֶזֶר דְּמִילָה

1 רְבִי אֱלִיעֶזֶר אִמֵר: תוֹלִין אֶת הַמְשַׁמְרֵת בִּיּוֹם
2 הַמְשַׁמְרֵת בִּיּוֹם, וְאִין נוֹתְנִין לְתַלְחִיָה בְּשֶׁבֶת. אֲבָל נוֹתְנִין לְתַלְחִיָה בִּיּוֹם. גַּמ' הַשְּׂמֵא רִא,
3 אִוסְפִין אֲהֵל עֲרִיא לֹא מוֹסְפִינוּ, לְמַעֲבֵד לְכַתְּחֵלָה שְׂרִי? מֵאִי הִיא - דִּתְנִין, פִּקֵּק חֲתוּלִין, רִא
4 אִמֵר: כְּגוֹן שְׂקִישׁוֹר וְחֲלוּי - פּוֹקֵקֵין בּוֹ, וְאֵם לֹא - אִין פּוֹקֵקֵין בּוֹ. וְחִכְ"א: בִּין פּוֹקֵקֵין בְּרִישָׁה -
5 פּוֹקֵקֵין בּוֹ. וְאִמֵר רְבִי רַב רַב הִנֵּה אִיר' יוֹתְנִין: תְּכֵל מוּדִים שְׂאִין עוֹשִׂין אֲהֵל עֲרִיא בְּתַתְּחֵל בִּיּוֹם,
6 וְאִין צִ"ל בְּשֶׁבֶת. לֹא נְחֲלִיקוּ אֵלָא לְחוּסִין, רִא אִמֵר: אִין מוֹסְפִין בִּיּוֹם, וְאִין צִ"ל בְּשֶׁבֶת.
7 וְחִכְ"א: מוֹסְפִין בְּשֶׁבֶת, וְאִין צִ"ל בִּיּוֹם טוֹב. רִא אִמֵר לֵה פְּרִיבֵי יְהוּדָה, דְחִנְיָא: אִין בִּין יוֹם טוֹב
8 לְשֶׁבֶת אֵלָא אֲוֵלָה נֶפֶשׁ כְּבֵדָה, רְבִי יְהוּדָה מְמִיר אִין מְכַשְׂרֵי אֲוֵלָה נֶפֶשׁ. אִימֵר דְשְׁמַעֲנוּ מִיַּם לֵיחַ
9 לְר' יְהוּדָה - בְּמַכְשִׁירֵי שְׂאִי אֲפִשֵׁר לְעוֹשְׂתָם מְעַרְבֵי יוֹם טוֹב, בְּמַכְשִׁירֵין שְׂאֲפִשֵׁר לְעוֹשְׂתָם
10 מַעֲרִישׁ מוֹ שְׂמַעְתָּ לִי? דְר"א עֲרִיאָא מְדַרְבֵּי יְהוּדָה. "וְחִכְ"א. אִיבַעֲיָא לְהוּ: תְּלָה מֵאִי? אִמֵר
11 רְבִי יוֹסְפִי: תְּלָה - חִיבֵי תְּמַאָת. אִ"ל אֲמִי: אֵלָא מַעֲתָה. תְּלָא כְּוֹאָ בְּסִיכְתָא חִבֵי נֵימ דְמִתְיָבֵי?
אֵלָא

שבת. פרק עשרים – תולין דף קלח עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 קיט תוספות

1 **אלא אמר אבי מדרבנן**, קאָסר לֹחַ חַמְשִׁים דַּמְתִּינִין, דְּלֹא שֶׁבִקְעוּ לִיה לַמְּלִיחָה, לְמִיעֵבֶר עֲבָדָא דְחַוְלָה: מְקַיָּים. מְלִיקָטָא. חֲפָרִי מְתַנְיָתָא. כְּלָלוֹת שְׁלֵרֵיהוּ: חֲמוֹר
 2 = קֶשֶׁר. כְּלָמוֹר: כְּלָלוֹת שֶׁמְעָא בְּקִרְיָתוֹת. בְּדוּ לְבָדָה, וּבְמִשְׁמַרְתָּ לְבָדָה, וּבְכִילָה
 3 לְבָדָה, וּבְכַסָּא לְבִין לְבָדָה – וְהָאֵין בּוֹלָן; הַפְּטוּרִין אֶגְל אֶסְרוּן בְּחֲמוֹר אַחַד, וְדַמְתוּרִים
 4 לְכַתְּחִילָה בְּחֲמוֹר אַחַד: הַיְהוּ, הַיְהוּ עוֹר. לֹחַ
 5 בְּדַמְתָּה תַּפְרָה, וְפִי רַבָּא קֹבֵא וְשֵׁי לוֹ עֲשִׂיבִים. 6
 6 וְעוֹבְרֵי דְרֵבִים מְמַלְאֵן אוּתוֹן יָן אֵן חֶלֶב 7
 7 מְקוּסִים וְשִׁטְוָעִים שֶׁ אֶמְלִיבִים לְלוּן, וְשִׁטְוָעִין 8
 8 אוּתוֹ וְפִי מְתוּחַ עִיג' וְיִדְוּתָה, וְהִרְחַח עֲבָרָה 9
 9 מִמְחַתִּינֵי וּמְעֻטָּן שֶׁלֹּא יִתְקַלַּע הַיָּין, וְהָיוּ 10
 10 רֹחֵק לֵאמֹל לֵאחֹר שְׁנֵמַחַת: בִּיבֵלָה, שִׁישְׁוֹא 11
 11 בְּגִינָה טַחֵן: וְכַסָּא לְבִין, מִטָּה מְעוּה לְלַגְלַנָּא 12
 12 דְּכִירְדָּה' (לעיל דף מג), וְהוּא שֶׁם מְקוּס. 13
 13 וּמְפָרְקֵן מִשְׁתִּיבִין וּכְסֹאָתוֹן וְטוּעֵנִין אֶתְוּן 14
 14 עֲבָה, וְחֲזוּרִין מְחִירִין אוּתוֹן: לֹא יִשְׁעֵה. 15
 15 דְּאֵלֵךְ עֵרְאִי נִיבְהַל, וְכַסָּא לְבִין מְמִי גֹרְדָה שְׁמָא 16
 16 וְיִתְקַע בְּחוּקֵי: אֶגְל שְׁמָה, שִׁלְטָה הַמְּחַבְרֵת 17
 17 וְשִׁמְעוּתָה, אֵם חֲרָקָה וְקִפְחָה אֵן מוּשָׁה עַל עֵרְיָה 18
 18 מְחִירָה לְנִטְוֹתָה לִישְׁבָה עַל רִגְלֵיהָ, וְאֵעִיג' 19
 19 דְּהִשְׁתָּא עֲבִיד אַחַל – שְׂרִי, דְּלֹא מִידי עֲבִיד 20
 20 אֶלָּא לְחִיבָא בְּעִלְמָא: כַּסָּא מְפָרְקֵל, כִּר שְׁמָה 21
 21 וְכַלְעוּ מְפִירוּסִיתָא אוּתוֹן: אֵם עוֹר 22
 22 וּמְפָקְלֵן אוּתוֹ, וְיִשְׁמַלְקֵן אוּתוֹ מְסוּבִין אוּתוֹ 23
 23 לְבַחֲלוֹ, וּכְשִׁרְזָה לִישְׁבָ עֵלְיוֹ תוּשָׁה וְחֻשְׁבַּל עַל 15
 24 ד' רְגִלִים: וְכַסָּאָה, עֵישָׁ כַּעֵן כַּסָּא מְפָרְקֵל 16
 25 אֶבֶל עוֹר הַפְּרָשׁ עֵלְיוֹ קֹבֵב לְבַת הַכַּסָּא – 17
 26 מוּחֵר לְנִטְוֹתוֹ לְכַתְּחִילָה, דְּהוּא עֲבִיד אֶתְוּן 18
 27 שִׁיבִי, נֵתן שְׁקוּרִים לְחַלְדֵיהָ, וְסוּבִין תִּיבֵית 19
 28 תַּפְּאָת, דְּלֹא תַּחֲשִׁיט הוּא, אֶלֵא מִשּׁוּ: מְחִירָה 29
 29 תַּחֲשִׁיט הוּא, וְלְכַתְּחִילָה אֶסְרוֹ דְּלִיקָט 30
 30 שִׁלְטָא וּמְחִיקָא: יִצְאָה אִשְׁה, דְּמִתָּה וְרַבָּה 31
 31 לְמִישַׁף עֵבִיר שֶׁל וְחָב – אִשְׁה שְׂמֹאֵה, וְאֵתָה 32
 32 תְּשׁוּבָה לֵא שִׁלְטָא וּמְחִיקָא, מִשּׁוּם מָא 33
 33 מְחִירִין בֵּית לְמִשְׁמֵר: מִשּׁוּם בּוֹרֵר, וְהָיִי מִי 34
 34 בּוֹרֵר הוּא, קְוִי דִּידִי מְסַבְּרָא, דְּהִי אַחֲרָה 35
 35 בִּיה מִשּׁוּם בּוֹרֵר, הַתְּרָאָה הוּא: דְּנִטְלָא אוֹכֵל 36
 36 וּמִנֵּחַ פְּסוּלָה, וְלִרְבָּא דִּיה גַּמִּי דְּהִי אַחֲרֵי בִיה 37
 37 מִשּׁוּם מְרַךְ הָיָא הַתְּרָאָה, אֶבֶל לְרִבִי יִצְחָק 38
 38 א' אַחֲרֵי בִיה מִשּׁוּם בּוֹרֵר – לֹא יִתְרָאָה 39
 39 הוּא, דְּלֹא דַמֵּי לְבוֹרֵר, שֶׁהֵאוֹכֵל לְמַעַה 40
 40 וּפְסוּלָה לְמַעֲלָה, מַה שְׁאֵין בִּן בְּבוֹרֵר קְנִינָה 41
 41 שֶׁהַפְּסוּלָה לְמַעֲלָה: מְלִית כְּפֹלֵחַ לֹא יִעֲשֵׂה. 42
 42 לְשַׁטּוֹחַ טַחִילָה עַל גַּבִּי אֶרְבַּע יְמִידוֹת לִישׁן 43
 43 תַּחְתִּיקָה, וְאִישׁוּי פְּסוּלֵיהָ לְבָאן וְלִבְאן לַעֲד 44
 44 הָאֵרִי, וְהָוִיא לִיה לְכַתְּחִילָה לְהַגֵּן מִן הַמַּהֵר, 45
 45 דְּהוּ אֵלֵךְ: כִּרְךָ עֲלִיָה, מְנַעַד יוֹם: הוּא חַם 46
 46 מִשְׁיָה, וְתַנְהָה עַל גַּבִּי שֶׁלֵּעַ הַפְּטוּן בִּישְׁוִיא 47
 47 מְכּוּפָלָה, וְכִרְךָ עֲלִיָה חוּט לְמַשְׁכָּה בּוֹ פּוֹרְקָה 48
 48 לְבָאן וְלִבְאן – מוּחֵר וּמְנַשְׁבָּה בּוֹ שְׁבַת, 49
 49 וּמוֹסִיף עַל אֵתָה עֵרְאִי הוּא, וְאֵינוֹ עוֹשֵׂה לְכַתְּחִילָה: כִּרְמִינְאָה, הִינּוּ וְלַגְלַנָּא, 50
 50 שְׁפָרְקָה מוּחִירָה, וְהוּא שֶׁם מְקוּס. לְשׁוֹן אַחֲרֵי קְרִינְאָה – מְחִירָה בְּנִי שִׁפְתוֹן מְרַבֵּן 51
 51 עֲלִיָה: כִּרְךָ עֲלִיָה חוּט: כִּרְדִּינָן, מְטָה שֶׁתְּרָהּ וְקוּפָה, וְהוּא מְשִׁיבָה עַל 52
 52 רִגְלֵיהָ: דְּמִאוּרָאָה נִעְרִי וּמְצַפְּרָא חֲבִיטָא, כְּבִילִי שֶׁבֶת רִאִיתִים פְּרוּסוֹת, וְלִבְכֵר 53
 53 רִאִיתִים מוּשְׁלִיכִים לְאַרְץ, אֶלְמָא, מוּחֵר לְפּוֹרְקָה, וְהִי מוּחֵר לְנִטְוֹתָה, וְיִלּוּן, מְסָךְ 54
 54 שְׁבַנְגִי הַפְּתַח: מוּחֵר לְנִטְוֹתוֹ, שְׁאֵין אַחַל אֶלֵא מִן שְׁעִירֵי כַּעֵן גַּבִּי. 55

1 **אלא אמר אבי מדרבנן הוא, שלא יעשה בדרך שהוא עושה**
 2 **בחול. מנקט אבי חומי מתינתא, ותני: הגוד והמשמרת**
 3 **כילה וכסא גליון – לא יעשה, ואם עשה – פטור אבל אסור.**
 4 **אחיל קעב – לא יעשה, ואם עשה – חייב תפארת. אבל**
 5 **משה וכסא מרסקל ואסלא – מותר לנטות לכתחילה.**
 6 **ואין ונתנין לתלוי בשבת. איבעיא להו: שימר מאי?**
 7 **אמר רב תנאי: שימר – חייב תפארת. מחקרף לה רב שימר?**
 8 **מי איכא מידי דרבנן מתיביב תפארת, ורבי אליעזר שרי**
 9 **לכתחילה? ומתקיף לה רב יוסף: אימיה לא? הרי עיר**
 10 **של יהב, דר"מ מתיב תפארת ורבי אליעזר שרי לכתחילה!**
 11 **מאי היא – דתנאי: לא תצא אשה בעיר של יהב, ואם**
 12 **יצאה – תיבית תפארת. דברי ר"מ. והכמים אמרים: לא**
 13 **תצא, ואם יצאה – פטורה. ר"א אומר: יצאה אשה בעיר**
 14 **של יהב לכתחילה, א"ל אביי: מי סברת? ר"א אר"מ קאי,**
 15 **דאמר "תיבית תפארת"? אדרבנן קאי? דאמרי "פטור אבל**
 16 **אסור", ואמר להו אהו: מותר לכתחילה. משום מאי**
 17 **מטיבין ביה? רבא אמר: משום בורר, רבי יורא אמר:**
 18 **משום מגדל. אמר רבא: פנותי דידי מסתברא, מה דרבו**
 19 **של בורר – נוטל אוכל ומניח את הפסולת, אף הכא גמי –**
 20 **נוטל את האוכל ומניח את הפסולת. אמר ר' יורא: פנותי**
 21 **דידי מסתברא, מה דרבו של מרדך – פסולת מלמעלה**
 22 **ואוכל מלמטה, אף הכא גמי – פסולת מלמעלה ואוכל**
 23 **מלמטה. תני רבי בר יוחנא: מליח כפולח – לא יעשה,**
 24 **ואם עשה – פטור אבל אסור. יהוה ברוך עליה חוט או**
 25 **משיחה – מותר לנטותה לכתחילה. בעא מיניה רב הונא**
 26 **מרב: כילה מהו? א"ל: אף מפה אסורה. משה מהו? א"ל:**
 27 **אף כילה מותרת. כילה ונמפה מהו? א"ל: כילה אסורה,**
 28 **ונמפה מותרת, ולא קשיא: הא – דקאמר "אף מפה אסורה"**
 29 **בר יוחנא. כילה אסורה ומפה מותרת" – כרדיון. אמר**
 30 **רב יוסף: חונא היה לבילי דבי רב הונא דמאוראתא נגידה,**
 31 **ווצפרא תביטא רמיא. אמר רב משום רבי חיאי, וילון**
 32 **מותר לנטותו ומותר לפורקו, ואמר שמואל משום רבי חיאי:**
 33 **כילת**

1 **כעא** מִיַּהֲרַב כִּרְבַּת מַרְבַּח כּוֹר, וְנִרְחַל לִרְיִי שֶׁשָּׂאל לוֹ סַחַם בְּכָל כִּילֹת אֵם הֵם מוּחֲרֹת 50
 2 אִמֹר לִיה אֶפְּלִי מַטָּה יֵשׁ מִחַן אֶסְרוּתוֹ, דְּלֹא סַחַם מוּחֲרֹת. אִמֹר 51
 3 לֵיה אֵם מִלְּמַח מְכוּרֹת, אִמֹר לִיה לִישׁן שְׁאֵין אַחַר חֲמֵלַךְ בְּעֵינַיִם, מִדּוּ לְהוֹשׁוּתוֹן קִי. 52
 4 וּמַטָּה, וּבְמִקְוִם שְׁאֶסְרוּ בּוּה בְּכַגְרוֹ אֶסְרוּ בּוּה! א"ל: כִּילָה אֶסְרוּהּ וּמַטָּה מוּחֲרֹת, וְכֵן יֵשׁ לְפָרֵשׁ 53
 5 הַחַיִּי וְרַבִּי "אֵלוֹ תוּסוּפֹת" וְיִחְלוּן דָּן גַּבִּי, שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה. 54
 6 שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה אֵין דְרוּסָה, לְחַתוּלָה וְלְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה אוֹ אֵין לָהֶם 55
 7 דְרוּסָה: א"ל: לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה אֵין דְרוּסָה, וּמְפָרֵשׁ וְתַנֵּן דְּרַבְמַי וְשִׁמְעוֹן וְטַלְמַי 56
 8 דְרוּסָה לְחַתוּלָה וְלֹא לְחַתוּלָה, וּבְעוּפֹת שֶׁ דְרוּסָה אֶפְּלוּ לְחַתוּלָה, וּבְעוּפֹת שֶׁ דְרוּסָה אֶפְּלוּ לְחַתוּלָה, וְכַסָּא 57
 9 שְׂאֵלוֹ אֵם יֵשׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה, וְכֵן כּוֹס. מִרְי: אָף כִּילָה מוּחֲרֵת כְּדַרְמֵי בַר חִזְקִיאָל, הוּא מַעֲזִי לְמַשְׁרֵי בַּלְחָה דְשִׁמְעוֹן כְּסוּמָן לְבִילֵי דְבִי רַב הוּנָא, וְיִלְדֵי כְּדַרְמֵי בַר חִזְקִיאָל הוּוּ: 58

1 **אלא אמר אבי מדרבנן הוא, שלא יעשה בדרך שהוא עושה**
 2 **בחול. מנקט אבי חומי מתינתא, ותני: הגוד והמשמרת**
 3 **כילה וכסא גליון – לא יעשה, ואם עשה – פטור אבל אסור.**
 4 **אחיל קעב – לא יעשה, ואם עשה – חייב תפארת. אבל**
 5 **משה וכסא מרסקל ואסלא – מותר לנטות לכתחילה.**
 6 **ואין ונתנין לתלוי בשבת. איבעיא להו: שימר מאי?**
 7 **אמר רב תנאי: שימר – חייב תפארת. מחקרף לה רב שימר?**
 8 **מי איכא מידי דרבנן מתיביב תפארת, ורבי אליעזר שרי**
 9 **לכתחילה? ומתקיף לה רב יוסף: אימיה לא? הרי עיר**
 10 **של יהב, דר"מ מתיב תפארת ורבי אליעזר שרי לכתחילה!**
 11 **מאי היא – דתנאי: לא תצא אשה בעיר של יהב, ואם**
 12 **יצאה – תיבית תפארת. דברי ר"מ. והכמים אמרים: לא**
 13 **תצא, ואם יצאה – פטורה. ר"א אומר: יצאה אשה בעיר**
 14 **של יהב לכתחילה, א"ל אביי: מי סברת? ר"א אר"מ קאי,**
 15 **דאמר "תיבית תפארת"? אדרבנן קאי? דאמרי "פטור אבל**
 16 **אסור", ואמר להו אהו: מותר לכתחילה. משום מאי**
 17 **מטיבין ביה? רבא אמר: משום בורר, רבי יורא אמר:**
 18 **משום מגדל. אמר רבא: פנותי דידי מסתברא, מה דרבו**
 19 **של בורר – נוטל אוכל ומניח את הפסולת, אף הכא גמי –**
 20 **נוטל את האוכל ומניח את הפסולת. אמר ר' יורא: פנותי**
 21 **דידי מסתברא, מה דרבו של מרדך – פסולת מלמעלה**
 22 **ואוכל מלמטה, אף הכא גמי – פסולת מלמעלה ואוכל**
 23 **מלמטה. תני רבי בר יוחנא: מליח כפולח – לא יעשה,**
 24 **ואם עשה – פטור אבל אסור. יהוה ברוך עליה חוט או**
 25 **משיחה – מותר לנטותה לכתחילה. בעא מיניה רב הונא**
 26 **מרב: כילה מהו? א"ל: אף מפה אסורה. משה מהו? א"ל:**
 27 **אף כילה מותרת. כילה ונמפה מהו? א"ל: כילה אסורה,**
 28 **ונמפה מותרת, ולא קשיא: הא – דקאמר "אף מפה אסורה"**
 29 **בר יוחנא. כילה אסורה ומפה מותרת" – כרדיון. אמר**
 30 **רב יוסף: חונא היה לבילי דבי רב הונא דמאוראתא נגידה,**
 31 **ווצפרא תביטא רמיא. אמר רב משום רבי חיאי, וילון**
 32 **מותר לנטותו ומותר לפורקו, ואמר שמואל משום רבי חיאי:**
 33 **כילת**

1 **כעא** מִיַּהֲרַב כִּרְבַּת מַרְבַּח כּוֹר, וְנִרְחַל לִרְיִי שֶׁשָּׂאל לוֹ סַחַם בְּכָל כִּילֹת אֵם הֵם מוּחֲרֹת 50
 2 אִמֹר לִיה אֶפְּלִי מַטָּה יֵשׁ מִחַן אֶסְרוּתוֹ, דְּלֹא סַחַם מוּחֲרֹת. אִמֹר 51
 3 לֵיה אֵם מִלְּמַח מְכוּרֹת, אִמֹר לִיה לִישׁוֹן שְׁאֵין אַחֲרֵי חֲמֵלַךְ בְּעֵינַיִם, מִדּוּ לְהוֹשׁוּתוֹן קִי. 52
 4 וּמַטָּה, וּבְמִקְוִם שְׁאֶסְרוּ בּוּה בְּכַגְרוֹ אֶסְרוּ בּוּה! א"ל: כִּילָה אֶסְרוּהּ וּמַטָּה מוּחֲרֹת, וְכַן יֵשׁ לְפָרֵשׁ 53
 5 הַחַיִּי וְרַבִּי "אֵלוֹ תוּסוּפֹת" וְיִחְלוּן דָּן גַּבִּי, שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה. 54
 6 שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה אֵין דְרוּסָה, לְחַתוּלָה וְלְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה אוֹ אֵין לָהֶם 55
 7 דְרוּסָה: א"ל: לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה אֵין דְרוּסָה, וּמְפָרֵשׁ וְתַנֵּן דְּרַבְמַי וְשִׁמְעוֹן וְטַלְמַי 56
 8 דְרוּסָה לְחַתוּלָה וְלֹא לְחַתוּלָה, וּבְעוּפֹת שֶׁ דְרוּסָה אֶפְּלוּ לְחַתוּלָה, וּבְעוּפֹת שֶׁ דְרוּסָה אֶפְּלוּ לְחַתוּלָה, וְכַסָּא 57
 9 שְׂאֵלוֹ אֵם יֵשׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה, וְכֵן כּוֹס. מִרְי: אָף כִּילָה מוּחֲרֵת כְּדַרְמֵי בַר חִזְקִיאָל, הוּא מַעֲזִי לְמַשְׁרֵי בַּלְחָה דְשִׁמְעוֹן כְּסוּמָן לְבִילֵי דְבִי רַב הוּנָא, וְיִלְדֵי כְּדַרְמֵי בַר חִזְקִיאָל הוּוּ: 58

1 **כעא** מִיַּהֲרַב כִּרְבַּת מַרְבַּח כּוֹר, וְנִרְחַל לִרְיִי שֶׁשָּׂאל לוֹ סַחַם בְּכָל כִּילֹת אֵם הֵם מוּחֲרֹת 50
 2 אִמֹר לִיה אֶפְּלִי מַטָּה יֵשׁ מִחַן אֶסְרוּתוֹ, דְּלֹא סַחַם מוּחֲרֹת. אִמֹר 51
 3 לֵיה אֵם מִלְּמַח מְכוּרֹת, אִמֹר לִיה לִישׁוֹן שְׁאֵין אַחֲרֵי חֲמֵלַךְ בְּעֵינַיִם, מִדּוּ לְהוֹשׁוּתוֹן קִי. 52
 4 וּמַטָּה, וּבְמִקְוִם שְׁאֶסְרוּ בּוּה בְּכַגְרוֹ אֶסְרוּ בּוּה! א"ל: כִּילָה אֶסְרוּהּ וּמַטָּה מוּחֲרֹת, וְכַן יֵשׁ לְפָרֵשׁ 53
 5 הַחַיִּי וְרַבִּי "אֵלוֹ תוּסוּפֹת" וְיִחְלוּן דָּן גַּבִּי, שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה. 54
 6 שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה אֵין דְרוּסָה, לְחַתוּלָה וְלְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה אוֹ אֵין לָהֶם 55
 7 דְרוּסָה: א"ל: לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה אֵין דְרוּסָה, וּמְפָרֵשׁ וְתַנֵּן דְּרַבְמַי וְשִׁמְעוֹן וְטַלְמַי 56
 8 דְרוּסָה לְחַתוּלָה וְלֹא לְחַתוּלָה, וּבְעוּפֹת שֶׁ דְרוּסָה אֶפְּלוּ לְחַתוּלָה, וּבְעוּפֹת שֶׁ דְרוּסָה אֶפְּלוּ לְחַתוּלָה, וְכַסָּא 57
 9 שְׂאֵלוֹ אֵם יֵשׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה, וְכֵן כּוֹס. מִרְי: אָף כִּילָה מוּחֲרֵת כְּדַרְמֵי בַר חִזְקִיאָל, הוּא מַעֲזִי לְמַשְׁרֵי בַּלְחָה דְשִׁמְעוֹן כְּסוּמָן לְבִילֵי דְבִי רַב הוּנָא, וְיִלְדֵי כְּדַרְמֵי בַר חִזְקִיאָל הוּוּ: 58

1 **כעא** מִיַּהֲרַב כִּרְבַּת מַרְבַּח כּוֹר, וְנִרְחַל לִרְיִי שֶׁשָּׂאל לוֹ סַחַם בְּכָל כִּילֹת אֵם הֵם מוּחֲרֹת 50
 2 אִמֹר לִיה אֶפְּלִי מַטָּה יֵשׁ מִחַן אֶסְרוּתוֹ, דְּלֹא סַחַם מוּחֲרֹת. אִמֹר 51
 3 לֵיה אֵם מִלְּמַח מְכוּרֹת, אִמֹר לִיה לִישׁוֹן שְׁאֵין אַחֲרֵי חֲמֵלַךְ בְּעֵינַיִם, מִדּוּ לְהוֹשׁוּתוֹן קִי. 52
 4 וּמַטָּה, וּבְמִקְוִם שְׁאֶסְרוּ בּוּה בְּכַגְרוֹ אֶסְרוּ בּוּה! א"ל: כִּילָה אֶסְרוּהּ וּמַטָּה מוּחֲרֹת, וְכַן יֵשׁ לְפָרֵשׁ 53
 5 הַחַיִּי וְרַבִּי "אֵלוֹ תוּסוּפֹת" וְיִחְלוּן דָּן גַּבִּי, שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה. 54
 6 שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה אֵין דְרוּסָה, לְחַתוּלָה וְלְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה אוֹ אֵין לָהֶם 55
 7 דְרוּסָה: א"ל: לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה אֵין דְרוּסָה, וּמְפָרֵשׁ וְתַנֵּן דְּרַבְמַי וְשִׁמְעוֹן וְטַלְמַי 56
 8 דְרוּסָה לְחַתוּלָה וְלֹא לְחַתוּלָה, וּבְעוּפֹת שֶׁ דְרוּסָה אֶפְּלוּ לְחַתוּלָה, וּבְעוּפֹת שֶׁ דְרוּסָה אֶפְּלוּ לְחַתוּלָה, וְכַסָּא 57
 9 שְׂאֵלוֹ אֵם יֵשׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה, וְכֵן כּוֹס. מִרְי: אָף כִּילָה מוּחֲרֵת כְּדַרְמֵי בַר חִזְקִיאָל, הוּא מַעֲזִי לְמַשְׁרֵי בַּלְחָה דְשִׁמְעוֹן כְּסוּמָן לְבִילֵי דְבִי רַב הוּנָא, וְיִלְדֵי כְּדַרְמֵי בַר חִזְקִיאָל הוּוּ: 58

1 **כעא** מִיַּהֲרַב כִּרְבַּת מַרְבַּח כּוֹר, וְנִרְחַל לִרְיִי שֶׁשָּׂאל לוֹ סַחַם בְּכָל כִּילֹת אֵם הֵם מוּחֲרֹת 50
 2 אִמֹר לִיה אֶפְּלִי מַטָּה יֵשׁ מִחַן אֶסְרוּתוֹ, דְּלֹא סַחַם מוּחֲרֹת. אִמֹר 51
 3 לֵיה אֵם מִלְּמַח מְכוּרֹת, אִמֹר לִיה לִישׁוֹן שְׁאֵין אַחֲרֵי חֲמֵלַךְ בְּעֵינַיִם, מִדּוּ לְהוֹשׁוּתוֹן קִי. 52
 4 וּמַטָּה, וּבְמִקְוִם שְׁאֶסְרוּ בּוּה בְּכַגְרוֹ אֶסְרוּ בּוּה! א"ל: כִּילָה אֶסְרוּהּ וּמַטָּה מוּחֲרֹת, וְכַן יֵשׁ לְפָרֵשׁ 53
 5 הַחַיִּי וְרַבִּי "אֵלוֹ תוּסוּפֹת" וְיִחְלוּן דָּן גַּבִּי, שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה. 54
 6 שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה: א"ל: אָף לְחַתוּלָה אֵין דְרוּסָה, לְחַתוּלָה וְלְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה אוֹ אֵין לָהֶם 55
 7 דְרוּסָה: א"ל: לְחַתוּלָה שֶׁ דְרוּסָה לְחַתוּלָה אֵין

שבת. פרק עשרים – תולין דף קלט עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

1 יום טוב שני יתעסקו בו ישראל. ובמיהו ר"י (1) מסקינן בהך דרן מילתא אמר רבנא:
2 האידנא ראיכא חברי - היישין. פירושו: ולא יתעסקו בו ישראל כי יצאו עליהם חברי
3 לעשות מלאכה ביום. כיון שראין ששניין בשביל מת. ומעשה היה ותולכו מת חוץ
4 לתחום ביתו, ותלכו אחריי בסוסים לתעסק במה, וכמו ר"ח אף על תולכיהם ברגל בלא
5 סוסים. ומעבר ידו ודעמו משהו דמסקינן בהך דרן מילתא אמר רבנא:

6 האידנא ראיכא חברי, ולדין אנכי דליכא
7 למיזח - ליש לאסור כן דמסקי חבי. בני של לראד
8 כון יצאו השרים המלאכה מבלאמת ולגובה מה
9 שהם רוצים. ועלם ואלא ר"ח: בני כשר אבני בני
10 תורה, בני מלאכה (ואותה הערה) בני תורה
11 **ציצית** חשיבי אלא בטלי. שאינם מנוהלין
12 לשיעושיהוים כולו בעיניו. שרעיהו ליתן
13 טבליה ציצית רביעית, כן פ"ר. והא לא חשיבי
14 ובטלי. על שם סמך רב להניח באבטרו קרויה
15 התלויה זו. על שם קשיקא בהם בני ערעור
16 דבטלי, על שם חלבי כולו האי: **מאי** שניא מהא
17 דתניא בר. פ"ו: וסיל מברב יוסי בר. דהוה דאמר
18 מרשיתו. לעיל פ"ב: **כל כהני** (דף קכד)
19 **תלא** דהיבשרא בר. לא מפרוש הקונטרס דפי
20 בשר מליח שחלו לבישו. הדליל הוא
21 בפרק "מפנין" דמה שייך דהא: ועוד: למה מוכר
22 תלא: ועוד: מוכח לעיל בפרק "מפנין" (דף קכח)
23 דהוה מליח מני יחד לאבטרו. ועוד: דרובא בטבולת
24 איירי, ואמרין לעיל דרב במקצה דטבולת סלא
25 לה כ"ר שני ותיאה פ"ב הערה: דמשל תלא
26 נקטיה, ובלא בשר. אלא תלא דבשרא לא
27 מנאיס, ושרי לטבולת, ושל דגים - מאיס, והוי
28 מוקצה מחמת מיאוס. והשתא אתי שפי באיסוס
29 דתלא בעינן בשר דיקרא. ור"פ: למה דלתלא
30 דבשרא רגיל לחיות בו תורת כלל, אבל של דגים
31 לא, ולא משום מוקצה מחמת מיאוס, אלא איירי
32 שמתחן במקצה מחמת מיאוס. בר:
אבל

23 **קאמרת**? הערמה בדרבנן היא. וצורבא מרבנן לא אתי למעבד לכתחילה. **מתניתין** נותנין מים
24 ע"ג השמרים בשביל שיצולו. ומסקנין את תינן בסדרין. ובקפיפה מצרית. ונותנין ביצה במקנסת
25 של חרדל, ועושיין אנזמלין בשבת. ר' יהודה אומר: בשבת - בפוסם, ביו"ט - בלגין, ובמועד
26 - בגלית. רבי צדוק אומר: ואלו לפי האחרון. **גמ'** אמר ר' עירי: נותן אדם יין לצלול וימא
27 לצלול בתבית. ונתנין המשפחה בשבת. ונתנין המשפחה בשבת. ונתנין המשפחה בשבת. ונתנין המשפחה בשבת.
28 אומר: תורד אדם תבית של יין, ינה ושמריה, ונתנין לתוך המשפחה בשבת. ונתנין המשפחה בשבת. ונתנין המשפחה בשבת.
29 **דרבנא** ועירי: בין הגזרות שנו. **"מסקנין את תינן בסדרין"**. אמר רב שמו בר חייא: **ולכבד**
30 **שלא יעשה גומא**. **"ובקפיפה מצרית"**. אמר רב חייא בר אשי אמר רב: **ובלכבד שלא יגביה**
31 **מפרקעיהו של בלי טפה**. אמר רב: האי פרוקא, אפגליה דכובא - שרי, אפוליה פוכא
32 - אסור. אמר רב פפא: לא ינהיק איניש צינייתא בפומיה דכובין דתביתא, משום דמיחיו
33 במשפחה. **דבי רב פפא** שאפו שיקרא ממנא למנא. אמר רב אבהו כודיפתי לרבנאי:
34 **האיפא ניצוצות! ניצוצות! לבי רב פפא לא חשיבי**. **"נותנין ביצה במקנסת"**. תני נלקב קרהה

1 ולא **דענא** או **מלפניה** או **מלאחריה**, ואתו לקמיה דרבי
2 ויחנין. ואמר להו: **יתעסקו ביה עממין**. ואמר רבא: **מת**
3 **ב"ט ראשון** - **יתעסקו בו עממין**, ביום טוב שני -
4 **יתעסקו בו ישראל**, ואפילו ביו"ט שני של ראש השנה,
5 **מה שאין פן בביצה**. לפי שאינן בני תורה. א"ר אבין
6 **בר רב הונא אמר רב** תמא רב נזריא: **המתקפא אדם**
7 **בקליה ובכספיה**, ויצא לרה"י בשבת, ואינו חושש
8 **מ"ט מירב הסנה**, דאמר רב הונא אמר רב: הונא
9 **בטלית שאינה מצויצת בקולפתה בשבת** - תיב המאת.
10 **ציצית לגבי טלית** - חשיבי, ולא כגמלי. הני לא חשיבי
11 **ובבבלי**. אמר רבה בר רב הונא: **מערים אדם על**
12 **המשפחה ביו"ט לתלות בה רמונים**, ותולה בה שמורים.
13 **אמר רב אשי**: והוא דהלה בה רמונים. **מאי שניא מהא**,
14 **דתינא: מפולין שכר במועד לצורך המועד**, שלא לצורך
15 **המועד** - אסור. אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים.
16 **אנ"פ שיש להן יין** - מערים ושוהה מן החיטה. התם
17 **לא מוכרחא מילתא**, קא - מוכחא מילתא. אמרו ליה
18 **רבנן דבבלי אשי: תו מר האי צורבא מרבנן**, ורב הונא
19 **ב"ר חיזון שמייה**, ואמרו לה רב הונא בר' חלון שמייה,
20 **דשקל ברא דתומא ומנח בברוא דדנא**, ואמר: **לאצנועיה**
21 **קמפוינא**. ואילו ונאים במכבא, ועבר להך גיפא סירי
22 **פירי**, ואמר: **אנא למונים קמפוינא**. אמר להו: **הערמה**

18 **תלא** דהיבשרא בר. לא מפרוש הקונטרס דפי
19 בשר מליח שחלו לבישו. הדליל הוא
20 בפרק "מפנין" דמה שייך דהא: ועוד: למה מוכר
21 תלא: ועוד: מוכח לעיל בפרק "מפנין" (דף קכח)
22 דהוה מליח מני יחד לאבטרו. ועוד: דרובא בטבולת
23 איירי, ואמרין לעיל דרב במקצה דטבולת סלא
24 לה כ"ר שני ותיאה פ"ב הערה: דמשל תלא
25 נקטיה, ובלא בשר. אלא תלא דבשרא לא
26 מנאיס, ושרי לטבולת, ושל דגים - מאיס, והוי
27 מוקצה מחמת מיאוס. והשתא אתי שפי באיסוס
28 דתלא בעינן בשר דיקרא. ור"פ: למה דלתלא
29 דבשרא רגיל לחיות בו תורת כלל, אבל של דגים
30 לא, ולא משום מוקצה מחמת מיאוס, אלא איירי
31 שמתחן במקצה מחמת מיאוס. בר:
אבל

בשבת ע"ג שמרים המנוצים במעבד יום: שני. שיצולו. יהיה צלולין (לוח) את הין מפני הקמחים ששוקר ישיש: בסדרין ובקפיפה מצרית. והשתיה מבור דקל:
בשיפה. סל: ונתנין ביצה במקנסת. שהחריף נתון בה להסתמן, וקלוחים את הפסולת. והיא ביצה הקלוחים שלה נטף ומסתמן עמו. וזהו ליה לחרדל למנא. והתפלגן שני
קשור נשאר למעלה. ורבינו הלוי פירש: סיגוה של ביצה לתוך תבשיל הוא. ולא לתוך חרדל. ובמקנסת של חרדל הוא דשרי משום שניח, ויורד לתוך הקהרה שהוא כלי שני
ומתקבל התבשיל: אינו צלול. לתי. גדול מוסף וקטן מתבית: **גמ'** מורה. מערבב: בין הגזרות שנו. שכל היבנות עמורין, ונתוחן אותן בשמרים. הלכה: אין כאן חסוק.
דבלאו הכי משתתה: שלא יעשה נזמא. מהו סמך דפי בהכלי כי עובדא דחול. איני - אתי לדיד חסוקה: שלא יגביה. הכפיפה מפרקעיה מן התחתון טפה. כבודא אהל: פרוקא.
גבד ששטוחין על גביהן יין לכסותה: אפגלא דכובא שרי. ולאו אוהלא הוי: לא ינהיק איניש צינייתא בפומיה דכובין דתביתא. כלי חרס קטן שמעורין בו יין מבתים. לא מן
כפוי קטן וקסומים בחוקה. לפי שאין לה טמנת גדולה מזה: שפי שיקרא. כל איכא דתני לשון שפי - גזרות הוא. והפסולת נשא בשליו הכלי: והאיכא ניצוצות! קטנות
ותשופות באחרונה מתוך הפסולת. שמורין ברייהו. ונתנו מתוך דבורי הוא: ניצוצות פ"ב רב פפא לא חשיבי. (ה) שהנינו משיל שחר היה. כדאמרין בבבא מציעא (דף סד)
ובפסחים (דף קכד). הלכה אינו מקפיד לניצוצות ל כל, וכשנגעו לניצוצות - משליך וזן ופסולתן לחתין. ותחילת שפיתין (ו) מה הפסולת ניבד לך לא ברר הוא:
לפ

1 ולא **דענא** או **מלפניה** או **מלאחריה**, ואתו לקמיה דרבי
2 ויחנין. ואמר להו: **יתעסקו ביה עממין**. ואמר רבא: **מת**
3 **ב"ט ראשון** - **יתעסקו בו עממין**, ביום טוב שני -
4 **יתעסקו בו ישראל**, ואפילו ביו"ט שני של ראש השנה,
5 **מה שאין פן בביצה**. לפי שאינן בני תורה. א"ר אבין
6 **בר רב הונא אמר רב** תמא רב נזריא: **המתקפא אדם**
7 **בקליה ובכספיה**, ויצא לרה"י בשבת, ואינו חושש
8 **מ"ט מירב הסנה**, דאמר רב הונא אמר רב: הונא
9 **בטלית שאינה מצויצת בקולפתה בשבת** - תיב המאת.
10 **ציצית לגבי טלית** - חשיבי, ולא כגמלי. הני לא חשיבי
11 **ובבבלי**. אמר רבה בר רב הונא: **מערים אדם על**
12 **המשפחה ביו"ט לתלות בה רמונים**, ותולה בה שמורים.
13 **אמר רב אשי**: והוא דהלה בה רמונים. **מאי שניא מהא**,
14 **דתינא: מפולין שכר במועד לצורך המועד**, שלא לצורך
15 **המועד** - אסור. אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים.
16 **אנ"פ שיש להן יין** - מערים ושוהה מן החיטה. התם
17 **לא מוכרחא מילתא**, קא - מוכחא מילתא. אמרו ליה
18 **רבנן דבבלי אשי: תו מר האי צורבא מרבנן**, ורב הונא
19 **ב"ר חיזון שמייה**, ואמרו לה רב הונא בר' חלון שמייה,
20 **דשקל ברא דתומא ומנח בברוא דדנא**, ואמר: **לאצנועיה**
21 **קמפוינא**. ואילו ונאים במכבא, ועבר להך גיפא סירי
22 **פירי**, ואמר: **אנא למונים קמפוינא**. אמר להו: **הערמה**

שבת פרק עשרים – תולין דף קמ עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

1 לפי שאין עושינא אלא לזון. למראת. שהחלמנו יפה לזון ולא החלטנו. הלך ארזי אובל הוא. ואין כאן בירוד ספולת מאובל: מסתו. דשטיינזולץ בלע"ז. במס א
 2 בין: מסתו בכלי. משמע: שנה שנה שלו: ואינו מסתו ביד. דמחמו ליה שפיר טפי: אלא אמר שמואל מסתו ביד. שאין זה דרכו בחול: קם ר' יוחנן בשמייתא דר"א. חור בו
 3 ואסור: אבי ורבא דאמרי תרנויהו הלכה כר' יוחנן. דאסור: לרבי. לזעיר: בשופטא דתובא. אמרעני של שום: ולא ישרות. כדרך ששורפין ביצים בקערה בכף. דרך טריפה שמבה
 4 בבת: שחללים. כרשין. והוי שוחקין אותם במים: מפשיה. נותן: אמיתא. מיניטא בלע"ז: פעליא לתחיל. לערב עם שחללים: ואין עושיין אלונמית. שאינה למשקה צמא. אלא לזון
 5 לאור חלמין. ודמונת רפואה: ויחש מביתא

6 דרשא. דרשתי בעינא משרתא ראשי עד
 7 צערו רגלי: נכפו לי בזכותי. אם הייתי רגיל
 8 ומטנו בו ומכלו: שתי כל יומא. ולא היה
 9 מיוק: דיש ביה רגיל. בו: מתני' חלתית
 10 חליתי בשלשן ששעאל. ובלע"ז דרריא.
 11 ושורין אותו בפושין. ושוחקין אותו דמים
 12 לרפואה אכל נותן. החלמתי: בתוך החופין.
 13 ומטנו בו ומכלו: לקמיה מפרש אמאי אין
 14 שורין: ואין שולין את הפרשנין. מציה עליהם
 15 מים בכלי לברור ספולתן. כדתנן במסכת ביצה
 16 דף ה"א: אמר מדיח וטולח! ולא שפין אותן ביד
 17 לחסיר ספולת. דקוח ליה בורר: אכל נותן
 18 לתוך הפקדה. ואפי' דפטמין שהשפיקו נטל
 19 דרך נביר הכברה. ונמצא נחברד מאליה קבן.
 20 הוא שנוטין מן הקש. מתחבין אותו במורגין
 21 ונושה כל זבב השבלת מן: מוין. הוא מןן
 22 השבלת העלין. ואינו ראוי למאכל. ויבבין
 23 אותו בכבדן ששפול המוין: אבל נוטין בפקדה.
 24 בתוך היתן ובאוס. ואפי' שהפיקו נטל מאליה
 25 – בר"ש. דאמר: דבר שאין מתכוין מותר: גמ'
 26 שרה. חלתית בפושין. מאי: אוקמא. בשר: הי'
 27 שאין יעשה בו: לא ששקיה רבנן למעבר עובד
 28 דדול: אם כן. ולא דקנא לפרוש מניי טפי
 29 מיה. מה בין לי ולקד פתניתין ויחדא היא.
 30 ור' יוסי אמר. אבל לרבנן – אף בצונן: פסור:
 31 ליקרא דליבא. שלבו כבד עליה: תלתא תליל'
 32 חילמיתא. משקל ג' זוזביים: שולין בי מדרשא.
 33 מה יעשה בשבת: לשתות לא קמביעני לי.
 34 דבלאו רפואה משקה הוא. וזנן כל המשקין
 35 שותה: (לעיל דף קטז): לשרות. דזנן מתניתין:
 36 אין שורין: במאן דשרי. בעיא איהו. הך דרב
 37 לימא כרבי יוסי דשרי בצונן. אבל לרבנן –
 38 אסור: עיילינא. הכניסני. ואיש זון היה:
 39 ללכסוסי בתינתא. חילוק בתותב של ששקין
 40 שנתכבה. והרי היא קשה. ומשפסקה פן שתי
 41 דיו ודיא מתכבה. ואף הליבון שלה מנוחל
 42 על ידי השפסקו: אלויה חוריא. הליבון
 43 מנוחל: דהם מייחי באלויה חוריא. שמקפיד
 44 על ליבונ ונחורו של סודר יותר מתינתא:
 33 בצונן מניח בחמה". במאן דשרי? אפילו למאן דאסר. ה"מ – היכא דלא אישתי כלל, אבל הכא בין דאישתי חמישא ובעילי שבתא, אי
 34 לא שתי בשבת – מיסתבן. מיסתמוך ואזיל רב אחא פר יוסף אפתחיה דרב נחמן פר יצחק פר אחתיה, א"ל: כי מטינן לבי רב ספרא
 35 – עיילינא, כי מטו – עייליה. בעא מנייה: מהו ללכסוסי בתינתא בשבתא? לרבומו בתינתא קא מיפיון – ופשר דמי, או דילמא:
 36 לאוליה חוריא קמפיון, ואסור? א"ל: לרבומו קא מיפיון, ופשר דמי, כי נפק אתא, א"ל: מא בעא מן מנייה? א"ל: בעי מנייה: מהו
 37 ללכסוסי בתינתא בשבתא, ואמר לי – שור דמי? ותבעי ליה למר סודרא? קא מיפיון, לא קא מיפיון, א"ל: דבעי מרב הונא ופשמי לי.
 38 ותיפשיט ליה למר ספודרא? א"ל: דהם – מייחי בי אלויה חוריא. הקא – אבי מייחי פאולדי חוריא. אמר רב חסדא: האי בתינתא,

1 **במעגל** מרופט כו ואם חלצה חליצתה כשרה. ואית: אמאי גורנין בפרק 'מעוט
2 חליצה' (במזות דף קב) מעגל אטו מעגל מרופט כיון דיעבר כחליצה כשרה?
3 ואמר ר'י: גורנין אטו מרופט רוח מרוא, שאנו תופע רוב רגלו, דאם חלצה בו - אין
4 חליצתה כשרה. מרד: **ההיא** דרבי יהודה משום דרבי אליעזר היא. מכאן ארדה ורבי
5 יהודה שרי רבי שמלאבתו לאיסור לערוך גופ
6 ולערוך מקומה. כגון שפירשוהו סתוק פיר' במה?
7 ממדליקין (דף לה) דיה את ר'י:

הדרן עלך תולין

8 **נוטיל**. רבא כרבי נתן ס'ל. פירש בפ' 8
9 "המבועי" (לעיל דף עז):
10 **תינוק** מת וכיס תלוי בו התינוק. אבל תינוק מת, ראב
11 מרדה מבטלי ליה לכיס. אי' תיטוק זו
12 הוא ערץ לכיס לטילי בו התינוק. אבל תינוק מת
13 - מיה ערץ לכיס? וחי מלאכה שאינה צריכה
14 לנזפה, וטפוח, שלא תהי' כדרך המוציאין.
15 **אי** היב מנאי אריאית אלא דרבי נמי, אי
16 אמרת בשלמא דהירחייהו מבטל להו, כן אבן ובין
17 דרע, ואין כאן טלטול מוקצה כולל - דהיינו נזקט
18 אבן. משום דאי נפיל - לא אתי אבה לאתויי.
19 אבל רבי, לא נפיל אלא אתי אבה לאתויי - לא אלא
20 אי אמרין דהירחייהו לא בטולי, ואפי' שריתן
21 איסור מוקצה כשמטלטלי דהיתיק עם האבן
22 משום גיעוננין - כדרי' נמי לישתרי'. דלא שייך
23 למימר דילמא אתי אבה לאתויי, דנמא נפקא לו
24 מיה דהשתא נמי דאיכא אתי מוקצה שריתן
25 ליה משום גיעוננין ומשנת דאיכא שיש איסור
26 מוקצה כשמטלטלי דהיתיק עם האבן, ושריתן ליה
27 ויענין - מרד' שני עלו להחמידי מוקצה
28 ויחר כשמטלטלי בידים כשמטלטלי אב תיטוק.
29 אף על גב דברחאית משנת נמי איכא מוקצה -
30 הלכך גורנין דילמא נפיל בדריה, ואתי אבה
31 לאתויי, כן פירש רבי שמאי:
ושגדינהו

25 מותר, **לצורך מקומו** - אסור, שפיר. **אלא לרבא**, דאמור: בין לצורך מקומו -
26 מותר, מאי איריא רפוי? אפי' לא רפוי נמי! והיא - דרבי יהודה משום דרבי אליעזר הוא; דתנאי,
27 ר' יהודה אימ' משום רבי אליעזר: אם היה רפוי -

הדרן עלך תולין

28 **נוטיל** אדם את בנו והאבן בידו, וכלכלה והאבן בתוכה. ומטלטלין תרומה כמאן עם
29 המפורד' ועם החולין. רבי יהודה אומר: אף מעלין את המדומע באתר ומאן. גמ'
30 אמר רבא: הוציא תינוק חי וכיס תלוי בצנארו - חייב משום פיס. תינוק מת וכיס תלוי לו
31 בצנארו - פטור. "תינוק חי וכיס תלוי לו בצנארו" - חייב משום פיס" וליחייב נמי משום
32 תינוק! רבא כרבי נתן סבירא ליה, דאמר: חי נושא את עצמו. וליפסד פיס לגבי תינוק, מו
33 לא תנן: את היה חייב בפסחה פטור אף בהמפסח, דהמפסח פסחה לו! מטה לגבי חי - כמכיל
34 פיס, כיון לגבי תינוק - כמכיל ליה. "תינוק מת וכיס תלוי לו בצנארו" - פטור" וליחייב
35 משום תינוק! רבא כרבי ס'ל, דאמר: כל מלאכה שאי' לנזפה - פטור עליה. תנן: נוטיל
36 אדם את בנו והאבן בידו. אמרי דבי רבי ינאי: בתנוק שיש לו גיעוננין על אביו. אי הכי,
מא

1 כפה כמרד' להקדש: והוא בתוך הפנעל. מפני שהמנעל נהנה ממנו ומנמא מעבדו:
2 מהנעל. והתגלגל: קסבלא. עור שלוק ששוחין ממנו משחוטה לשלוקן ולמטה: אלא
3 לצמצחו. לא שנו דמוקח לטוק שמן לרגלו ונתמנו בתוך המנעל. אלא שהתחילו לצמצחו
4 למנעל: ולצמצחו בו שרי'. במתפרך, דא איכא למיגור אטו לעבדו: שיעור לצמצחו.
5 שאלה ית' כ'כ שמן דמנעל לאיסור לגדול, ומהו אפי'
6 לעבד לטע'. אלא לצמצחו. ומהו איהו אפי'
7 לעזחא לא מתפרך: לא יצא. אדם קטן קטן
8 לזחא גדול לו. משום דנזכר מרגלו ונמל
9 לאתויי: אבל יצא בהלוק גדול. דלא נפיל
10 מיהו. ולמישלקא ארתי' לא הרישין, דלא קאי
11 ערוס בשוק. פירושם: קרוע מלמעלה, דגנאי
12 הוא לז' וחי חייבי עלה - שלפה ומיחי לה:
13 ולא לתקלין בו. למחודלה. דלאו נעל מעלי'
14 הוא: במנעל חיש' כדמפרש ואידל, לא יצא:
15 דאזכרנו בו. ובאשה מימינן. דאשת מקפדת
16 אם אינו מכון למדת רבא. אבל יצאה בו ככר
17 והכירה בו דמכון הוא לה. ואי איהה מקפדת:
18 אימסו. מרד' ר'י: אייערן קמדי'. אלא לא
19 כלי הוא, ובשבת נמי אסור לטלטלו: הניחא
20 לרבא דאמר. בפ' 'כל הפלים' - שם שמלאכתו
21 לאיסור. כן שהוא ערץ להשתמש בגופו על
22 כלי. כן שאינו ערץ אלא למקומו - מותר
23 לטלטלו. מרד' שותרת כלי עליו. שפיר איכא
24 לאוקומי להא דרבי "שוחטין" כרבנן: דבין
25 דבלי הוא. אימסו נמי כלי הוא. ואף על גב
26 דמלאכתו דאימסו לאיסור, לתקן מעגלין -
27 מהנעל להאי אימסו משום דרין מקומו
28 דהיינו מעגל שתימסו ונתן לתובי: אלא
29 לאפי'. נוד נמי דמעגל שעל האימסו לרבנן כלי
30 הוא - אימסו מיהא מלאכתו לאיסור הוא, וקח
31 ששום מעגל איהו המנעל - אינו ערץ לגופו
32 של אימסו, ורבי' מלטל על רבי'
33 שהמנעל נשקט מאליה, ואי' לטלטל
34 לאיסור: דא לא רפי. ואי' רבי' עמיט
35 משום דאימסו אסור לטלטל לצורך מקומו:
36 דג' הדיא רבי' יהודה משום דבי אליעזר
37 הוא. כי אמרה ליה ר' יהודה לתרואה דמפליג
38 בין רפי לשאנו רפי - אליבא דרבי אליעזר
39 אמר. דאמר: מעגל שעל האימסו לא אמר
40 כלי הוא לא זמן שמוחרס הוצאת. ולענין
41 שבת נמי, אסור לטלטלו משום דלאו כלי
42 הוא ואשמענין דרפי' לאו מותרס הוצאת
43 הוא. ומותר לטלטלו. דאילו לרבנן, אף על גב
44 דאין רפי - מותר. דשעמק דשאן רפי' אסור
45 לרבי יהודה - לאו משום אימסו הוא. אלא
46 משום מעגל גופיה:

הדרן עלך תולין

1 **נוטיל** והאבן בידו. מרד', ולא אמרי'
2 מוטל על לבן: עם הפהורדי. אבג
3 והשורדה, ואבג חולין. אבל מוקצה באפי'
4 נפש - לאו פת טלטול הוא: אף מעלין את
5 החופטין. סאה תרומה נשקלה לק' של חולין,
6 דקיל' ועולה - מותר להעלותה לסאה
7 תרומה מן שבט. ויהי וחולין מותרין, ולא
8 אמרין מתקן הוא. ובגמרא מפרש טעמא: גמ' חייב ששים בים, ולא משום תינוק. כדמפרש ואידל. משום פיס מידה חייב. ולא אמרין איהו לא מופיל ליה אלא תינוק קא
9 מופיל ליה. ולקמיה פרוך לו ממוחיתין: פטור. לגמרי. כדמפרש ואידל: משה לגבי חי כמכיל לה. לזכות פסילה לו. שחרי ערוך לה: מלאכה שאינה צריכה לנזפה. ומציא מת
10 לקביו - מלאכה שאי' לנזפה הוא. כדאמר בה'מעניע'. וכיס שהיה תלוי בצנארו לשחק בו - אבג מרדה מבטל ליה לגבי תינוק פסול. ולא שחייב ליה הדיא ששקא: והאבן
11 כדו. מדשרי ליה בטלטול כחצר - ש'מ לאו כמאן דנקט לה איהו לא אמר. ולגבי היב דהכי מחייבת ליה: בתנוק שיש לו גיעוננין על אביו. שאם לא יטלנו חלה. ולא
12 העמידו לטלטל שלא בידים במקום סנה. ואי' דלאו כסנת נפש מורה אלא כסנת חולין.

הלכה ד', מתניתין – פרום עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הנשר, או שפרס על גבי הקנף – פסולה. אבל פרום הוא על נקליטי המטה.

גמרא – תני, תולה בה קיטיות – בשירה. אמר רבי חנניה: הדיא דאת אמר: מן הצד, הא מלמעלן – פסולה. או תחתיה מפני הנשר – אמר רבי יוסה: לא אמרו אלא מפני הנשר,

[דף ה' ע"ב]

הא שלא מפני הנשר – בשירה. אבל פרום הוא על נקליטי המטה – רבי ביבי בשם רבי יוחנן: שכן הוא עושה חלל באצילי ידיו.

הלכה ה', מתניתין – הדלה עליה את הנפן את הדלעת ואת הקפוס וספד על גבן – פסולה, אם היה הספוד הרבה מהן או שקצצן – בשירה. וזה הכלל: דבר שהוא מקבל טמאה, אם אין גדוליו מן הארץ – אין מסבכין בו. וכל דבר שאינו מקבל טמאה וגדולו מן הארץ – מסבכין בו.

גמרא – רבי בא בשם רב: והוא שידלה אותן לקב. רבי יעקב בר אבהו בשם רבי זעירא: צריך לנענע. אמר רבי יוסה: תרתיהון לקולה, הדלה אותן לקב אף על פי שלא נענע, נענע אף על פי שלא הדלה אותן לקב. רבי בא היננא בר שלמיה, רב ירמיה בשם רב: סבכה בשלכיות – פסולה. בןכרים – בשירה. בנקבות – פסולה. באניצי פשתן – פסולה. בהוצני פשתן – בשירה. סבכה בחבלים, אית תניי תני: בשירה. ואית תניי תני: פסולה. מאן דמר בשירה – בחבלים של סיב, ומאן דאמר פסולה – בחבלים של פשתן. אמר רבי יוחנן: בתיב "באספה מוגרנד ומיקבד" – מפסלת שבגרון ושבנקב את עושה לה סכה. רבי שמעון בן לקיש אמר: "ואד יעלה מן הארץ". אמר רבי תנחומה: דין פדעתייה ודין פדעתייה. רבי יוחנן דו אמר עננים מלמעלה היו – דו יליף לה "מאספה". רבי שמעון בן לקיש אמר עננים מלמטן היו – דו יליף לה מעננים. אמר רבי אבין: דין פדעתייה ודין פדעתייה. רבי יוחנן דו מדמי לה כמשלח לחברו חבית ומנקתה. רבי שמעון בן לקיש דו מדמי לה כהן דאמר לחבריה:

[דף ו' ע"א]

שלה קופתה וסב לה הפיו.

הלכה ו', מתניתין – חבילי קש וחבילי עצים וחבילי ורדים – אין מסבכין בהן. אם התירן – בשורות, וכלן פשרות לדפנות.

גמרא – רבי חייה בשם רבי יוחנן: מפני שהיא נראית כאוצר. רבי יעקב בר אביי, רב ששית בשם רבי חייה רבה: אין חבילה פחותה מכ"ה. היננא בר שלמיה בשם רב: קצר לסכה – אין להן ידות. קצר לסכה וחשב עליהן למאכל – בא במחשבתה. קצר למאכל וחשב עליהן לסכה, אחרים אומרים: עד שיהא חקש רבה על האכל ועל היד. רב כהדא דאחרים. מה אנן קיימין, קצר לסכה והויכשרו ואמר לכשיעשו מצותן אחוירם לגרו, צריכינן הכשר פעם שנייה או כבר הכשרן בידם? רבי יסא בשם רבי חמא בר חנינה: "וסבת על הארץ את הפפרת". מיפן שהדופן קרוי סכה, מיפן שעושין דפנות בדבר שהוא מקבל טמאה.

הלכה ז', מתניתין – מספכין בנסרין דברי רבי יהודה ורבי מאיר אומר נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים בשרה ובלבד שלא יישן תחתיו.

[דף ו' ע"ב]

גמרא – רבי ירמיה בשם רב: כשיש בהן רחב ארבע נחלקו. רבי יסא בשם רבי יוחנן: במשופין בכלים נחלקו. והא רבי ירמיה בשם רב כשיש בהן רחב ארבע נחלקו הא אם במשופין לפלים דברי הכל כותר, מן מה דאמר רבי ירמיה: סככה בשלכיות פסולת. אמרין כרבי מאיר הורי. הדיא אמרה – היא הדיא היא הדיא. הא רבי יוסה, הא רבי יוסי בשם רבי יהודה: במשופין לפלים נחלקו, הא כשיש בהם רחב ארבעה – דברי הכל אסור. מן מה דהורי רבי יוסא בסדרא רבא: 'מלתרה מספכין בה', ואמרין כרבי יודה הורי. הדיא אמרה – היא הדיא היא הדיא. שמואל אמר: הדיא דאת אמר לארדה, אבל לרחב – כשר. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין: בין לארדה בין לרחב כשר. רבי זריקן בשם רב המנונא: כדברי מי שהוא פוסל כאן פוסל כאן. רבין ורבי בון בעון קומי רבי זעירה: מה רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין. אמר לון: משם שאין סכה פסול פוסל אלא בארבע אמות. מתניתין פליגא על רב המנונא, סבה שאינה מוחקת אלא ראשו ורבו ושלחנא. והכיא נסר ויצרף ממנו שלשה טפחים. אין תימר לרחב – לית יכול, דאמר רבי זריקן בשם רב המנונא: כדברי מי שהוא פוסל כאן פוסל כאן. אלא בן אנן קיימין לארדה. ואפשר שלא יישן תחתיו.

הלכה ח', מתניתין – תקרה שאין עליה מעזיבת, רבי יהודה אומר משום בית הלל: או מפקפק או נוטל אחת מבינתים, ובית שמאי אומרים: מפקפק ונוטל מבינתים. רבי מאיר אומר: נוטל אחת מבינתים ואינו צריך לפקפק.

[דף ז' ע"א]

גמרא – ואם פקפק – אינו צריך לטול אחת מבינתים.

הלכה ט', **מתניתין** – המקרה סבתו בשפודים או בארכות המטה, אם יש רוח ביניהן כמותן – בשרה. החומט בגדיש לעשות לו סכה – אינו סכה.

גמרא – תני, יותר מכמותן. חבריא אמרין: שאין טפח נכנס לתוך טפח. התיב רבי בא בר מוטל: הרי כלי וכוכית, הרי טפח נכנס לתוך טפח. אמר רבי יוסה: תפון נכנס ויוצא, ברם הקא נכנס ואינו יוצא. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מפני שהיא נראית כאוצר. תני רבי הויה: "תעשה לך" – לא מן העשוי לך. מה נפק מביניהון? ישב בה. על דעתיה דרבי הויה – פסולה, על דעתיה דרבי יוחנן – בשרה.

הלכה י', **מתניתין** – המשלשל דפנות מלמעלן למטון, אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים – פסולה. מלמטון למעלן, אם גבוה מן הארץ עשרה טפחים – בשרה. רבי יוסי אומר: בשם שמלמטון למעלן עשרה טפחים, כך מלמעלן למטון עשרה טפחים. הרהיק את הספוד מן הדפנות שלשה טפחים – פסולה.

[דף ז' ע"ב]

גמרא – אמר רבי יוחנן: לא אמר רבי יוסה אלא לענין סכה, אבל לענין שבת אף רבי יוסי מודה. מלתיה דרבי חנינא אמר: אף לענין שבת. דאמר רבי חנינא: שלטון בא לצפורין ותלו בו קיטיות, והתיר רבי ישמעאל בי רבי יוסי לטלטל תחתיהן בשיטת אביו. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק: אתיא דרבי יוסי בן חנינה ברבי חנינה, ותריוהו פליגון על שיטתיה דרבי יהודה. דאמר רבי יוסי בן חנינה: רבי יודה ורבי יוסה ורבי חנינה בן עקביא, שלשתן אמרו דבר אחד. רבי יודה דגשרים המפלשין. רבי יוסי ההו דהקא. רבי חנינה בן עקביא, דתני שלשה דברים התיר רבי חנינה: התיר עצה שפבים, והתיר כצוצרה, והתיר הבאת לונטיות.

הלכה יא, **מתניתין** – בית שנפחת וסכך על גביו, אם יש בין הפתל לסכך ארבע אמות – פסולה. וכן בחצר שהיא מקפת אכסדרא. סכה גדולה שהקיפיה דבר שאין מסבכין בו, אם יש תחתיו ארבע אמות – פסולה.

גמרא – תני רבי הויה: אויר פסול פוסל בשלשה טפחים, סך פסול אינו פוסל אלא בארבע אמות. אמר רבי יוסה: אף אגן תנינן תרתיהון, אויר פסול בשלשה טפחים, דתנינן: הרהיק את הספוד מן הדפנות שלשה טפחים – פסולה. סך פסול אינו פוסל אלא בארבע אמות, דתנינן: בית שנפחת וסבך על גביו, אם יש בין פתל לספוד ארבע אמות – פסולה, היא פחות מיפן – בשרה. מהו לישן תחתיו? התיב רבי יצחק בן אלישיב: הרי טיט הנרוק משלים במקוה ואין מטבילין בו. והכא משלים בסבך ואסור לישן תחתיו. חזקיה אמר: מפני שהיא נראית כדפן עקומה. תני רבי הושעיה: מפני שהיא נראית כדפן עקומה. רבי בא רבי הויה בשם רבי יוחנן: מפני שהיא נראית כדפן עקומה. רבי זעירה רבי יסא בשם כהנא: מפני שהיא נראית כדפן עקומה. אמר רבי יונה לרבי יוסי: ולמה לי נן אכרין משום שאין סך פסול פוסל אלא בארבע אמות?

[דף ח' ע"א]

הלכה יב מתניתין – העושה סבתו כמין צריף או שפמכה לפתל רבי אליעזר פוסל מפני שאין לה גג וחכמים מכשירין מהצלת קנים מהצלת גדולה עשאה לשכיבה מקבלת טמאה ואין מסבכין בה ולסוכך מסבכין בה ואינה מקבלת טמאה רבי אליעזר אומר אחת גדולה ואחת קטנה עשאה לשכיבה מקבלת טמאה ואין מסבכין בה ולספוד מסבכין בה ואינה מקבלת טמאה.

גמרא – מודה רבי יעזר לחכמים שאם היתה נתונה על ארבעה אבנים או שהיתה גבוה מן הארץ פותח טפח שהיא בשרה. תני העושה סבתו כבית יער הלכנוז – בשרה. למי נצרכה לרבי יעזר. אבא בר בר הנא בשם רבי יוחנן: במהצלות אושא שנו. אמר רבי יעזר: סתם מהצלות אושא טמאות עד שיעשם אהלים. סתם מהצלות טיבריא טהורות עד שיעשם לשכיבה. רבי יצחק בר חקילה רבי שמעון ברבי הורין באילין על פתח התניות שהן טהורות. הורי רבי אימי: ארונה טמאה מהו לסבך בה? מהלכת רבי יעזר וחכמים. רבי יצחק בן רבי לעזר הורי מדחק להתיר ראשי מעדנים ולסבך בהן. תנינן וכן הפתיר ראשי מעדנים טהורה ואת אמר הכין:

פרק שני

הלכה א', מתניתין – הישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו אמר רבי יהודה נוהגין היינו ושנים תחת המפות בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר. אמר רבי שמעון: מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה אמר רבן גמליאל לזקנים ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם יודע שעבדים פטורין מן הסבך וישן לו תחת המטה. ולפי דרכנו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו.

גמרא - תמן תנינן אבל פורם הוא על גבי נקליטי המטה.

[דף ה' ע"ב]

וכא הוא אומר הכין. אומר רבי ליעזר: תמן הוא וטליתו תחת הספה ברם הכא הוא טליתו תחת המטה. מחלפה שיטתיה דרבי יודה תמן הוא אומר המעשה קדם לתלמוד. וכא הוא אומר הכין. סבר רבי יודה הישן תחת המטה פישן תחת הספה. כל שבין מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנינן תמן רבי יודא אומר אם אין דיורין פעליונה התחתונה בשרה הא אם יש דיורין פעליונה התחתונה פסולה. אומר רבי יוסה תמן יש שם חלל אחר ברם הכא אין כאן חלל אחר. מחלפה שיטתיה דרבן גמליאל. דתני טבי עבדו של רבן גמליאל היה נותן תפלין ולא מהו בידו חכמים וכא מהו בידו. שלא לדהק את החכמים. אם שלא לדהק את החכמים ישב לו חוץ לספה, רוצה היה טבי עבדו של רבן גמליאל לשמע דברי חכמים:

הלכה ב', מתניתין - הסומך סכתו לכרעי המטה בשרה. רבי יהודה אומר: אם אינה יכולה לעמד בפני עצמה פסולה.

[דף ט' ע"א]

גמרא - אומר רבי אימי: משם שאין מפעי המטה לסכך עשרה טפחים. אומר רבי בא: משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא. והא תני מעשה באנשי ירושלים שהיו משלשלין מפותיהן לפני חלונותיהן והיו מסככין על גביהן. אין תימר משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא - הרי מעמידין על גבי דבר טמא! הוי לית טעמא אלא משם שאין מפעי המטה לסכך עשרה טפחים.

הלכה ג', מתניתין - סכה המדבללת שצלתה מרבה מחמתה - בשרה. המעבה במין בית, אף על פי שאין הפוכבים נראין מתוכה - בשרה.

גמרא - רב ושמואל, חד אומר: מדוללת, וחורנה אומר: מדבללת. מאן דאמר מדוללת - בשצלתה מרבה. ומאן דאמר מדבללת - בשאין צלתה מרבה. תדא אמרה: צריכין הפוכבים שיהו נראין מתוכה. רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה: בפוכבי חמה שנו.

הלכה ד', מתניתין - העושה סבתו בראש הענלה או בראש הספינה - בשרה ועולין לה ביום טוב. בראש האילן או על גבי הגמל - בשרה ואין עולין לה ביום טוב. שמים בידי אדם ואחת באילן, או

שתיים באילן ואחת בידי אדם - בשרה ואין עולין לה ביום טוב. שלש בידי אדם ואחד באילן - בשרה ועולין לה ביום טוב. זה הכלל: כל שינמל האילן והיא וכלת לעמוד בפני עצמה בשרה ועולין לה ביום טוב.

[דף ט' ע"ב]

גמרא - מה אנו קיימין? אם בנתונה בארץ - דברי הכל מותר! אם במפרשת - מחלקת רבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבה! אלא בן אנו קיימין בנתונה בארץ. רבי שמעון בן פרסנא בשם רבי אחא: רבי מאיר ורבי יוסה ורבי אלעזר בן עזריה שלשתן אמרו דבר אחד. רבי מאיר דלהנינו, דתנינו, מטמא משם גולל, רבי מאיר מטהר. ורבי יוסה דאהילות, דרבי יוסי אומר: הבית שבפנינה אינו מכיא את הטמאה. רבי אלעזר בן עזריה, דתני, מעשה ברבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבה שהיו באין בספינה, ועשה לו רבי עקיבה סכה בראש הספינה ובאת הרוח והפריחתה. אמר לו רבי אלעזר בן עזריה: עקיבה! איזה סבתך? נתנו באילן, למעלה מעשרה טפחים - אינו ערוב. למטה מעשרה טפחים - ערובו ערוב. ואסור למלטלו. למה משלשה מותר. וקשיא, אם ערובו ערוב - והא מותר למלטלו? ואם אסור למלטלו - לא יהא ערובו ראוי הוא לעבור על השכות ולזבל. מעתה, אפלו למעלה מעשרה. רב יהודה בשם שמואל: תפטר שהיתה כפרתו ארבעה. אמר רבי מנא: והיא שתהא רשות הרבים מוקפתו מפל צד, באומר שביטתי תחתיו. תני, נתנו בכלכלה ותלויו באילן, למעלה מעשרה טפחים - אינו ערוב, למטה מעשרה טפחים - ערובו ערוב ואסר למלטלו. למה משלשה מותר. וקשיא, אם ערובו ערוב יהא מותר למלטלו, ואם אסור למלטלו לא יהא ערובו ערוב. רבי אחא בשם רבי חיננא: ראוי הוא להפקה ולבטל רשות היחיד שבה. אמר רבי יוסה: הדיא אמרה ספקל שהיא נתן ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, מפיון שהיא ראוי להופכו ולבטל רשות הרבים שבו. הדיא אמרה, שערובו ערוב ומותר למלטלו. תמן תנינו, שתיים בידי אדם ואחת באילן או שתיים באילן ואחת בידי אדם - בשרה ואין עולין לה ביום טוב. הכא את אמר - בשרה ואין עולין לה ביום טוב. והכא את אמר: ערובו ערוב ומותר למלטלו. אמר רבי ירמיה: באן מוקמלן באן מוקמטון. הדיא ילפה מן ההיא ותהיא ילפה מן הדיא. הדיא ילפה מן ההיא, שאם תיה נתון בצדו של אילן - שערובו ערוב ומותר למלטלו. ותהיא ילפה מן הדיא.

[דף י' ע"א]

שאם היו שתי יתדות יוצאות וסכה על גביהן - שהיא בשרה ועולין לה ביום טוב. אמר רבי יוסה בין הכא בין תמן מן הצד היא.

מאי בדין? כההיא דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעיריה דרבי שמעון בן אלעזר היא. דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר מתר להשתמש על צידדי בהמה בשבת. היא צידדי בהמה היא צידדי אילן:

הלכה ה', מתניתין – העושה סבתו בין האילנות בשורה שלוהי מצוה פטורין מן הספח חולין ומשמישהו פטורין מן הספח אוקלין ושותין עראי הוין לספח.

גמרא – רב חונה אול לעיני-טב למימנה. מי אתי, צחא גו איסרטא ולא קביל עלוי מיטעום כלום עד דעל ליה למטלתיה דרבי יוחנן ספרה דגופתא. אמר רבי מנא: לא סוף דבר חולין של סכנה אלא אפלו חולין שאינן של סכנה. תני, אמר רבי שמעון בן גמליאל: מעשה שהייתי חושש עיני בקיסרין, והתיר לי רבי יוסי ברבי לי וכל משמשי לישן הוין לספח. רבי בא בר זבדא אמר: שושבינין וכל בני חפה – פטורין מן הספח. תני, שומרי העיר ביום – פטורין מן הספח ביום ותניבין בלילה. שומרי העיר בלילה – פטורין מן הספח בלילה ותניבין ביום. שומרי העיר ביום ובלילה – פטורין מן הספח בין ביום ובין בלילה. הדיא דאת אמר: בשומר גיסות, אבל בשומרי ממון – עשו אותן בשומר גנות ופרדסין. אבודמא מלחא הוה דמו קומי חנותיה. עבר רבי חייה בר בא, אמר ליה: איזיל דמוך גו מטלתתך. רבי מנא הוה שושביניה דרבי יעקב בר פלוסי, אתא שאיל לרבי יוסי, אמר ליה: איזיל דמוך גו מטלתתך. רבי יצחק בר מריון הוה שושביניה דחד בר נש, שאיל לרבי לעזר, אמר ליה: איזיל דמוך גו מטלתתך. מעשה שהלך רבי אלעאי אצל רבי אליעזר בלוד, אמר ליה:

[דף י' ע"ב]

אינך משוכתי הרגל? והלא אמרו שאין שבהו של תלמידי חכמים להיות מניח את ביתו ברגל והולך לו. כהדיא רבי זעיריה סליק לגזורה דרבי אילא, ולא קביל עלוי מיטעום כלום. ולא ידעין אין משום דלא הוה עסקיה טעם כלום עד לפני מוסף. אין משום שאין שבהו של תלמידי חכמים להיות מניח את ביתו ברגל והולך לו. כהדין לא ידעין. אמר רבי לעזר: אכילה עראי. אין שינה עראי. כהדיא אמרין: שכן אדם נשתפע בתוך שנתו. אמר רבי אילא: שכן אדם ישן קומאח ודין. מה נפק מן ביניהון? מסר שנתו לאחר. על דעתהון דחבריא – מתר. על דעתיה דרבי אילא – אסור.

הלכה ו', מתניתין – מעשה שהביאו לו לרבן יוחנן בן זבאי לטעם את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים, ואמרו: העלים לספח. וכשנתנו לו לרבי צדוק אכל פחות מכפיצה ונטלו במפה ואכלו הוין לספח ולא ברך אתרי.

גמרא – הוינן סברין מימר: שלא ברך אחריו שלש ברכות. הא ברכה אחת ברוך! אשכח תני: ולא ברכה אחת ולא שלש ברכות. תני, כל שאומרין עליו שלש ברכות – אומרים לפניו: 'המוציא לחם מן הארץ'. כל שאין אומר אחריו שלש ברכות – אין אומרים לפניו 'המוציא לחם מן הארץ'. התיבון, הרי פחות מפות אין אומרים עליו שלש ברכות, מעתה לא יאמרו לפניו 'המוציא לחם מן הארץ'? רבי יעקב בר אבהו אמר: לשאר המינין נצרכה. הלכה זו, מתניתין – רבי אליעזר אומר: ארבע עשרה מעדות חייב אדם לזבל בספה, אחת ביום ואחת בלילה. והכמים אומרים: אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד. ועוד אומר רבי אליעזר: מי שלא אכל בלילי יום טוב הראשון – משלים בלילי יום טוב האחרון. והכמים אומרים: אין לדבר תשלומין, ועל זה נאמר: "מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות". גמרא – מה טעמא דרבי ליעזר? נאמר כאן: "תשבו". ונאמר להלן: "ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה". מה ישיבה שנאמר להלן עשה בה את הלילות בימים, אף ישיבה שנאמר כאן נעשה בה את הלילות בימים. רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל: נאמר ט"ו בפסח ונאמר ט"ו בנה. מה ט"ו שנאמר בפסח לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות, אף ט"ו שנאמר בנה לילה הראשון חובה, ושאר כל הימים רשות.

[דף י"א ע"א]

הכריא בעי, אומריהם – מה להלן עד שייפנסו למצה בתאנה. וכא עד שייפנסו לפסח בתאנה. רבי זעירה בעי: אי מה להלן עד שיאכל פזית מצה. וכא עד שיאכל פזית דגן בספה? רבי הושעיה אמר: כל שבועה חובה. רבי ברכיה אמר: פליגינן. רב אבונא אמר: לא פליגינן. מה דאמר רבי יוחנן: בשנתן דעתו. מה דאמר רבי הושעיה: בשלא נתן דעתו. תני בשם רבי ליעזר: מי שלא עשה סבתו בערב הרגל – אל יעשה ברגל. והתני בר קפרא, נפלה סבתו ברגל יקימנה ברגל? רבי אבהו בשם רבי היננא: קנס קנסו רבי ליעזר שלא עשה סבתו בערב הרגל. מהלפה שיטתיה דרבי ליעזר, תמן הוא אמר י"ד סעודות חייב אדם לזבל בספה וכי אמר הכין? אמר רבי אבהו: למצוה השנה.

הלכה ח', מתניתין – מי שהיה ראשו ורפו בספה ושלחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. אמרו בית הלל לבית שמאי: מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את יוחנן בן תחורזני ומצאוהו ראשו ורפו בספה ושלחנו בתוך הבית. אמרו להן בית שמאי: משם ראיה? אף הן אמרו לו – אם כך היית נוהג לא קימת מצות ספה מימיה.

גמרא – לא סוף דבר שלחנו אלא אפלו כפי שלחנו. במה הוא כפי שלחנו? טפה. רבי יודה בר פזי ורבי אייבו בר נגרי הוון יתיבין, אמרין, תנינן 'אחר שהודו', מי הודה למי? בית שמאי לבית הלל או

בית הלל לבית שמאי? אמרין, נצא לחוץ ונלמוד, ונפקון ושמעון רבי הוסיף רבי אחא בשם רבי יודה בן לוי: לא מצאנו שהודו בית שמאי לבית הלל אלא בדבר זה בלבד. רבי הוניה בשם רב אביי: מתניתא אמרה כן, המערה מבלי לכלי ונגע טבול יום בקליה, אם יש בו – יעלה באחד ומאה. אין תימר בית הלל הודו לבית שמאי שלא תעלה, מאן תנא הכא תעלה? לא בית הלל ולא בית שמאי! אמר רבי איתי: נאמר בית הלל שנו אותה עד שלא הודו להם בית שמאי. אמר רבי יוסה: מתניתא אמרה כן אחר שהודו. רבי ליעזר אומר: תירום ותשרף.

[דף י"א ע"ב]

ורבי אליעזר לא שמותי הוא? אמר רבי הנה: מתניתא אמרה כן, אחר שהודו אליו לאלו תעלה. בית שמאי מסלקין לון, ואינינו מודי לון. אמר רבי אבון: תשובה אחרת יש כאן, בהדא דתני רבי הושעיה: מה אם סהורה שהוא בעזן מיתה אצל זרים הרי היא עולה. טמאה שהיא בעשה אצל כהנים לא כל שכן. מה זכו בית הלל שתקבע הלכה בדבריהן? אמר רבי יודה בר פזי: שהיו מקדימין דברי בית שמאי לדבריהן. ולא עוד, אלא שהיו רואין דברי בית שמאי והורין בהן. התיב רבי סימון בר זבדא קומי רבי אילא: או נאמר תנניה חמתון סבון מינין ואקדמו. והא תני, מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את יוחנן בן החורני. נאמר 'זקנינו וזקניכם'. אמר רבי יעירא רב הוניה בשם רב: הלכה בבית שמאי. רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב: ממה ששלקו בית שמאי לבית הלל הדיא אמרה הלכה בדבריהן.

הלכה ט', מתניתין – נשים ועבדים וקטנים – פטורין מן הספה. כל קטן שאינו צריך לאמו – חיב בספה. מעשה שילדה בלתו של שמי הזקן, ופחת את המעזיבה, וספד על גבי המטה בשביל תקטן.

גמרא – אי זהו קטן? דבית רבי יצאי אמרי: כל שהוא צריך לאמו שתקנהנו. רבי יוחנן אמר: כל שהוא נעזר משנתו וקורא אימא. תני רבי הושעיה: קטן שאינו צריך לאמו – חיב בספה ויצא בערוכה של אמו.

הלכה י', מתניתין – כל שבעה ימים עושה אדם את סבתו קבע ואת ביתו עראי. ירדו גשמים, מאימתי מתר לפנות? משתסרה המקפה. מושלח אותו מושל, למה תדבר דומה? לעבד שבא למוג בום לקונו, ושפד הקיתון על פניו.

גמרא – בתיב: "בפפת תשבו", ואין 'תשבו' אלא תדורו. כמה דאת אמר: "וירשתם אותה וישבתם בה" – שיהא אוכל בספה ומטיל בספה ומעלה כליו לספה. ירדו גשמים מאימתי מתר לפנות? וכו'.

– לא סוף דבר 'שתסרדו' אלא אפלו 'בדי שתסרדו'. לא סוף דבר מקפת גריסין אלא אפילו מקפה של כל דבר. תני, בשם שמפנין מפני הגשמים כך מפני השרב ומפני היתושין. רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה. רבי ליעזר נכנס ויוצא כל הלילה. חד תלמיד מן דרבי מנא הורי

[דף י"ב ע"א]

לחד מן קריביי דנשיאי: יצא – אין ממריהון עליו שיהזור. ולא שמיע רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה. רבי ליעזר נכנס ויוצא כל הלילה.

פרק שלישי

הלכה א', מתנייתין – לולב הגזול והיבש – פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת – פסול. נקטם ראשו, נפרצו עליו – פסול. נפרדו עליו – בשר. רבי יהודה אומר: יאגדנו מלמעלה. ציני תר הפרגל – בשרות. כל לולב שיש בו שלשה טפחים בדי לנענע בו – בשר.

גמרא – תני רבי חייה: "ולקחתם לכם" – משלכם ולא הגזול. אמר רבי לוי: זה שהוא נוטל לולב גזול למה הוא דומה? לאחד שכבד את השלטון תמחוי אחד ונמצא משלו. אמר: אי לו לזה שנעשה כנגורו כנגורו. שופר עבו"ם ושל עיר הנדחת, רבי לעזר אומר: בשר. תני רבי חייה: בשר. תני רבי הושעיה: פסול. הכל מודין בלולב שהוא פסול. מה בין שופר ומה בין לולב? אמר רבי יוסה: בלולב כתיב "ולקחתם לכם" – משלכם, לא משל אסור הניה, כרם הכא "יום תרועה יהיה לכם" – מפל מקום. אמר רבי לעזר: תמן בגופו הוא יוצא, כרם הכא בקולו הוא יוצא. ויש קול אסור בהננייה? מה פליגין בשגזול משפה אבל אם גזלו ושיפחו דמים הוא חייב לו. גזל לולב מיפן והדם מיפן וערבה מיפן ואגדן. נישמעיה מן הדא, סבה גזולה אית תני בשרה, אית תני פסולה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: מאן דאמר בשרה – בשגזול קרקע, מאן דאמר פסולה – בשגזול פסל. ואפשר שלא יקשרו במיישב מלמעלה. רבנן דקפרינ בשם רבי יוחנן: בין זה ובין זה – בשרה. אי זו היא גזולה פסולה?

[דף י"ב ע"ב]

כל שהוא נכנס בתוך סבתו של חברו שלא מדעתו. כהדא גמליאל וזנא עבד ליה ממלא גו שוקא. עבר רבי שמעון בן לקיש אומר ליה: מאן שרא לך? יבש פסול – רבי אבין בשם רבי יודה בר פזי: היבש פסול על שם "לא הפתים והללויה". תני בשם רבי יודה: היבש עצמו בשר. אמר ליה רבי יהודה: והלא

בכרפי הים מורישיין לולביהון לבניהון. אמרו לו: אין למדים משערת הדדק. בעון קומי רבי אבינא: יבשה צייציתו מהו? מה בינו לקטום. אמר לון: זה הדור וזה אינו הדור. רבי מלוך בשם רבי יהושע בן לוי: נחלק המתאים כמו שנפראו העליון. פפות תמרים - רבי טרפון אומר: פפות תמרים. רבי עקיבה אומר: פפות תמרים בשמן. רבי יודה אומר: אם נפרד יאגדנו. אלו הן ציני הר הפרזל שהן בשורות: כל שראשה של זה מוגיע לצד עקרה של זו. תני, הרות - פסולה. דומה לחרות - בשר. רבי שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן: ביני מתניתין וכדי לנגע בו בשר. תני, הדם וערכה - שלשה, ולולב - ארבעה. תני, באמת חמשה; דברי רבי טרפון. והכמים אומרים: באמת ששה. על דברי טרפון: פושכין רב רבין. על דעתיהון דרבנן: פושכין דסיקין. רבי יונה ורבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודה נשייא: לולב טפה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: אזור טפה. רבי זעירה בעי: לולב - טפה. אזור - טפה. אמר רבי יוסי:

[דף י"ג ע"א]

קומה רבי סימון - רבי היננא רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: לולב טפה, אזור - טפה, שופר - טפה. שיליאי - טפה. ויש אומרים: אף דפן שלישית טפה. רבי זעירא בעי: לולב טפה, מלכד שיורה. אזור טפה הוין מוגבעולין. רבי יוסה, רבי טבי בשם רב, רבי היננא, רבי פרנא, רב מתנה, יוסי בר מנשייא בשם רב: לולב טפה מלכד שיורה. אזור טפה הוין מוגבעולין.

הלכה ב', מתניתין - הדם הגזול והקיש - פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת - פסול. נקטם ראשו, נפראו עליו, או שהיו ענביו מרבות מעליו - פסול. ואם מיעטן - בשר. ואין ממעטין ביום טוב.

גמרא - בתיב (ויקרא כג, ט): "וענף עין עבות" - שענפיו חופין את רבו ועולה במין קליעה, ואי זה זה? זה הדם. אין תימר זיתא? עולה במין קליעה ואין ענפיו חופין את רבו. אין תימר ורגונה ענפיו חופות את רבו ואינו עולה במין קליעה, ואי זה זה? זה הדם. הויה בר אדא בשם רבי שמעון בן לקיש: במשחורות שנו. למה? משם שאינן דומות לעצו או משם שנגמר פרוין. מה נפק מן ביניהון? הויה דרבו לגדל ירוקים. אין תימר משם שאינן דומות לעצו הרי אינן דומות לעצו. הויה לא מעמא די לא - משם שנגמר פרוין.

הלכה ג', מתניתין - ערכה גזולה ויבשה פסולה של אשירה ושל עיר הנדחת פסולה נקטם ראשה נפראו עליה והצפצפה פסולה כמושה ושנשרו מקצת עליה ושל בעל בשרה.

גְּדוּלָה? ! בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, יָדַע יוֹסֵף בֶּן אֱלֹם
שֶׁהוֹסֵעַ מִן כִּהוּנָה גְּדוּלָה.

ה. כִּיצַד כִּהֵן גְּדוּל נוֹטֵל חֵלֶק בְּרֵאשׁ? אֹמֵר:
זוֹ חֲטָאת שְׁלִי, זֶה אֲשֶׁם שְׁלִי, חִלָּה אַחַת
מִשְׁפֵּי חִלוֹת, אַרְבַּע וְחֲמֵשׁ חִלוֹת מִלְחָם
הַפְּנִים. רַבִּי אֹמֵר: אֹמֵר אֲנִי שִׁיְהָא זֶה נוֹטֵל
מִחֲצָה, שְׁנֹאֲמֵר (וַיִּקְרָא ב, ג): "וְהִיתָה
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו" - מִחֲצָה לְאַהֲרֹן וּמִחֲצָה
לְבָנָיו. בְּמָה דְבָרִים אֲמֹרִים? בְּקִדְשֵׁי מִקְדָּשׁ,
אֲבָל בְּקִדְשֵׁי הַגְּבוּל - אֶחָד כִּהֵן גְּדוּל וְאֶחָד
כִּהֵן הִדְיוּט חוֹלְקִין בְּשׁוּהָ.

ו. מִצּוֹת כִּהֵן גְּדוּל לְהִיּוֹת גְּדוּל מֵאַחֵיו: בְּנוֹי,
בְּכַח, בְּעֶשֶׂר, בְּחֻכְמָה וּבְמִרְאָה. אֵין לוֹ - מִנִּין
שֶׁיִּגְדְּלוּהוּ אַחֵיו הַכֹּהֲנִים? נֹאֲמֵר (וַיִּקְרָא כֹא,
י): "וְהִכְהֵן הַגְּדוּל מֵאַחֵיו" - שֶׁיִּגְדְּלוּהוּ
אַחֵיו. אֲמָרוּ עֲלָיו עַל פִּינְחָס אִישׁ חֲבֹתָהּ,
שֶׁעָלָה גּוֹרְלוֹ לְהִיּוֹת כִּהֵן גְּדוּל, וְהִלְכוּ אַחֲרָיו
גּוֹבְרִין וְאִמְרָפְלִין, וּמִצְאוּהוּ כְּשֶׁהוּא חוֹצֵב,
וּמִלְאוּ אַחֲרָיו אֶת הַמִּחְצָב דִּינְרֵי זָהָב. אֲמַר
רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: וְכִי סִתָּת הִיָּה? וְהִלָּא
חֲתַנְנּוּ הִיָּה! וּמִצְאוּהוּ כְּשֶׁהוּא חוֹרֵשׁ, כְּמָה
שְׁנֹאֲמֵר בְּאַלִּישַׁע (מְלָכִים א-יט, יט): "וַיִּלְךְ
מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת אֲלִישַׁע בֶּן שַׁפְט וְהוּא חָרֵשׁ
שָׁנִים עֶשֶׂר צְמִדִים לְפָנָיו וְהוּא בְּשָׁנִים
הָעֶשְׂרִי, מִשְׂרָבוּ מְלָכִים, הִתְקַיְּנּוּ לְהִיּוֹת
מַעֲמִידִין כֹּהֲנִים, הָיוּ מַעֲמִידִים אוֹתָם בְּכָל
שָׁנָה וְשָׁנָה.

ז. לְמָה פִּרְשׁ וּבּוֹכָה? מִפְּנֵי שְׁצָרִיכִים
לְהִשְׁבִּיעַ. וְלְמָה צָרִיכִין לְהִשְׁבִּיעוּ? שֶׁכָּבֵר
הָיָה מַעֲשֵׂה בְּבִיתוֹס אַחָד, שֶׁהִקְטִיר עַד
שֶׁהוּא בֹא בַחוּץ, וַיִּצָּא עֲנַן הַקְּטָרֶת וְהִרְתִּיחַ
אֶת כָּל הַבַּיִת, שֶׁהָיוּ הַבְּיִתוֹסִין אוֹמְרִים:
"קִטְטִיר עַד שֶׁהוּא בַחוּץ, שְׁנֹאֲמֵר (וַיִּקְרָא טז,
ב): "כִּי בַעֲנַן אֲרָאָה עַל הַכַּפֹּרֶת". אֲמָרוּ לָהֶם
חֻכְמָיִם: וְהִלָּא כָּבֵר נֹאֲמֵר (וַיִּקְרָא טז, ג):
"וְנָתַן אֶת הַקְּטָרֶת עַל הָאֵשׁ לְפָנָי ה'", אִם כֵּן,
מָה תִּלְמּוּד לּוֹמֵר: "כִּי בַעֲנַן אֲרָאָה עַל

מִסְכַּת יוֹמָא פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. לְמָה מְפָרְשִׁין כִּהֵן גְּדוּל מִבֵּיתוֹ לְלִשְׁכַּת
פְּלִהְדְרִין? פִּרְשׁ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה: שְׁמָא
תִּמְצָא אֲשֶׁתוֹ סֶפֶק נָדָה וַיִּבֵּא עָלֶיהָ, וְנִמְצָא
טָמֵא שְׁבַעַת יָמִים. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר:
"לִשְׁכַּת בְּלוּטִין" - קוֹרִין אוֹתָהּ.

ב. כָּל הַלִּשְׁכוֹת שְׁבַמְקָדֵשׁ - פְּטוּרוֹת מִן
הַמְזוּזָה, חוּץ מִלִּשְׁכַּת פְּלִהְדְרִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
בֵּית דִּירָה לְכִהֵן גְּדוּל שְׁבַעַת יָמִים בְּשָׁנָה.
אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה: וְכִי לֹא הִיָּה שֵׁם בֵּית דִּירָה
אֲלֹא זוֹ בְּלִבְד? אֲלֹא כָּל שֶׁהוּא בֵּית דִּירָה -
חֵיב. כָּל שְׂאִינָה בֵּית דִּירָה - פְּטוּרָה.

ג. כָּל הַלִּשְׁכוֹת שְׁבַמְקָדֵשׁ - רְשׁוֹת הַיְחִיד
לִשְׁכַּת וּרְשׁוֹת הַיְחִיד לְטַמְאָה, חוּץ מִלִּשְׁכַּת
הַיִּין וְשִׁמֹן, שֵׁישׁ לָהֶם שְׁנֵי פִתְחִים, זֶה כְּנֶגֶד
זֶה. אֲבָא שְׂאוּל הִיָּה קוֹרָא אוֹתָהּ: "לִשְׁכַּת
בֵּית שְׁמַנְיָא". רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: כָּל לִשְׁכָּה
שְׁבַמְקָדֵשׁ שֵׁישׁ לָהּ שְׁנֵי פִתְחִים, זֶה כְּנֶגֶד זֶה,
כְּגוֹן שַׁעַר עֲזָרָה - רְשׁוֹת הַיְחִיד לִשְׁכַּת,
וּרְשׁוֹת הַרְבִּים לְטַמְאָה.

ד. לְמָה מְפָרְשִׁין כִּהֵן אַחַר תַּחְתּוֹי? שְׁמָא
יֵאָרַע בּוֹ פְּסוּל - יִשְׁמַשׁ תַּחְתּוֹי, וְכִהֵן גְּדוּל
חוֹזֵר לְכַהוּנָה גְּדוּלָה, וְזֶה שְׁשִׁמַּשׁ תַּחְתּוֹי כָּל
מִצְוֹת כִּהוּנָה גְּדוּלָה עָלָיו; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
רַבִּי יוֹסֵי אֹמֵר: אֵף עַל פִּי שְׁאֲמָרוּ: 'כָּל
מִצְוֹת כִּהוּנָה גְּדוּלָה עָלָיו, אֵינּוּ כְּשֶׁר, לֹא
לְכַהֵן גְּדוּל וְלֹא לְכַהֵן הִדְיוּט. אֲמַר רַבִּי יוֹסֵי:
מַעֲשֵׂה בְיוֹסֵף בֶּן אֱלֹם מִצְפּוֹרִי, שְׂאָרַע פְּסוּל
בְּכִהֵן גְּדוּל וְשִׁמַּשׁ תַּחְתּוֹי, לְאַחַר שִׁיִּצָּא,
אֲמַר לְמַלְךְ: פֶּר וְשַׁעִיר שְׁקָרְבִין הַיּוֹם, מִשָּׁל
מִי הָיוּ? מִשָּׁלִי אוֹ מִשָּׁל כִּהֵן גְּדוּל? יָדַע
הַמֶּלֶךְ עַל מָה אֲמַר לוֹ, אֲמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: 'מָה
זֶה בֶּן אֱלֹם? לֹא דִיךְ שְׁשִׁמַּשְׁתָּ תַּחַת כִּהֵן
גְּדוּל, שְׁעָה אַחַת לְפָנָי מִי שְׁאֲמַר וְהִיָּה
הַעוֹלָם, אֲלֹא שְׂאֲתָה מְבַקֵּשׁ לְטוֹל לָךְ כִּהוּנָה

³ וְאֵנָּה בְּקוֹיָאִים כְּכָל הַנְּעֻשָׂה יוֹתֵר מִכֶּסֶם.

¹ לִשְׁכַּת שְׂרִים.

² שֶׁהַחֲמִלָק.

אחינו! אני כפרתכם! עדין בני מפרפר, וסכין לא נטמא! ללמדך, שטמאת סכין קשה להם לישראל, יותר משפכות דמים. וכן הוא אומר (מלכים-ב כא, טז): "וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד, עד אשר מלא את ירושלים פה לפה", מכאן אמרו: בעון שפכות דמים - שכינה נעלת ומקדש נטמא.

יא. אמר להם הממנה: בואו והפיסו! מי שוחט? מי זורק? מי מדשן את מזבח הפנימי? מי מדשן את המנורה? מי מעלה אברין לכבש? הראש והרגל, שתי הידים, העקץ והרגל החזה והגרה, ושתי הדפנות, הקרבים והסלת, והחביתים והיין; אלו דברי רבי שמעון איש המצפה. רבי יוסי אומר: הראש, והעקץ, והרגל, ושתי דפנות, ושתי ידים, החזה והגרה. רבי עקיבא אומר: הראש והרגל, ושתי הידים, החזה והגרה, ושתי דפנות, העקץ והרגל. רבי יוסי הגלילי אומר: הראש והרגל, והחזה והגרה, שתי דפנות, והעקץ והרגל, ושתי הידים. אמר בן עזאי לרבי עקיבא, משום רבי יהושע: דרך הלוכו היה קרב, הראש והרגל, החזה והגרה, שתי דפנות, העקץ והרגל - עשרה כהנים זוכים בו, פעמים ארבעה עשר, פעמים חמשה עשר, פעמים ששה עשר.

יב. איל קרב באחד עשר, ככשי צבור בשמונה, שאין עמהן חביתין. פר קרב בעשרים וארבעה: הראש והרגל - שנים אוחזין ברגל, ומעלין אותה לגבי מזבח. שלשה אוחזין בגרה ומקריבין אותה לגבי מזבח. במה דברים אמורים? בקרבנות הצבור, אבל קרבנות יחיד, כל הרוצה להקריב - מקריב. מעשה בכניה של מרתה בת ביתוס, שהיה אחד מהם נוטל שתי ירכות בשתי אצבעותיו משור, לקוח באלף דינרין, והיה מהלך עקב בצד גודל ומעלה אותן לגבי מזבח.

הכפרת - מלמד שנותן בה מעלה עשן, הא אם לא נתן בה מעלה עשן, או שחפר אחת מכל סמניה - חיב מיתה. כשיצא, אמר לאביו: 'כל ימיכם הייתם דורשין, ואין אתם עושין, עד שעמדתי ועשיתי אני! אמר לו: אף על פי שאנו דורשין - אין אנו עושין, ושומעין לדברי חכמים, תמהני עליך אם תאריך ימים, לא שהה שלשה ימים ונתנהו בקרב.

ח. איזו היא אצבע צרדה? זו אצבע גדולה של ימין, כפה ולא בנבל ולא בכנור, מה היו אומרים? (תהלים כז, א): "שיר המעלות לשלמה אם ה' לא יבנה בית וגו', לא היו ישנים כל הלילה, אלא שקורין כנגד כהן גדול, כדי לעסקו בתורה, כך היו נוהגין בגבולין, אחר חרבן הבית זכר למקדש, אבל היו חוטאין".

ט. כיצד נכנסין ללשכת הגזית? מקיפין ועומדין כמין בכוליארא⁵, הממנה בא נוטל מצנפתו של אחד מהן - יודעין שממנו פיס מתחיל. לא היו מוציאים שתיים אלא אחת אחת, היחידים שבהן מוציאין שתיים, ולא היו מונין את היתרה. רבי יהודה אומר: לא היה פיס למחתה, אלא מי שזכה בקטרת, אומר לזה שעמו: 'זכה עמי במחתה! רבי אליעזר בן יעקב אומר: לא היה פיס לחלבים ואמורים, אלא מי שהיה מעלה אברים לכבש - מעלה אותן לגבי המזבח.

י. מעשה בשני כהנים שהיו רצין ועולין בכבש, קדם אחד מהן את חברו לתוף ארבע אמות שלו, נוטל סכין ותקע לו בלבו. בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם, ואמר: שמעוני! אחינו בית ישראל! הרי הוא אומר (דברים כא, א): "כי ימצא חלל וגו', ויצאו זקניה ושופטיה, ומדדו"; בואו ונמדד! על מי ראוי להביא עגלה? על ההיכל או על העזרות? געו כל העם אחריו בבכיה. ואחר כך בא אביו של תינוק, אמר להם:

⁵ תבשיט עגל.

⁴ אנשים ונשים משחקים יחד ובאים לידי עברה.

בִּישְׁמַעְיָאֵל בֶּן פֶּאֲבִי שְׁעִשְׁתָּהּ לוֹ אִמּוֹ כְּתַנַּת מִמָּאָה מְנָה, וְהָיָה עוֹמֵד וּמְקַרֵּיב עַל גְּבִי הַמְּזֻבָּח. שׁוֹב מַעֲשֶׂה בֶּן רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חֲרוֹס, שְׁעִשְׁתָּהּ לוֹ אִמּוֹ כְּתַנַּת מִשְׁתֵּי רְבוּא, וְהָיָה עוֹמֵד וּמְקַרֵּיב עַל גְּבִי הַמְּזֻבָּח, וְהוֹרִידוּהוּ אַחֲרָיו הַכֹּהֲנִים, מִפְּנֵי שְׁנֵרָאָה מִתּוֹכָה עָרוֹם. הָאִשָּׁה שְׁעִשְׁתָּהּ כְּתַנַּת לְבָנָה - כְּשֶׁרָה, וּבִלְבָד שֶׁתִּמְסַרְנָה לְצַבּוֹר. אֶחָד בְּגַדֵי כֹהֵן גָּדוֹל וְאֶחָד בְּגַדֵי כֹהֵן הַדְּיוּט - בְּאֵין מִתְרוֹמַת הַלְּשָׁפָה.

מִסְכַּת יוֹמָא פֶּרָק שְׁנֵי

ב,א כִּיצַד הוּא מִתְדָּה? אֹמֵר: אֲנָא הֵשֵׁם! עֹוִיתִי, פִּשְׁעֵתִי, חֲטָאֲתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי, אֲנָא הֵשֵׁם! כִּפּוֹר נָא עַל הָעֲוֹנוֹת וְעַל הַפְּשָׁעִים וְעַל הַחֲטָאִים, שְׁעֹוִיתִי וְשִׁפְשַׁעֲתִי וְשִׁחֲטָאֲתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי, כִּפְתּוּב בְּתוֹרַת מִשָּׁה עֲבָדְךָ (וַיִּקְרָא טו, ל): "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפּוֹר עֲלֵיכֶם" וְגו'. וְאֹמֵר (שָׁם טו, כא): "וְהִתְוַדָּה עֲלֵיו אֵת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חֲטָאֲתָם"; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: עֲוֹנוֹת - אֵלּוּ הַזְּדוּנוֹת, פְּשָׁעִים - אֵלּוּ הַמְרָדִים, חֲטָאִים - אֵלּוּ הַשְּׂגָגוֹת, וּמֵאַחַר שֶׁהִתְוַדָּה עַל הַזְּדוּנוֹת וְעַל הַמְרָדִים, חוֹזֵר וּמִתְוַדָּה עַל הַשְּׂגָגוֹת? אֵלּא כִּף הִיָּה מִתְוַדָּה: אֲנָא הֵשֵׁם! חֲטָאֲתִי, עֹוִיתִי, פִּשְׁעֵתִי לְפָנֶיךָ, אֲנָא הֵשֵׁם! כִּפּוֹר נָא לְחֲטָאִים וְלְעֲוֹנוֹת וְלִפְשָׁעִים, שִׁחֲטָאֲתִי וְשְׁעֹוִיתִי וְשִׁפְשַׁעֲתִי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי, כִּפְתּוּב בְּתוֹרַת מִשָּׁה עֲבָדְךָ: "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפּוֹר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם" וְגו', וְהֵן עוֹנֵינִי אַחֲרָיו: 'בְּרוּךְ שָׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד'; שֶׁפֶן מְצִינּוּ דְרָךְ כָּל הַמִּתְוַדִּין, דְּוָד אָמַר (תְּהִלִּים קו, ו): "חֲטָאֲנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הָעֹוִינּוּ וְהִרְשַׁעְנוּ", שְׁלֵמָה אָמַר (מְלָכִים-א ח): "חֲטָאֲנוּ עֹוִינּוּ וְרִשְׁעֵנוּ". דְּנִיָּאֵל אָמַר (דְּנִיָּאֵל ט, טו): "חֲטָאֲנוּ וְעֹוִינּוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וּמְרָדְנוּ", אֵלּא מֵהוּ שְׁמֵשָׁה אֹמֵר (שְׁמוֹת לד, ז): "נִשְׂא עוֹן וּפְשַׁע וְחֲטָאָה וְנָקָה"? אֵלּא כִּף הִיָּה מִתְוַדָּה: חֲטָאֲתִי וְעֹוִיתִי וְפִשְׁעֵתִי לְפָנֶיךָ, אָמַר מִשָּׁה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שָׁל עוֹלָם!

יג. מֵהוּ אֹמֵר: 'עַל פְּנֵי הַמְּזֻרָח עַד שְׁבַח־כְּרוֹן'? רַבִּי אֹמֵר: אֵינּוּ דוֹמָה תַּמּוֹר שָׁל לְבָנָה לְתַמּוֹר שָׁל חֲמָה, תַּמּוֹר לְבָנָה - מִתַּמּוֹר וְעוֹלָה כְּמַקֵּל, תַּמּוֹר שָׁל חֲמָה - מִפְּצִיעַ לְכֶאֱן וּלְכֶאֱן. אֲבָא יוֹסִי בֶּן חֲנָן אֹמֵר: בְּרַקְאִי.

יד. כִּהֵן גָּדוֹל שִׁיּוּצָא מִן הָעֹזְרָה לְדַבְּרַ עַם חֲבֵרוֹ וּמִפְּלִיג - טַעוֹן טְבִילָה. שְׁאֵלוּ אֵת בֶּן זֹוּמָא: מֵה טַעַם לְטְבִילָה זֹו? אָמַר לֵהֵן: אִם הַנְּכִנְסֵי מִקְדָּשׁ לְקָדֵשׁ, מְקוֹם שְׁעֵנוֹשׁ כְּרַת - טַעוֹן טְבִילָה, הַנְּכִנְסֵי מִחַל לְקָדֵשׁ, מִמְּקוֹם שְׁאֵינּוּ עֵנוֹשׁ כְּרַת - אֵינּוּ דִין שִׁיטַעֵן טְבִילָה? רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: לֹא הִיָּתָה טְבִילָה זֹו, אֵלּא מִפְּנֵי הַסֶּרֶךְ, פְּעָמִים שֶׁהִטְמָאָה יִשְׁנָה בִּידּוֹ, מִתּוֹךְ שֶׁהוֹלֵךְ לְטָבֵל - נִזְכָּר שֶׁהוּא טְמָא, וְחוֹזֵר וּבָא לוֹ.

טו. כִּהֵנִים שְׁלֹא טְבֵלוּ, וְלֹא קָדְשׁוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם, וְכֵן כִּהֵן גָּדוֹל שְׁלֹא טְבֵל וְלֹא קָדֵשׁ יְדָיו וְרַגְלָיו, בֵּין עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה, וּבֵין בְּגָדִים לְבְּגָדִים, וְעֲבָדוֹ - עֲבוּדַתֵּן כְּשֶׁרָה, אֲבָל כִּהֵנִים שְׁלֹא טְבֵלוּ, וְלֹא קָדְשׁוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם, וְכֵן כִּהֵן גָּדוֹל שְׁלֹא טְבֵל, וְלֹא קָדֵשׁ יְדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר, וְעֲבָדוֹ - עֲבוּדַתֵּן פְּסוּלָה. אֶחָד כִּהֵן גָּדוֹל, וְאֶחָד כִּהֵן הַדְּיוּט שְׁשִׁמְשׁוּ שְׁחִרִית, שְׁלֹא רָחַצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם - חִזְכִּין מִיתָה, שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת ל, כ): "כִּבְאֵם אֵל אֱהֵל מוֹעֵד" וְגו'. הִיָּה עוֹמֵד וּמְקַרֵּיב כָּל הַלֵּילָה - טַעוֹן קְדוֹשׁ יָדַים וְרַגְלַים, שֶׁהִיָּה רַבִּי אֹמֵר: הַלֵּינָה פּוֹסְלַת בְּקָדוֹשׁ יָדַים וְרַגְלַים. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: אֲפֵלוּ עוֹסֵק בְּעֲבוּדָה כָּל שַׁבַּעַת יָמִים - אֵין הַלֵּינָה פּוֹסְלַת בְּקָדוֹשׁ יָדַים וְרַגְלַים.

טז. חֲמֵשׁ טְבִילוֹת הָיוּ שָׁם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כָּלָם בְּקָדֵשׁ בְּבֵית הַפְּרוּהָ, חוּץ מִן הָרֵאשׁוֹנָה, שֶׁהִיָּתָה בְּחוּל עַל גֵּב שַׁעַר הַמַּיִם, וּבְצַד לְשִׁכְתוֹ הִיָּתָה. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: עֲשִׂשִׁיּוֹת שָׁל בְּרָזֵל הָיוּ מִרְתִּיחִין מְעַרְבֵי יוֹם הַכַּפּוֹרִים, וּמִטְלִין לְתוֹךְ הַצּוֹנָן, בְּשִׁבְלֵי שְׁתַּפְּסֵי צִינָתָן.

יז. הַכֵּל שְׁלִשִׁים מְנָה אֵלוֹ נוֹטֵל מִן הַהֶקְדָּשׁ, אִם רָצָה לְהוֹסִיף - מוֹסִיף מִשְׁלוֹ. מַעֲשֶׂה

בְּשֶׁעָה שִׁישְׂרָאֵל חוֹטְאִין לְפָנֶיהָ וְעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה – עֲשֵׂה לָהֶם זְדוּנוֹת כְּשִׁגְגוֹת.

ב. בָּא לוֹ לְמִזְרַח הַעֲזָרָה, לְצִפּוֹן הַמִּזְבֵּחַ, הַסֶּגֶן בִּימִינוֹ, וְרֹאשׁ בֵּית דִּין מִימִינוֹ, וְרֹאשׁ בֵּית אָב מִשְׂמָאלוֹ, וְשֵׁם שְׁנֵי שְׂעִירִים, וּפְנֵיהֶם כְּלָפֵי הָעַם, וְאַחֲרֵיהֶם כְּלָפֵי הַקֹּדֶשׁ. כִּהֵן גְּדוֹל, פָּנָיו כְּלָפֵי הַקֹּדֶשׁ, עֲשָׂרָה פַעְמִים מִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בּוֹ בַּיּוֹם, שֶׁשָּׂה לְפָר שְׁלֹשָׁה לְשָׂעִיר וְאַחַד לַגִּזְרֹת, וְקָלְפֵי הִיטָה שָׁם, וּבָה שְׁנֵי גִזְרֹת, שֶׁל אֲשֶׁכְרוּעַ הָיוּ, וְעֲשָׂאן בֶּן גְּמָלָא שֶׁל זָהָב, וּמִזְכִּירִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה.

ג. בֶּן קָטִין עֲשָׂה שְׁנַיִם עֲשָׂר דָד לְכִיּוֹר, שְׁנַיִם עֲשָׂר כְּהֵנִים מְקֻדָּשִׁין מִמֶּנּוּ, שֶׁמִּתְחַלֵּה לֹא הָיוּ בּוֹ אֲלָא שְׁנַיִם, וְשְׁנֵי כְּהֵנִים מְקֻדָּשִׁין הֵימָנוּ, וּמִזְכִּירִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה. מוֹבְזוּ הַמֶּלֶךְ עֲשָׂה כָּל יְדוֹת הַסְּפִינִין שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁל זָהָב, וּמִזְכִּירִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה, הֵילְגֵי הַמֶּלֶכָה אִמּוֹ עֲשָׂתָה נִבְרַשְׁתָּ שֶׁל זָהָב שֶׁעַל פֶּתַח הַהֵיכָל, שֶׁבְשֶׁעָה שְׁחֵמָה זֹרַחַת, הָיוּ נִצּוּצוֹת יוֹצְאִין הֵימָנָה, וְיודֵעִין שְׁחֵמָה זֹרַחַת, אִף הִיא עֲשָׂתָה טְבֵלָא שֶׁל זָהָב, שֶׁפָּרַשְׁתָּ סוּטָה כְּתוּבָה עָלֶיהָ, כָּל הַשְּׂעִירִים שֶׁהָיוּ שָׁם נִשְׁתַּנוּ לְהִיּוֹת שֶׁל זָהָב, חוּץ מִשְׂעִירֵי נִקְנוֹר, מִפְּנֵי שֶׁנִּעְשָׂה בְּהֵן נֶס. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁחַשְׁתָּן מוֹצְהֶבֶת הִיטָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: נִחַשְׁתָּא קְלַנִּיתָא הִיטָה, וְהִיטָה יִפָּה כְּזָהָב.

ד. מֵהוּ נִסִּים נַעֲשׂוּ לְדַלְתוֹתָיו? אָמְרוּ: כְּשֶׁהֵלֶךְ נִקְנוֹר לְהִבְיָא לְדַלְתוֹתָיו מֵאֶלְכָסְנִדְרִיא שֶׁל מִצְרַיִם, עָמַד עָלֶיהֶן נִחַשׁוּל שְׂבִים לְטַבְעָן, וְנִטְלוּ אֶחָד מֵהֶן – וְהִטְלִיאוּהוּ לַיָּם, וְעָדִין לֹא נַח הָיָם מִזַּעְפוֹ, בְּקִשׁוֹ לְהִטִּיל אֶת חֲבֵרְתָהּ, עָמַד הוּא וּכְרָכָה, אָמַר לָהֶם: הַטִּילוּנִי עִמָּה! מִיָּד נַח הָיָם מִזַּעְפוֹ, וְהָיָה מִצְטַעַר עַל חֲבֵרְתָהּ, כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְנֶמֶל שֶׁל עֵכוֹ, הִיטָה מְבַצְבְּצָת וְיוֹצְאָה מִתַּחַת דַּפְּנֵי הַסְּפִינָה, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: בְּרִיָּה שְׂבִים בְּלַעְתָּהּ וְהִקִּיאָתָה לִּיבֻשָׁה,

וְעָלֶיהָ אָמַר שְׁלֵמָה (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יז): “קוֹרוֹת כְּתִיבֵנו אַרְזִים רַהִיטְנוּ בְרוֹתִים” – ‘אַל תִּקְרִי בְרוֹתִים אֲלָא בְרִיתִים’.

ה. שֶׁל בֵּית גְּרָמוֹ הָיוּ בְקִיאִין בְּמַעֲשֵׂה לַחֵם הַפָּנִים וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד, שֶׁלְּחוּ חֲכָמִים וְהִבִּיאוּ אֲמָנִים מֵאֶלְכָסְנִדְרִיא שֶׁל מִצְרַיִם, הָיוּ יודֵעִין לְאִפּוֹת כְּמוֹתָן, וְלֹא הָיוּ יודֵעִין לְרֹדוֹת כְּמוֹתָן, שֶׁהִלְלוּ מִסִּיקִין מִבְּחוּץ וְאוֹפִין מִבְּחוּץ, וְהִלְלוּ מִסִּיקִין מִבְּפָנִים. הִלְלוּ פִיתָן מִתַּעֲפֶשֶׁת וְהִלְלוּ אִין פִיתָן מִתַּעֲפֶשֶׁת. וְכַשִּׂידְעוּ חֲכָמִים בְּדָבָר, אָמְרוּ: כָּל מַה שֶׁבְּרָא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא – לְכַבּוֹד בְּרָא, שְׁנֵאֲמַר (ישְׁעִיָּה מֵג, ז): “כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכַבּוֹדִי בְּרֵאתִיו”. שֶׁלְּחוּ לָהֶן וְלֹא בָּאוּ, עַד שֶׁכָּפְּלוּ לָהֶן בְּשִׁכְרָן, שְׁנַיִם עֲשָׂר מָנָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, וְהָיוּ עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חָזְרוּ לְהִיּוֹת נוֹטְלִין אַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: מַה רֵאִיתֶם שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? אָמְרוּ לָהֶם: יודֵעִין הָיוּ בֵּית אָבָא, שֶׁבֵּית זֶה עֲתִיד לְחָרֵב, שְׂמָא יִלְמַד אָדָם שְׂאִינוּ הִגּוֹן וַיַּעֲשֵׂה לְפָנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים כְּדָרֵךְ שְׂעוֹשִׂין לְפָנֵי הַמָּקוֹם. וּבְדָבָר הַזֶּה הָיוּ מִזְכִּירִין אוֹתָן לְשִׁבְחָה, שֶׁמַּעוֹלָם לֹא נִמְצְאוּ פֶת נִקְיָה בְּיַד בְּנֵיהֶן וּבְנֹתֵיהֶן מַעוֹלָם, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ: “מִלְּחָם הַפָּנִים הָיוּ נִזְוִינִין”; לָקִים מַה שְׁנֵאֲמַר (בְּמִדְבָר לֵב, כב): “וְהִיטָתֶם נָקִים מֵהַ” וּמִשְׂרָאֵל”.

ו. שֶׁל בֵּית אֲבִטִינָס הָיוּ בְקִיאִין בַּפְּטוּם הַקְּטָרֶת וּבְמַעֲלָה עֶשֶׂן, וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד. שֶׁלְּחוּ חֲכָמִים וְהִבִּיאוּ אֲמָנִין מֵאֶלְכָסְנִדְרִיא שֶׁל מִצְרַיִם, וְהָיוּ יודֵעִין לְפִטְטֵם כְּמוֹתָן, אֲלָא שְׂאִין בְקִיאִין בְּמַעֲלָה עֶשֶׂן, שֶׁל בֵּית אֲבִטִינָס הִיטָה מִתְמַרְתָּ וְעוֹלָה עַד הַקּוֹרוֹת, וְאַחַר כֵּךְ פּוֹשָׂה וְיוֹרֵד לְמִטָּה, שֶׁל אֶלְכָסְנִדְרִין הִיטָה פּוֹשָׂה מִיָּד, וְכַשִּׂידְעוּ חֲכָמִים בְּדָבָר, אָמְרוּ: כָּל מַה שֶׁבְּרָא – לְכַבּוֹד בְּרָא, שְׁנֵאֲמַר (מִשְׁלֵי

6 מְזֻקָּקָת.

טז, ד): "כל פֿעל למענהו", שלחו אליהם חכמים ולא באו, עד שפֿללו להם שְׂכָרם, שָׁנִים עֶשֶׂר מִנֶּה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לִהְיוֹת נוֹטְלִים עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה; דְּבַר רַבִּי מַאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לִהְיוֹת נוֹטְלִין אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִנֶּה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: מַה רְאִיתֶם שְׁלֵא לְלַמֵּד? אָמְרוּ לָהֶם: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אָבִא, שְׁבִית בֵּית אָבִא, שְׁבִית זֶה עֲתִיד לְחָרֵב, אָמְרוּ: שָׂמָא יְלַמֵּד אָדָם שְׂאִינוּ הִגְזִין וַיְהִי מִפְּטָם לִפְנֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים כְּדָרְךָ שְׁמִפְטָמִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם. וְעַל דְּבַר זֶה מְזַכְרִין אוֹתָם לְשִׁבַח - שְׁלֵא יֵצֵא מִזֶּהן אִשָּׁה מְבַשְׂמַת לְעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא כְּשֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים אִשָּׁה מִמָּקוֹם אַחֵר, מַחְנִין עִמָּה: - "שְׁלֵא תַתְּבַשְׂמִי! כְּדִי שְׁלֵא יְהוּ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: 'מִמַּעֲשֵׂה הַקְּטָרֶת הֵן מַתְּבַשְׂמִין'. לְקִים מַה שְׁנֹאֲמַר (בַּמְדַּבֵּר לַב, כב): "וַהֲיִתֶם נְקִים מִה' וּמִיִּשְׂרָאֵל".

ז. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: פֿעַם אַחַת סָח לִי יִשְׁמַעְעָל בֶּן לּוּגָא: פֿעַם אַחַת, יֵצֵאתִי אֲנִי וְתִינוּק אֶחָד מִבְּנֵי בְּנֵיהֶם לְשׁוּדָה לְלָקֹט עֶשְׂבִים, וְרֵאִיתִי שְׂשַׁחַק וּבְכָה, אֲמַרְתִּי לוֹ: מִפְּנֵי מַה בְּכִיתָ? אָמַר לִי: עַל כְּבוֹד בֵּית אָבִא שְׁגָלָה. וּמִפְּנֵי מַה שְׂשַׁחַקְתָּ? אָמַר: לְסוּף שְׁעֵתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְזִיר לְבָנָיו. אֲמַרְתִּי לוֹ: וּמַה רְאִיתָ? אָמַר: מַעֲלָה עָשָׂן כְּנִגְדִי, אֲמַרְתִּי לוֹ: הֲרֵאוּהוּ לִי, אָמַר לִי: שְׁבוּעָה הִיא בִּידְיָנוּ שְׂאִין מְרָאִין אוֹתוֹ לְכָל אָדָם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי: פֿעַם אַחַת הֵייתִי מִהֲלֵךְ בְּדָרְךָ, וּמַצְאֵנִי אָדָם אֶחָד, וְאֲמַרְתִּי לוֹ: מֵאִין אַתָּה? אָמַר לִי: מִבֵּית אַכְטִינָס אֲנִי, וּמַה בִּידְךָ? אָמַר לִי: מִגַּלְת סַמְמִין. הֲרֵאוּהוּ לִי, אָמַר לִי: כָּל זְמַן שְׁבִית אָבִא הָיוּ קִימִין - צְנוּעִין הָיוּ, וְלֹא הָיוּ מוֹסְרִין אוֹתוֹ לְכָל אָדָם, וְהָיוּ מוֹסְרִין זֶה לְזֶה, וְעַכְשָׁו הִילֵךְ מִגַּלְתָּ זוֹ, וְהוֹזִירָהּ בָּהּ. וּכְשֶׁבֵאתִי וְהִרְצִיתִי דְּבַרִּי לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָה, אָמַר לִי: מַעֲתָה אֶסוּר לְסַפֵּר בְּגוּתָן שֶׁל אֱלֹו! מִכָּאן

אָמַר בֶּן עֲזַאי: מִשְׁלָךְ יִתְנוּ לָךְ, בְּשִׁמְךָ יִקְרְאוּךָ, וּבִמְקוֹמְךָ יוֹשִׁיבוּךָ⁷, וְאִין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמוֹכֵן לְחִבְרוֹ, וְאִין מַלְכוּת נוֹגַעַת בְּחִבְרָתָהּ אִפְלוּ כִּמְלֵא נִימָא.

ח. הוֹגְרוּס בֶּן לִוִי הָיָה יוֹדֵעַ פֶּרֶק בְּשִׁיר, וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד, אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים: מַה רְאִיתָ שְׁלֵא לְלַמֵּד? אָמַר לָהֶן: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אָבִא שְׁבִית הַמְּקַדֵּשׁ עֲתִיד לְחָרֵב, וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד, שְׁלֵא יְהִיוּ מְזַמְרִין לִפְנֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, כְּדָרְךָ שְׁמִזְמִרִין לִפְנֵי הַמָּקוֹם. בֶּן קִמְצָר הָיָה יוֹדֵעַ אֵת מַעֲשֵׂה הַפֶּתַח, וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד. אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים: מַה רְאִיתָ שְׁלֵא לְלַמֵּד? כָּלֶם מַצְאוּ תְּשׁוּבָה לְדְבָרֵיהֶם, בֶּן קִמְצָר לֹא מַצָּא תְּשׁוּבָה לְדְבָרָיו. עַל הֲרֵאוּשׁוֹנִים נֹאֲמַר (מְשָׁלִי י, ז): "זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה", וְעַל בֶּן קִמְצָר וְחִבְרָיו נֹאֲמַר (שָׁם): "וְיִשָּׁם רְשָׁעִים יִרְקַב", הֵם בְּקִשׁוֹ לְהִרְבוֹת כְּבוֹדָם וְלִמְעַט כְּבוֹד שְׂמִים, לְפִיכָךְ, כְּבוֹדָן נִתְמַעַט וּכְבוֹד הַמָּקוֹם בְּמִקְוֹמוֹ, וְלֹא נִמְצָא לָהֶם שֵׁם טוֹב וְזָכַר טוֹב, עַל הֲרֵאוּשׁוֹנִים נֹאֲמַר (מְשָׁלִי י, ז): "זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה, וְעַל אֱלוֹו נֹאֲמַר (שָׁם): "וְיִשָּׁם רְשָׁעִים יִרְקַב".

ט. טָרַף בְּקַלְפֵי וְהַעֲלָה שְׁנֵי גוּרְלוֹת, אֶחָד בִּימִינוֹ וְאֶחָד בְּשְׂמָאלוֹ, אִם בִּימִינוֹ עָלָה - הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמַחִין, וְאִם בְּשְׂמָאלוֹ עָלָה - לֹא הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמַחִין. שְׂאֵלוּ תַלְמִידָיו אֵת רַבִּי עֲקִיבָה: מַהוּ שִׁיתָן מִשְׂמָאל לִימִין? אָמַר לָהֶם: אַל תִּתְּנוּ מָקוֹם לְצְדוּקִין לְרַדוֹת אַחֲרֵיכֶן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הַסֵּגָן וְכֵהֵן גְּדוֹל מְכַנְיִסִין אֵת יְדֵיהֶן בְּקַלְפֵי, אִם בִּימִינוֹ שֶׁל כֵּהֵן גְּדוֹל עוֹלָה - הַסֵּגָן אָמַר לוֹ: אִישִׁי כֵּהֵן גְּדוֹל! הַגְּבֵהָ יִמִּינְךָ. אִם בִּימִינוֹ שֶׁל סֵגָן עוֹלָה - רֵאשׁ בֵּית אָב אָמַר לוֹ לְכֵהֵן גְּדוֹל: דְּבַר מְלִיךָ! וְנִתְּנָן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, הוּא אָמַר לֵה', וְהַסֵּגָן אָמַר לְחִטָּאת, רַבִּי יִשְׁמַעְעָל אָמַר: לֹא הָיָה

7 בְּנוֹסַחַת הַסְּפָרִים נוֹסַף בָּאן: "אִין שְׂכַחַה לִפְנֵי הַמָּקוֹם; אֵךְ הַגֵּר"א לֹא גָרַם לָהּ.

צָרִיךְ לומר חטאת, אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא כָכֵר נֹאמֵר (ויקרא טז, ט): "וְעָשְׂהוּ חטאת".

י. בְּכֹל יוֹם שְׁנֵי כֹהֲנִים נִכְנְסִין, אֶחָד בְּכַף וְאֶחָד בְּמַחְתָּהּ, הַיּוֹם נוֹטֵל אֶת הַמַּחְתָּה בַּיְמִינוּ, וְאֶת הַכַּף בְּשִׂמְאָלוֹ, בְּמַה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּקִטּוֹרֶת שֶׁל לִפְנֵי וּלְפָנִים, אֲבָל בְּקִטְרֶת שֶׁל מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב – הִרִי הוּא כְּקִטְרֶת שֶׁל שָׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, בְּכֹל יוֹם הֵיטָה כְּבֹדָה וְהַיּוֹם קָלָה, בְּכֹל יוֹם הֵיטָה עֲבָה וְהַיּוֹם רַךְ. בְּכֹל יוֹם הֵיטָה קֶצֶרָה וְהַיּוֹם אֶרְכָּה; כִּדִּי שְׂתֵּהָא זְרוּעוֹ מְסִיעֵת. בְּכֹל יוֹם לֹא הִיָּה לָהּ נִאשְׁתִּיק⁸, הַיּוֹם הִיָּה לָהּ נִאשְׁתִּיק; וְדָבָר בֶּן הַסֵּגֶן. בְּכֹל יוֹם הָיוּ שֵׁם שְׁתֵּי מַעֲרֻכּוֹת וְהַיּוֹם שְׁלֹשׁ: אַחַת לְמַעֲרָכָה גְדוּלָּה, וְאַחַת לְמַעֲרָכָה קִטְנָה שֶׁל קִטְרֶת, וְאַחַת שְׁמוֹסִיפִין הַיּוֹם לְקִטְרֶת שֶׁלִּפְנֵי וּלְפָנִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי מוֹסִיף אַחַת לְקִיּוֹם הָאֵשׁ. רַבִּי מֵאִיר מוֹסִיף אַחַת לְאֲבָרִים וּפְדָרִים שֶׁלֹּא נִתְעַכְּלוּ מֵעֶרֶב.

יא. נִכְנַס וּמְהֵלֵךְ בַּהֵיכָל, עַד שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בֵּין מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב לְמִנְוָרָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בֵּין הַשְּׁלַחַן לְמִזְבֵּחַ. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: בֵּין שְׁלַחַן לְכַתֵּל, שְׁלַחַן נִתּוּן בְּצִפּוֹן, מִשְׁלֵישׁ הַבַּיִת וּלְפָנִים מִשׁוֹכָה מִן הַכַּתֵּל שְׁתֵּי אַמּוֹת וּמַחְצָהּ, מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב מִמְצַע בֵּינֵתִים, כִּנְגַד שְׁנֵי בְּדֵי אֶרֶון, וּמִשׁוּף כְּלָפֵי קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים, וְכֹלָם הָיוּ נִתּוּנִין מִחֻצֵי הַבַּיִת וּלְפָנִים, מְהֵלֵךְ בַּהֵיכָל עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְבֵין שְׁתֵּי הַפְּרוּכּוֹת הַמַּבְדִּילוֹת בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים. וּבִינֵיהֶן אִמָּה, זֶה מְקוֹם הַדְּבִיר שֶׁעָשָׂה שְׁלֵמָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לֹא הִיָּה שֵׁם אֵלָּא פְּרֻכַת אַחַת, שֶׁנֹּאמַר (שְׁמוֹת כו, לג): "וְהַבְדִּילָהּ הַפְּרֻכַת לָכֶם". אָמְרוּ לוֹ: מַה תִּלְמוּד לומר (שם): "בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים"? אָמַר לָהֶם: לְהַבִּיא נוֹב וּגְבָעוֹן וְשִׁילָה וּבֵית עוֹלָמִים. הַחִיצוֹנָה הִיָּתְהָ פְּרוּפָה מִן הַדְּרוֹם, וּפְנִימִית מִן הַצִּפּוֹן, מְהֵלֵךְ בֵּינֵיהֶן עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְצִפּוֹן, הוֹפֵךְ פָּנָיו

לְדְרוֹם, מְהֵלֵךְ לְשִׂמְאָלוֹ עִם הַפְּרֻכַת, עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְאֶרֶון, וְדוּחַף אֶת הַפְּרֻכַת בְּמִתְנִיּוֹ, וְנִתְּן אֶת הַמַּחְתָּה בֵּין שְׁנֵי הַבְּדִים, וְצָבֵר אֶת הַקִּטְרֶת עַל גְּבֵי גְחָלִים, וְנִתְמַלֵּא כָל הַבַּיִת כְּלוּ עֵשׂוֹן, יוֹצֵא וּבֹא לוֹ דֶּרֶךְ כְּנִיסָתוֹ, וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצֶרָה בְּבֵית הַחִיצוֹן, וְלֹא הִיָּה מֵאֲרִיף – שֶׁלֹּא לְהַבְעִית אֶת יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲשֵׂה בְכֹהֵן גְּדוּל אֶחָד שֶׁהֶאֱרִיף בַּתְּפִלָּתוֹ, וְנִמְנּוּ אֲחִיו הַכֹּהֲנִים לְכַנּוֹס אַחֲרָיו, הִתְחִילוּ הֵם נִכְנְסִין, וְהוּא יוֹצֵא, אָמְרוּ לוֹ: מַה רְאִיתָ לְהֶאֱרִיף? אָמַר לָהֶם: קָשָׁה בְּעֵינֵיכֶם שֶׁהִתְפַּלַּלְתִּי עֲלֵיכֶם וְעַל מִקְדָּשׁ אֲבוֹתֵיכֶם שֶׁלֹּא יִחַרְבּוּ? אָמְרוּ לוֹ: אַף עַל פִּי כֵן, אֵין אִתָּה רִשְׁאֵי לְשָׁנוֹת, שֶׁלֹּא לְהַבְעִית אֶת יִשְׂרָאֵל.

יב. אֲבָן הֵיטָה שֵׁם מִיְמוֹת נְבִיאִים הַרְאִישׁוֹנִים וַיִּשְׁתַּיְהָ הֵיטָה נִקְרָאת, גְּבוּהָה מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת, שֶׁמִּתְחַלָּה הִיָּה הָאֶרֶץ עָלֶיהָ נִתּוּן. מִשְׁנֵטֵל הָאֶרֶץ, מְעַלְיָה הָיוּ נוֹתֵן קִטְרֶת שֶׁלִּפְנֵי וּלְפָנִים. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִמְּנָה הַשְּׁתֵּת הָעוֹלָם, שֶׁנֹּאמַר (תְּהִלִּים נ, ב): "מִצִּיּוֹן מִכְּלָל יָפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ" – מִמְּנּוּ מוֹכְלָל יִפְיָהּ שֶׁל עוֹלָם.

יג. צִנְצְנַת הַמֶּן, וְצִלּוּחִית שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וּמִקְלוֹ שֶׁל אֶהֱרֵן, שֶׁקְדִיָּה וּפְרֻחִיָּה, וְאֶרְגָּז שֶׁהִשִּׁיבוּ פְּלִשְׁתִּים כְּבוֹד לְאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הָיוּ כֻּלָּם בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים. מִשְׁנֵגְזוֹ הָאֶרֶץ – נִגְנְזוּ עִמּוֹ. שְׁנֵי בְּדֵי אֶרֶון הָיוּ יוֹצֵאִים מִן הָאֶרֶץ עַד שֶׁמִּגִּיעִין לְפְרֻכַת, שֶׁנֹּאמַר (מְלָכִים-א ח, ח): "וַיֵּאָרְכוּ הַבְּדִים", יְכוֹל לֹא? הָיוּ נִרְאִים מִתּוֹכָהּ? תִּלְמוּד לומר: "וַיֵּרְאוּ רֵאשֵׁי הַבְּדִים" וגו' – וְהָיוּ מְקַרְעִין בְּפְרֻכַת וַיּוֹצֵאִין, וְהָיוּ נִרְאִין וּבוֹלְטִין מִתּוֹכָהּ, וְנִרְאִין פְּנֵי דְדֵי אִשָּׁה, וְעַלְיָהּ אָמַר שְׁלֵמָה (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יג): "צְרוּר הַמּוֹר דּוּדֵי לִי בֵּין שְׂדֵי יִלִּין".

יד. נוֹטֵל אֶת הַדָּם מִמִּי שֶׁהִיָּה מְמָרס בּוֹ, נִכְנַס לְמְקוֹם שֶׁנִּכְנַס, וְעִמַּד בְּמְקוֹם שֶׁעִמַּד, וְהִזָּה מִמְּנּוּ עַל הַפְּרֻחַת, כִּנְגַד שְׁנֵי בְּדֵי אֶרֶון, אַחַת

⁸ טבעת בראשו שפוקשקש ומשמיע קול.

אומר: חַמֵּשׁ סְכוּת בְּתוֹךְ עֶשְׂרֵה מִלִּין, הֵיוּ מְעַרְבִין מִזוּ לְזוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה: כְּוָלְנִי אֲנִי לַעֲשׂוֹתָן שְׁתֵּי סְכוּת.

ט. שָׁאֵלוּ אֶת רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: הֲרֵי שֶׁחָלָה שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, מֵהוּ לְהִרְכִּיבוֹ? אָמַר לָהֶם: יִכּוֹל הוּא לְהִרְכִּיב אֶת אַחֲרָיו, חָלָה מִשְׁלָחוֹ, מֵהוּ לְשַׁלְּחוֹ בֵּיד אַחֵר? אָמַר לָהֶם: כִּף תִּהְיֶה בְּשֵׁלוֹם אֲנִי וְאַתֶּם, דְּחֹאוּהוּ וְלֹא מֵת, מֵהוּ שִׁירָד אַחֲרָיו וַיִּמִּיתֵנוּ? אָמַר לָהֶם: כֵּן יֵאבְדוּ כָּל אוֹיְבֵיךָ ה' (שׁוֹפְטִים ה', ל"א). וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: חָלָה שְׁעִיר - מִרְכִּיבוֹ, חָלָה מִשְׁלָחוֹ בֵּיד אַחֵר, דְּחֹאוּהוּ וְלֹא מֵת - יִרַד אַחֲרָיו וַיִּמִּיתֵנוּ.

י. שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, אָף עַל פִּי שְׂאִין מִטְמֵא בְּגָדִים - מִטְמֵא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מִטְמֵא אוֹכְלִים וּמִשְׁקִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חַי, וְאֵין חַי מִטְמֵא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין. מֵאִימְתִי מִטְמֵא בְּגָדִים? מִשִּׁי צֵא מְחֹמַת יְרוּשָׁלַיִם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִשְׁעָה שִׁיגִיעַ לְצוּק. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִשְׁעַת דְּחִיָּתוֹ לְצוּק.

יא. פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים, אָף עַל פִּי שְׂאִין מִטְמֵאִין בְּגָדִים - מִטְמֵאִין אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח - אֵין מִטְמֵא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חַי, וְאֵין חַי מִטְמֵא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין. מֵאִימְתִי מִטְמֵאִין בְּגָדִים? מִשִּׁי צֵא מְחֹמַת יְרוּשָׁלַיִם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִשִּׁי צִיַּת הָאוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִשִּׁי צִיַּת הָאוֹר בְּרַבָּן.

יב. הֵיכָן שׁוֹרְפִין אוֹתָן? בְּבֵית הַדָּשָׁן הַגָּדוֹל, חוּץ לְיְרוּשָׁלַיִם, לְצִפּוֹנָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִחְנוֹת, וּמִזְקִיפִין שֶׁל כַּהֲנִים הֵיוּ מְעַמְדִין סְבִיבוֹת הַמַּעֲרָכָה, מִפְּנֵי דַחַק הָעַם - כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ קוֹפְצִים לְרֹאוֹת, וְנוֹפְלִין לְתוֹךְ הַמְּדוּרָה. אַחַד הַשׁוֹרֵף וְאַחַד הַמְּסִיעַ בְּשַׁעַת שְׂרָפָה - מִטְמֵאִין בְּגָדִים, אֲבָל הַמְּסַדֵּר אֶת הַמַּעֲרָכָה וּמְצִיַּת אֶת הָאוֹר לֹא-לִתְר - אֵין מִטְמֵא בְּגָדִים.

יג. שְׁמוֹנֶה בְּרוֹכּוֹת מְבָרַךְ בְּאוֹתוֹ יוֹם, עַל הַתּוֹרָה - כְּדָרְךָ שֶׁמְבָרְכִין עַל הַתּוֹרָה בְּבֵית

טז, כ): "וְכֹלָה מִכֶּפֶר"; אִם כֶּפֶר - כֹּלָה, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם כֹּלָה - כֶּפֶר, אֵין מִתֵּן הִיסוּד מֵעַכְב, וְכֵלֶן כִּנְגַד הִיסוּד - יֵצֵאוּ, שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא טז, כ): "וְכֹלָה מִכֶּפֶר".

ו. פֶּר וְשְׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁהִפְרִישׁ אַחֲרֵים תַּחֲתֵיהֶן, וְלֹא הִסְפִּיק לְהִקְרִיבָן עַד שֶׁנִּמְצְאוּ הָרֵאשׁוֹנִים - יָרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאבוּ וַיִּמְכְּרוּ, וַיִּפְלוּ דְמֵיהֶן לְנִדְבָה - שְׂאִין חֲטָאת הַצְּבוּר מִתָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תָּמוּת. וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: נִשְׁפָּךְ הַדָּם - יָמוּת הַמִּשְׁתַּלַּח, מֵת הַמִּשְׁתַּלַּח - יִשְׁפָּךְ הַדָּם. שְׁנֵי שְׁעִירֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים - מְצוּתָן בְּהַגְרָלָה, עַד שֶׁלֹּא הִגְרִיל עֲלֵיהֶן - רִשְׁאֵי לְשִׁנוֹתָן בְּדָבָר אַחֵר, מִשֶּׁהִגְרִיל עֲלֵיהֶן - אֵין רִשְׁאֵי לְשִׁנוֹתָן בְּדָבָר אַחֵר. פֶּסַח שֶׁלֹּא קָרַב בְּרֵאשׁוֹן - יִקְרַב בְּשֵׁנִי. לֹא קָרַב בְּשֵׁנִי - יִקְרַב לְשֵׁנָה הַבְּאָה. מְעוֹת שֶׁלֹּא קָרַבוּ בְּרֵאשׁוֹן - יִקְרַבוּ בְּשֵׁנִי. לֹא קָרַבוּ בְּשֵׁנִי - יִקְרַבוּ לְשֵׁנָה הַבְּאָה. חֲגִיגָה שֶׁלֹּא קָרְבָה בְּרֵאשׁוֹנָה - תִּקְרַב בְּשֵׁנִיָּה, לֹא קָרְבָה בְּשֵׁנִי - תִּקְרַב בְּשֵׁלִישִׁי, לֹא קָרְבָה בְּשֵׁלִישִׁי - תִּקְרַב בְּשֵׁנָה הַבְּאָה. שְׁעִירֵי הַרְגֵל שֶׁלֹּא קָרַבוּ בְּרִגְל - יִקְרַבוּ בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ. לֹא קָרַב בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ - יִקְרַבוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. לֹא קָרַבוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - יִקְרַבוּ לְרִגְל הַבָּא. וְשִׁמְתַחֲלָה לֹא יִקְרַבוּ לְקָרְבָנוֹת צְבוּר אֲלֵא עַל מְנַת לְקַרֵב עַל הַמְּזַבֵּחַ הַחִיצוֹן.

ז. מֵת שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח עַד שֶׁלֹּא זָרַק דָּם שֶׁל הָרֵאשׁוֹן, אָף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִתּוּדָה עֲלוֹ - יֵצֵא, שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא טז, י'): "יֵצֵא חַי", עַד מְתֵי יֵהָא זָקוּק לְהִיּוֹת חַי? עַד "וְכֹלָה מִכֶּפֶר אֶת הַקֹּדֶשׁ"; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עַד שְׁעַת דְּוֵיוּ.

ח. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כִּף הוּא אוֹמֵר: "חֲטָאוּ עוֹו פִּשְׁעוּ לְפָנַי עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל". כִּבְשׁ עוֹשִׂין, מִפְּנֵי אֲלֶכְסַנְדְּרִין, שֶׁהֵיוּ מִתְלַשִּׁין בְּשְׁעָרוֹ, וְאוֹמְרִין לוֹ: 'טוֹל וְצֵא! טוֹל וְצֵא!' יִקְרִי יְרוּשָׁלַיִם מְלוֹיִן אוֹתוֹ עַד סְפָה רֵאשׁוֹנָה. עֶשֶׂר סְכוּת בְּתוֹךְ שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִלִּין הֵיוּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תִּשַׁע סְכוּת בְּתוֹךְ עֶשְׂרֵה מִלִּין הֵיוּ. רַבִּי יוֹסִי

הַכְנָסָתָ, עַל הַעֲבוּדָה וְעַל הַהוֹדָאָה, וְעַל מַחֲלַת הָעוֹן כְּסֻדְרוֹ, וְעַל הַמִּקְדָּשׁ - בְּרַכָּה בְּפָנָי עֲצֻמוֹ, וְעַל הַכְּהֻנִּים - בְּרַכָּה בְּפָנָי עֲצֻמוֹ, וְעַל יִשְׂרָאֵל בְּרַכָּה בְּפָנָי עֲצֻמוֹ, וְשָׂאֵר תַּפְלָה תַּחֲנֹה וּבִקְשָׁה, שְׁעִמְךָ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהוֹשֵׁעַ מִלְּפָנֶיךָ, וְחֹתָם בְּשׁוֹמֵעַ תַּפְלָה. כָּל הַעַם קוֹרִין בְּשִׁלְהֵם - כְּדֵי לְהִרְאוֹת חַיִּיתָן לְרַבִּים.

יד. רבי אליעזר אומר: סדר הקרבנות כך היו מקריבין, פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של שחר, ואחר כך פר ושעיר הנעשה בפנים, ואחר כך אילו ואיל העם, ואחר כך שבעת כבשים תמימים. רבי עקיבא אומר: פר העולה ושבעת כבשים תמימים היו קרבין עם תמיד של שחר, שְׁנָאֵמֶר (במדבר כח, כג): "מִלְּבַד עֹלֶת הַבֶּקָר אֲשֶׁר לְעֹלֶת הַתָּמִיד" וגו'; ואחר כך פר ושעיר הנעשה בפנים, ואחר כך שעיר הנעשה בחוץ, שְׁנָאֵמֶר (במדבר כט, יא): "מִלְּבַד חֲטָאת הַכֹּפְרִים וְעֹלֶת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וּנְסֻכֶיהֶם", ואחר כך אילו ואיל העם. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: אחד קרב עם תמיד של שחר, וששה קרבין עם תמיד של בין הערבים.

טו. ויום-טוב עשה לאוהביו. ומעשה בישמעאל בן קמחית, שיצא לדבר עם המלך ערבי, ונתזה צינורא מפיו, ונפלה על בגדיו, נכנס אחיו ושמש תחתיו בכהונה גדולה, ראתה אמן של אלו שני כהנים גדולים ביום אחד.

מִסְכַּת יוֹמָא פֶּרֶק רַבִּיעִי

א. יום הכפורים אסור באכילה, ברחיצה, ובשתיה, ובסיכה, ובנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה, אפלו באנפיליא של בגד. קטנים מתרין בכלן, ואסורין בנעילת הסנדל מפני מראית העינין.

ב. תינוקות סמוך לפרקן - מחנכין אותן בפני שנה ובפני שתיים, בשביל שיהו רגילין במצות. רבי עקיבא היה מפטיר בבית המדרש, בשביל תינוקות שיאכילום אבותיהם. מעשה בשמאי הזקן שלא רצה להאכיל את בנו, וגדרו עליו חכמים והאכילהו בידו.

ג. האוכל ביום הכפורים כפותכת הגסה, כמוה, וכגרעינתה שבארץ ישראל - חיב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפלו כפותכת הנמרית¹⁰. אכל עלה קנים, עלה גפנים, עלה תאנים, ועלה חרובין, וכל דבר שאין ראוי לאכילה - פטור. עלה חזרים, עלה כרשין, עלה בצלים, עלה ירקות, וכל דבר שראוי לאכילה - חיב.

ד. אכל וחזר ואכל, וחזר ואכל, אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין. ואם לאו - אין מצטרפין. שתה, וחזר ושתה, וחזר ושתה, אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין, ואם לאו - אין מצטרפין. כשם שאכילה בכדי אכילת פרס, כך שתיה בכדי אכילת פרס, השותה ציר ומוריס - פטור. רבי אליעזר אומר: כמה ישתה ויהא חיב? בית שמאי אומרים: רביעית. ובית הלל אומרים: מלא לגמיו. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: כמלא לגמיו. ורבי יהודה אומר בן בתירה אומר: כדי גמיצה.

ה. מי שאחזו בלמוס - מאכילין אותו הקל. כיצד? היו לפניו טבל ושביעית - מאכילין אותו שביעית. טבל ונבלה - מאכילין אותו נבלה. טבל ותרומה - מאכילין אותו תרומה. תרומה ושביעית - מאכילין אותו שביעית, עד שאורו עיניו,

¹⁰ מקום הוא בארץ מואב, והכפותכת הבאה משם

⁹ מוגה על פי הירושלמי.

מַגִּין הֵיוּ יוֹדְעִין שִׂיאורו עֵינָיו? כְּדֵי שִׂיכִיר
בֵּין יָפֶה לְרַע.

ו. רבי יהודה אומר: עברה שהריחה
שביעית - תוחבין לה בכוש. הריחה תרומה
- תוחבין לה בכוש. לא ינעול אדם מנעל
מסמר ויטיל בתוך הבית, אפלו ממטה
למטה; דברי רבי. ורבי שמעון בן אלעזר
מתיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם היו
ידינו מלכלכות בטיט ובצואה - מדיחין
במים, כדי שלא יטנפו פליו. היה הולך
להקביל פני אביו, פני רבו, פני תלמידו -
עובר כדרכו, אפלו עד צנארו, ואינו חושש.

ז. הזבין והזבות - טובלין בלילי יום
הכפורים. הנדות והיולדות - טובלות כדרך
בלילי יום הכפורים. בעלי קריין - טובלין
כדרך בלילי יום הכפורים. רבי יוסי בן רבי
יהודה אומר: מן המנחה ולמעלה לא יטבל
אלא עד שתחשך. רבי יוסי אומר: כהנים
טובלין כדרך עם חשכה, כדי שיאכלו
בתרומה לערב.

ח. חטאת ואשם ודאי מכפרין על מה
שכתוב בתורה. מיתה ויום הכפורים
מכפרין עם התשובה, תשובה מכפרת על
עברות קלות, על עשה ועל לא תעשה, חוץ
מ"לא תשא" (שמות כ, ז). ואלו הן עברות
חמורות: פרייתות ומיתות בית דין, ו"לא
תשא עמהן. רבי יהודה אומר: כל שהוא
מ"לא תשא" ולמטה - תשובה מכפרת. וכל
שהוא מ"לא תשא" ולמעלה, ו"לא תשא"
עמהן - תשובה תולה, ויום הכפורים מכפר.

ט. רבי ישמעאל אומר, ארבעה חלוקי כפרה
הן: עבר על מצות עשה ועשה תשובה - אין
זו ממקומו עד שמוחלין לו, שנאמר (ירמיה
ג, יד): "שובו בנים שובבים ארפא
משובותיכם"; עבר על מצות לא תעשה,
ועשה תשובה - תשובה תולה ויום הכפורים
מכפר, שנאמר (ויקרא טז, ל): "כי ביום הזה
יכפר עליכם" וגו'. עבר על פרייתות ומיתות
בית דין, מזיד ועשה תשובה - תשובה ויום
הכפורים תולין, ויסוריין שבשאר ימות

השנה מקריין, שנאמר (תהלים פט, לג):
"ופקדתי בשבט פשעם" וגו'. אבל מי
שנתחיל בו שם שמים מזיד, ועשה תשובה
- אין כח בתשובה לתלות, ולא ביום
הכפורים לכפר, אלא תשובה ויום הכפורים
מכפרין שלישי, ויסוריין מכפרין שלישי,
ומיתה ממרקת עם היסוריין, ועל זה נאמר
(ישעיה כב, יד): "אם יכפר העון הזה לכם
עד תמתו", מלמד שיום המיתה מקרק.

ד. חטאת אשם ומיתה ויום הכפורים - בלן
אין מכפרין, אלא עם התשובה, שנאמר
(ויקרא כג, כז): "אך בעשור" וגו', אם שב
- מתכפר לו, ואם לאו - אין מתכפר לו. רבי
אליעזר אומר (שמות לד, ז): "ונקה" -
מנקה הוא לשבים ואין מנקה לשאינם
שבים. רבי יהודה אומר מיתה ויום
הכפורים מכפרין עם התשובה רבי אומר:
יום הכפורים מכפר בלא תשובה, ויום
המיתה הרי הוא כתשובה.

יא. כל המזכה את הרבים - אין מספיקין
בידו לעבור עברה, שלא יהו תלמידיו
נוחלין את העולם, והוא יורד לשאול,
שנאמר (תהלים טז, י): "כי לא תעזב נפשי
לשאול" וגו'. וכל המחטיא את הרבים - אין
מספיקין בידו לעשות תשובה, שלא יהו
תלמידיו יורדין לשאול, והוא נוחל את
העולם, שנאמר (משלי כח, יז): "אדם עשק
בדם נפש" וגו'; מגלגלין זכות על ידי זכאי
לעמד הימנו פרשיות של זכות הרבים
הראויות לעמד הימנו. וחובה על ידי חיב
לעמד פרשיות של חובה הראויות לעמד
הימנו.

יב. מפרסמין את החנפין מפני חלול השם,
שנאמר (יחזקאל ג, כ): "ובשוב צדיק
מצדקו ועשה עול ונתתי מכשול לפניו הוא
ימות", לפרסמו. רבי יוסי אומר: חוטא אדם
פעם, שתים ושלש - מוחלין לו. ארבע - אין
מוחלין לו, שנאמר (שמות לד, ז): "נשא
עון ופשע וחסאה ונקה"; עד כאן מנקה,
מכאן ואילך - אין מנקה, שנאמר (עמוס ב,
א): "כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל"

יום הכפורים. חמר בשעיר שהשעיר מכפר
מדי, ויום הכפורים עם חשכה.

מִסְקַת סֵפֶה פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. סכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה
- פסולה, ורבי יהודה מכשיר עד ארבעים
וחמשים אמה. אמר רבי יהודה: מעשה
בהילני המלכה בלוד, שהיתה סכתה גבוהה
מעשרים אמה, והיו זקנים נכנסין ויוצאין
בה, ולא אמרו לה דבר, אמרו לו: משם
ראייה? אשה היתה ופטורה מן הסכה. אמר
להם: והלא שבעה בנים היו לה! ועוד, כל
מעשיה לא עשתה אלא על פי חכמים.

ב. סכה שחמתה מרבה מצלתה - פסולה,
במה דברים אמורים? מלמעלה, אבל מן
הצדדין, אפלו כלה מלאה חמה - כשרה.
מפני שאמרו חמתה מחמת סכוד, ולא
מחמת דפנות. רבי יאשיהו אומר: אף מחמת
דפנות. סכך על גבי מטה, ועל גבי אילן שהן
גבוהים עשרה טפחים, אם היתה צלתה
מרבה מחמתה - כשרה. ואם לאו - פסולה.
סכת רב"ש: סכת ריועים, סכת קייצים,
סכת ב'רנגין, סכת ש'ומרי פרות, סכה מכל
מקום - כשרה, ובלבד שתהא מסוככת
כהלכתה. סככה כהלכתה, ועטרה במקרים
וסדינין המצויירין, ותלה בה אגוזין, שקדין,
אפרסקין ורמונים, פרכילי ענבים ועטרות
של שבלין, יינות שמנים וסלתות - אסור
להסתפק מהן עד מוצאי יום-טוב האחרון
של חג, ואם התנה עליהן - הכל לפי תנאו.

ג. סככה בחבלים, ובפקיעי עמיר - כשרה,
סככה בהוצני פשתן - כשרה. באניצי פשתן
- פסולה. בקנים ובדוקרנים - כשרה, אף על
פי שדבקן זה בזה - כשרה. סוכי תאנים
ובהן תאנים, פרכילין ובהן ענבים, קשין
ובהן שבלין, מכבדות ובהן תמרים, כלן:
אם פסלת מרבה על האוכלין - כשרה ואם
לאו - פסולה. אחרים אומרים: עד שיהיה
קשין מרבין על הידות ועל האוכלין. סככה
בבלאי כלים - פסולה. רבי יוסי בן רבי
יהודה מכשיר.

וגו', ואומר (איוב לג, כט): "הן כל אלה
יפעל אל פעמים שלש" וגו'. ואומר (משלי
כה, יז): "הקר רגלה מבית רעד" וגו'.

יג. מצות ודוי ערב יום הכפורים עם חשכה,
אבל אמרו חכמים: מתודה אדם קדם
שיאכל וישתה, שמא תטרף דעתו קדם
אכילה ושתיה. ואף על פי שהתודה קדם
שאכל ושתה - צריך שיתודה לאחר אכילה
ושתיה, שמא ארע דבר קלקלה בסעודה.
ואף על פי שהתודה לאחר שאכל ושתה -
צריך שיתודה ערבית. ואף על פי שהתודה
ערבית - צריך שיתודה שחרית, ואף על פי
שהתודה שחרית - צריך שיתודה במוסף.
ואף על פי שהתודה במוסף - צריך שיתודה
במנחה. ואף על פי שהתודה במנחה - צריך
שיתודה בנעילה. שמא יארע בו דבר
קלקלה, כל היום כלו.

יד. היכן הוא אומר? בתפלה. והעובר לפני
התבה - אומרה ברביעית. רבי מאיר אומר:
מתפלל שבע וחותרם בודוי. וחכמים
אומרים: מתפלל שבע. ואם רצה לחתם
בודוי - חותרם. וצריך לפרט את חטא;
דברי רבי יהודה בן בתירה, שנאמר (שמות
לב, לא): "אנא חטא העם הזה חטאה
גדלה" וגו'. רבי עקיבא אומר: אין צריך,
אם כן, למה נאמר "ויעשו להם אלהי
זהב"? אלא כך אמר המקום: מי גרם להם
שיעשו להם? אלהי זהב! - אני הוא
שהרביתי להם זהב.

טו. דברים שהתודה עליהן ביום הכפורים
שעבר - אין צריך להתודות עליהן ביום
הכפורים הבא, אלא אם כן עשה כנגדן, עבר
עליהן - צריך שיתודה עליהן, לא עבר
עליהן והתודה עליהן, על זה נאמר (משלי
כו, יא): "ככלב שב על קאו" וגו'. רבי
אליעזר בן יעקב אומר: הרי זה משבח,
שנאמר (תהלים נא, ה): "כי פשעי אני
אדע" וגו'. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר:
חמר בשעיר שאין ביום הכפורים, וחמר
ביום הכפורים שאין בשעיר, שיום הכפורים
מכפר בלא שעיר, ושעיר אין מכפר אלא עד

אָלָא מִפְּנֵי שְׁלֵא אָמַר דְּבַר שְׁלֵא שְׁמַע מִפִּי רַבּוּ לְעוֹלָם.

ו. הַעוֹשֶׂה סָכְתוּ כְּמִין צְרִיף, אוּ שְׁסַמְכָה אֶל הַכְּתָל, מוֹדָה רַבִּי אֲלִיעֶזֶר, שְׁאֵם הַגְּבִיּה מִן הַקְּרָקַע טַפַּח, אוּ שְׁהַפְּלִיגָה מִן הַכְּתָל טַפַּח - שְׁהִיא כְּשֶׁרָה.

ז. מַחְצֶלֶת שֶׁל שִׁיפָה וְשֶׁל גְּמֵי גְדוּלָה - מְסַכְכִין בָּהּ. קְטֻנָּה - אֵין מְסַכְכִין בָּהּ. שֶׁל קָנִים וְשֶׁל חֲלָף¹¹, גְּדוּלָה - מְסַכְכִין בָּהּ. אֶרְכָּה - אֵין מְסַכְכִין בָּהּ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשֵּׁם אָבִיו: אֶחָד זוֹ וְאֶחָד זוֹ - מְסַכְכִין בָּהּ, וְכֵן הָיָה רַבִּי דוּסָא אוֹמֵר דְּבַרְיוֹ.

ח. סִפֵּךְ עַל גְּבִי עֲגָלָה שְׁהִיא גְבוּהָה עֲשֶׂרָה אוּ בְרֹאשׁ הַסְּפִינָה, רַבִּין גְּמַלְיָאֵל פּוֹסֵל וְרַבִּי עֶקִיבָא מְכַשִּׁיר. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּין גְּמַלְיָאֵל וְרַבִּי עֶקִיבָא שְׁהָיוּ בְּאֵין בְּסַפִּינָה, עֲמַד רַבִּי עֶקִיבָא וְעֲשֶׂה סֶכֶה בְרֹאשׁ הַסְּפִינָה, לְמַחַר נִשְׁבָּה הָרוּחַ וְעָקְרָתָה, אָמַר לוֹ רַבִּין גְּמַלְיָאֵל: עֶקִיבָא! הֵיכֵן סָכְתָךְ? רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי יוֹסִי: הֵישֵׁן תַּחַת הַעֲגָלָה כִּישֵׁן תַּחַת הַמַּטָּה.

ט. הַעֲמִיד אֶרְבַּע קוֹרוֹת וְסַכְכָה עַל גְּבִיָּהּ, רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: רּוֹאֵין אוֹתָן, כָּל שִׁיחַקְקוּ וַיִּחַלְקוּ, וַיֵּשׁ בְּהֵן טַפַּח לְכָאן, וְטַפַּח לְכָאן - נִדוּן מִשׁוּם דִּיּוּמַד, שְׁהָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: דִּיּוּמַדִּי סֶכֶה טַפַּח. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: שְׁתִּים כְּהֶלְכְתָן, שְׁלִישִׁית אֶפְלוּ טַפַּח. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשׁ כְּהֶלְכְתָן, וְרַבִּיעִית אֶפְלוּ טַפַּח. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלִיעֶזֶר אָמַר מִשׁוּם רַבִּי מֵאִיר: שְׁתִּים בִּידֵי אָדָם, וְאַחַת בְּאֵילָן - כְּשֶׁרָה, וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם-טוֹב.

מִסְכַּת סֶכֶה פָּרָק שְׁנִי

א. שְׁלוּחֵי מִצְוָה - פְּטוּרִין מִן הַסֶּכֶה, אֵף עַל פִּי שְׁאֲמָרוּ: אֵין שְׁבַחוּ שֶׁל אָדָם לְהַנִּיחַ אֶת בֵּיתוֹ בְּרִגְלָה. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֲלֵעִי, שְׁהֶלֶךְ לְהַקְּבִיל פְּנֵי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר רַבּוּ בְלוּד, בְּרִגְלָה.

ד. סִכְכָה בְּנִסְרִים שֶׁל אֲרוֹן, שְׁאֵין בְּהֵם אֶרְבַּעָה - דְּבַרִּי הַכֹּל כְּשֶׁרָה. יֵשׁ בְּהֵן אֶרְבַּעָה - רַבִּי מֵאִיר פּוֹסֵל, וְרַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּשַׁעַת הַסְּכָנָה שְׁהַבֵּאנוּ נִסְרִים שְׁהָיָה בְּהֵן אֶרְבַּעָה, וְסַכְכָנוּ עַל גְּבִי מִרְפֶּסֶת, וַיִּשְׁכְּנוּ תַּחְתֵּיהֶן, אָמְרוּ לוֹ: מִשֵּׁם רְאִיָּה? אֵין שַׁעַת הַסְּכָנָה רְאִיָּה, אֲבָל הַכֹּל מוֹדִים, שְׁאֵם יֵשׁ בְּנִסְרֵי אֶרְבַּעָה טַפַּחִים, שְׁהִיא בֵּינוּ לְבֵין חֲבָרוּ כְּמֵלּוּאוֹ. תֵּלָה בָּהּ אֲגוּזִים, אֶפְרָסְקָאוֹת, וְרַמְנוּנִים, וְגִלוּסְקָאוֹת, פְּרַכְלִי עֲנָבִים וְעֶטְרוֹת שֶׁל שְׁבָלִים - כְּשֶׁרָה. לֹא יֵאכַל מִהֵן אֶפְלוּ בְּיוֹם-טוֹב הָאֶחָדוֹן שֶׁל חָג, וְאֵם הַתְּנָה עֲלֵיהֶן שְׁיֵאכַל מִהֵן בְּחָג - מִתָּר.

ה. חֲצַר גְּדוּלָה שְׁמַקְפַת עֲמוּדִין - הָרִי עֲמוּדִין כְּדַפְנוֹת. עוֹשֶׂה אָדָם אֶת חֲבָרוּ דַּפְּן כְּדִי שְׁיֵאכַל וַיִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁיִשֵׁן, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁאָדָם זֹקֵף אֶת הַמַּטָּה וּפּוֹרֵס עֲלֶיהָ סְדִין, כְּדִי שְׁלֹא תִכַּנס הַחֲמָה, לֹא עַל הָאוֹכְלִים וְלֹא עַל הַמַּת. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר, שְׁאֵין עוֹשִׂין אֵהֵל אֶרְעִי בְּתַחֲלָה בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צְרִיף לומֵר בְּשַׁבָּת, לֹא נִחַלְקוּ אֲלֵא לְהוֹסִיף, שְׂרַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵין מוֹסִיפִין בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צְרִיף לומֵר בְּשַׁבָּת. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹסִיפִין בְּשַׁבָּת, וְאֵין צְרִיף לומֵר בְּיוֹם-טוֹב. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר שְׁשַׁבַת בְּגִלְלִי הַעֲלִיּוֹן בְּסֶכֶה שֶׁל יוֹחֲנָן בְּרַבִּי אֲלֵעִי בְּקִסְרִי, וְאָמְרִי לָהּ בְּקִיסְרִין, וְהִגִּיעָה חֲמָה לְסֶכֶה, אָמַר לוֹ: מַהוּ שְׁאֶפְרוֹס עֲלֶיהָ סְדִין? אָמַר לוֹ: אֵין לָךְ כָּל שֶׁבֶט וְשֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֵא הַעֲמִיד מִמֶּנּוּ שׁוֹפֵט. הִגִּיעָה חֲמָה לְחֲצֵי הַסֶּכֶה, אָמַר לוֹ: מַהוּ שְׁאֶפְרוֹס עֲלֶיהָ סְדִין? אָמַר לוֹ: אֵין לָךְ כָּל שֶׁבֶט וְשֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֵא יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ נְבִיאִים, שְׁבֶט יְהוּדָה וּבְנֵימִין הַעֲמִידוּ מְלָכִים, עַל פִּי נְבִיאִים. הִגִּיעָה חֲמָה לְמַרְגְּלוֹתֶיהוּ שֶׁל רַבִּי אֲלִיעֶזֶר, נָטַל יוֹחֲנָן סְדִין וּפְרַשׁ עֲלֶיהָ, הַפְּשִׁיל רַבִּי אֲלִיעֶזֶר טְלִיתוֹ לְאַחֲרָיו, וַיֵּרֵד, לֹא מִפְּנֵי שְׁהַפְּלִיגוּ בְּדַבְרִים,

¹¹ מִין עֲרַבָה שְׁקוֹלְעִים וְסוּרְגִים מִמֶּנָּה מַחְצֵלָאוֹת.

אָמַר לוֹ? מַה זֶה אֵלַעִי? אֵינָךְ מְשׁוּבָתִי רַגְלִי?
שְׁהִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְשׁוּבָח אֲנִי אֶת
הַעֲצָלָנִים, שְׂאִין יוֹצְאִין מִבְּתֵיהֶם בְּרַגְלִי,
מִשׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טז, יד): "וְשִׁמַּחְתָּ
בְּחֻגְךָ".

ב. חוֹלִין וּמְשֻׁמְשֵׁיָהֶן - פְּטוּרִין מִן הַסֵּכָה.
וְלֹא חוֹלֵה מִסְכָּן, אֲלֵא אֶפְלוּ חֹשׁ בְּרֵאשׁוֹ,
אֶפְלוּ חֹשׁ בְּעֵינָיו. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל: פַּעַם חֲשִׁיתִי בְּעֵינֵי בְּקִיסְרִין, וְהִתִּיר
לִי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי לִישׁוֹן, אֲנִי וּמְשֻׁמְשֵׁי, חוּץ
לְסֵכָה. אָמַר רַבִּי: כְּשֶׁהֵינּוּ בָּאִין אֲנִי וְרַבִּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוּק אֶצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי
לְבֵית שְׁעָרִים, וְהֵינּוּ אוֹכְלִים תְּאֲנִים וְעֻגְבִּים
חוּץ לְסֵכָה. וְכֵן הָיָה רַבִּי אוֹמֵר: כֹּל סֵכָה
שְׂאִין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת -
פְּסוּלָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִין מְחֻזְקַת אֲלֵא
רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּלֶבֶד - כְּשֶׁרָה. מַעֲשֵׂה בְּאֲנָשִׁי
יְרוּשָׁלַיִם שְׁהִיוּ מְשַׁלְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶן
בְּחֻלּוֹנוֹת שְׁגָבוּהֵן עֲשָׂרָה, וּמְסַכְכִין עַל
גְּבִיהֶם וְיִשְׁנִים תַּחְתֵּיהֶן, פְּסֵל הַיּוֹצֵא חוּץ
לְסֵכָה - נִדּוֹן כְּסֵכָה.

ג. שׁוּמְרֵי הָעִיר בְּיוֹם - פְּטוּרִים מִן הַסֵּכָה
בְּיוֹם, וְחִיבִין בְּלֵילָה. שׁוּמְרֵי הָעִיר בְּלֵילָה -
פְּטוּרִין מִן הַסֵּכָה בְּלֵילָה, וְחִיבִין בְּיוֹם.
שׁוּמְרֵי הָעִיר בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלֵילָה - פְּטוּרִין
מִן הַסֵּכָה בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלֵילָה. הוֹלְכֵי דְרָכִים
- פְּטוּרִין בְּיוֹם וְחִיבִין בְּלֵילָה. שׁוּמְרֵי גִנוֹת
וּפְרָדְסִין - פְּטוּרִים בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בְּלֵילָה.
אוֹכְלִין אֲכִילַת עֲרָאֵי חוּץ לְסֵכָה, וְאִין יִשְׁנִים
שֵׁינַת עֲרָאֵי חוּץ לְסֵכָה. אָמַר רַבִּי: כְּשֶׁהֵינּוּ
בָּאִין, אֲנִי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוּק, אֶצֶל רַבִּי
יוֹחָנָן לְבֵית שְׁעָרִים, וְהֵינּוּ אוֹכְלִים תְּאֲנִים
וְעֻגְבִּים חוּץ לְסֵכָה, וְכֵן הָיָה רַבִּי אוֹמֵר: כֹּל
סֵכָה שְׂאִין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת
- פְּסוּלָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִין מְחֻזְקַת
אֲלֵא רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּלֶבֶד - כְּשֶׁרָה. מַעֲשֵׂה
בְּאֲנָשִׁי יְרוּשָׁלַיִם שְׁהִיוּ מְשַׁלְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶן
בְּחֻלּוֹנוֹת שְׁגָבוּהֵן עֲשָׂרָה, וּמְסַכְכִין עַל
גְּבִיהֶם, וְיִשְׁנִים תַּחְתֵּיהֶם.

ד. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוּק: כְּשֶׁהִיִּיתִי
לְמַד תּוֹרָה אֶצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן הַחֹזְנִי,

רְאִיתִי, שְׁהִיָּה אוֹכֵל פֶּת חֲרֻבָה בְּמִלַּח בְּשֵׁנֵי
בְּצֵרַת, בְּאִתִּי וְהוֹדַעְתִּי אֶת אָבָא, אָמַר לִי: לָךְ
וְאָמַר לוֹ, חֲבִית נְקוּבָה הִיָּתָה אֲלֵא שְׁפִתְמוּהָ
שְׁמַרִים, וְאָף עַל פִּי שְׁתַּלְמִיד שְׁמַאי הָיָה -
כֹּל מַעֲשֵׂיו לֹא עָשָׂה אֲלֵא כְּדַבְּרֵי בֵית הַלֵּל,
לְעוֹלָם הִלְכָה כְּבֵית הַלֵּל, וְהוֹרֵצָה לְעִשׂוֹת
כְּדַבְּרֵי בֵית שְׁמַאי - עוֹשָׂה, מְקוּלֵי בֵית
שְׁמַאי וּמְקוּלֵי בֵית הַלֵּל - רְשַׁע. מְחֻמְרֵי בֵית
שְׁמַאי וּמְחֻמְרֵי בֵית הַלֵּל - עֲלִיו הַפְּתוּב
אוֹמֵר (קֹהֶלֶת ב, יד): "הַפְּסִיל בְּחֻשָּׁךְ הוֹלֵךְ",
אֲלֵא כְּדַבְּרֵי בֵית שְׁמַאי, כְּקוּלֵיהֶן
וּכְחֻמְרֵיהֶן, אוֹ כְּדַבְּרֵי בֵית הַלֵּל כְּקוּלֵיהֶן
וּכְחֻמְרֵיהֶן.

ה. הָיָה אוֹכֵל בְּסֵכָה וַיִּרְדּוּ עֲלָיו גְּשָׁמִים,
וְהִלֵּךְ לוֹ, אָף עַל פִּי שְׁפָסְקוּ הַגְּשָׁמִים - אִין
מְחֻבְּבִין אוֹתוֹ לְחֹזֵר עַד שֶׁיִּגְמַר סַעֲדָתוֹ. הָיָה
יֵשֵׁן בְּסֵכָה וַיִּרְדּוּ עֲלָיו גְּשָׁמִים, וְהִלֵּךְ לוֹ - אִין
מְחֻבְּבִין אוֹתוֹ לְחֹזֵר עַד שֶׁיֵּאֹר.

ו. מְפָנֵי אַרְבַּעָה דְּבָרִים מְאֹרוֹת לוֹקִין: מְפָנֵי
כוֹתְבֵי פְּלִסְתֵּר, וּמַעֲיָדֵי עֲדוֹת שְׁקֵר, וּמְפָנֵי
מְגִדְלֵי בְּהֵמָה דְּקָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וּמְפָנֵי
קוֹצְצֵי אֵילָנוֹת טוֹבוֹת. וּמְפָנֵי אַרְבַּעָה דְּבָרִים
נִכְסֵי בְּעַלֵי בְּתִים יִשְׂרָאֵל נִמְסְרִין לְמַלְכוֹת:
מְפָנֵי כּוֹבְשֵׁי שְׁטָרוֹת פְּרוּעִין, וּמְפָנֵי מְלוֹי
בְּרַבִּית, וּמְפָנֵי שְׁפוֹסְקִין צְדָקָה בְּרַבִּים וְאִין
נוֹחֲנִין, וּמְפָנֵי שְׁפַסְפֵּק לְמַחוֹת וְאִין מְמַחִין.

ז. בְּזִמְן שֶׁהַמְּאֹרוֹת לוֹקִין - סִימָן רַע לְעוֹלָם.
מְשַׁל לְמִלְךָ בְּשׂוֹר וְדָם שְׁבָנָה פְּלִטְרִין
וְשִׁכְלָלִם, וְהִתְקִין סַעוּדָה לְעַבְדָּיו, וְהִגִּיחַ
פָּנָס לְפָנֵיהֶם. כְּעַס עֲלֵיהֶן, וְאָמַר לְעַבְדָּו:
טוֹל הַנֵּר מִפְּנֵיהֶן, וְנִמְצְאוּ כֶּלֶן יוֹשְׁבִין
בְּחֻשְׁכָה. הָיָה רַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: בְּזִמְן
שֶׁהַמְּאֹרוֹת לוֹקִין - סִימָן רַע לְשׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, מְפָנֵי שְׁמֵלְמָדִין בְּמַכּוֹת. מְשַׁל
לְסוֹפֵר שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַסֵּפֶר, וְאָמַר: הִבִּיאוּ לִי
רְצוּעָה! מִי הוּא דוֹאגָּ? מִי שְׁלֵמוּד לְהִיּוֹת
לוֹקָה. בְּזִמְן שֶׁהַחֲמָה לוֹקָה - סִימָן רַע
לְעַכּוּסִים, לְבָנָה לוֹקָה - סִימָן רַע לְשׁוֹנְאֵיהֶם
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַעַכּוּסִים מוֹנִין לְחַמָּה וְיִשְׂרָאֵל
מוֹנִין לְלִבְנָה. בְּזִמְן שֶׁלוֹקָה בְּמִזְרַח - סִימָן
רַע לְיוֹשְׁבֵי מִזְרַח. בְּמַעֲרָב - סִימָן רַע לְיוֹשְׁבֵי

הֵימְנו שְׂרֵבִיט וְאוּגְרִין. אֵין אוּגְרִין אֶת הַלוּלָב אֶלָּא בְּמִינוּ; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: אֶפְלוּ בְּחוּט בְּמִשְׁיָחָה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֵׂה בִּיקִירֵי יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהָיוּ אוּגְרִין אֶת לולבֵיהֶן בְּגִימוֹנוּת שֶׁל זָהָב. אָמְרוּ לוֹ: הֵם בְּמִינוּ הֵיוּ אוּגְרִין אוֹתוֹ בְּמִינוּ, מִלְמַטָּה.

יב. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוֹק: כִּף הִיָּה מְנַהֵן שֶׁל אֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם - אָדָם יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ וְלוּלָבוּ בְּיָדוֹ, קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמְתַפַּלֵּל וְלוּלָבוּ בְּיָדוֹ, קוֹרֵא בְּתוֹרָה וְנוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו, מְנִיחוֹ עַל גְּבִי קִרְקַע. הוֹלֵךְ לְבַקֵּר חוֹלִים וְלַנְחָם אֲבָלִים - לוּלָבוּ בְּיָדוֹ. נִכְנָס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ - מִשְׁגֵּר לוּלָב בְּיַד בְּנוֹ, וּבְיַד עַבְדּוֹ, וּבְיַד שְׁלוֹחוֹ.

יג. אֵין אָדָם יוֹצֵא יָדֵי חוֹבְתוֹ בְּיוֹם הַרְאָשׁוֹן שֶׁל חַג בְּלוּלָבוּ שֶׁל חֲבֵרוֹ אֶלָּא אִם כֵּן נִתְּנוּ לוֹ בְּמִתְּנָה. וּמַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גְּמְלִיאֵל, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה, וְרַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁהָיוּ בָּאֵין בְּסַפִּינָה, וְלֹא הָיָה לוּלָב אֶלָּא לְרַבֵּן גְּמְלִיאֵל בְּלַבָּד, שֶׁלְקָחוּ בְּאֵלֶף זָוִי. נָטְלוּ רַבֵּן גְּמְלִיאֵל וְיֹצֵא בּוֹ, וְנִתְּנוּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּמִתְּנָה. נָטְלוּ רַבִּי יְהוּדָה וְיֹצֵא בּוֹ, וְנִתְּנוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה בְּמִתְּנָה. נָטְלוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה וְיֹצֵא בּוֹ, וְנִתְּנוּ בְּמִתְּנָה לְרַבִּי עֲקִיבָא וְיֹצֵא בּוֹ, וְהִחְזִירוּ לְרַבֵּן גְּמְלִיאֵל.

מִסְכַּת סֵפֶה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. לוּלָב דּוֹחָה אֶת הַשֶּׁבֶת בְּתַחֲלֹתוֹ וְעֲרֵכָה בְּסוּפוֹ. פַּעַם אַחַת חָל שְׁבִיעֵי שֶׁל עֲרֵכָה בַשֶּׁבֶת, וְהִבְיָאוּ מְרַבִּיּוֹת שֶׁל עֲרֵכָה מִעֵרֵב שֶׁבֶת וְהִנְיָחוּם בְּעֲזָרָה, וְהִכִּירוּ בֵּהֶם בִּיתוּסִין, וְנָטְלוּם, וּכְבָּשׁוּם תַּחַת אֲבָנִים. לְמַחֵר, הִכִּירוּ בָּהֶן עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁמְטוּם מִתַּחַת הָאֲבָנִים, וְהִבְיָאוּם הַכֹּהֲנִים וְקָפוּם בְּצִדֵי הַמַּזְבֵּחַ, לְפִי שֶׁאֵין בִּיתוּסִין מוֹדִים שֶׁחֲבוּט עֲרֵכָה דּוֹחָה שֶׁבֶת.

ב. עֲרֵכָה - הִלְכָה לְמִשָּׁה מְסִינֵי. אֲבָא שְׂאוּל אָמַר: מִן הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כג, מ): "וְעֲרֵכִי נַחַל" - שְׁתִּים, אַחַת לְלוּלָב וְאַחַת

מִעֵרֵב. בְּאֲמֻצַּע רִקִּיעַ - סִימָן רַע לְכָל הָעוֹלָם כָּלוּ, בְּזִמְן שֶׁנִּהְפְּכוּ זֵיוָה כְּמִין דָּם - פְּרַעֲנוֹת שֶׁל חֶרֶב בָּא לְעוֹלָם! לְשֶׁךְ - חֲצִי רַעֲב בָּא לְעוֹלָם. לָזוֹ וְלָזוֹ - חֲצִי חֶרֶב וְחֲצִי רַעֲב בָּאֵין לְעוֹלָם. בְּכַנְיֹסְתָן - פְּרַעֲנוֹת שׁוּהָה לְבוֹא בְּעוֹלָם, בִּיצִיאָתָן - פְּרַעֲנוֹת, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: חֲלוּף הַדְּבָרִים, וְאֵין לָךְ כָּל אִמָּה וְאִמָּה שְׁלוּקָה שְׂאֵין אֵלֶיהָ שְׁלֵה לּוֹקָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב, יב): "וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אַעֲשֵׂה שְׁפָטִים" וְגו'; בְּזִמְן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲסוּקִין בְּתוֹרָה - אֵין דּוֹאֲגִין מְכַל, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה י, ב): "כִּה אָמַר ה' אֵל דְּרֹךְ הַגּוֹיִם אֵל תִּלְמְדוּ" וְגו'.

ח. לוּלָב כְּפוּף, כְּפוּץ, סְדוּק, עֶקָם, דּוּמָה לְמַגֵּל - פְּסוּל. חֲרוּת - פְּסוּל. דּוּמָה לְחֲרוּת - כְּשֵׁר. עֲרֵכִי נַחַל, אֵין לִי אֶלָּא עֲרֵכִי נַחַל, שֶׁל בַּעַל וְשֶׁל הָרִים מְנִין? תִּלְמוּד לומר: "עֲרֵכִי נַחַל" מְכַל מְקוֹם, אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא כג, מ): "עֲרֵכִי נַחַל"? פְּרִט לְצַפְצָפָה.

ט. אֵיזְהוֹ עֲרֵכָה וְאֵיזְהוֹ צַפְצָפָה? עֲרֵכָה - קָנָה שְׁלֵה אָדָם, וְעֵלָה שְׁלֵה מְשׁוּף, וּפִיָּה חֶלֶק. צַפְצָפָה - קָנָה שְׁלֵה לְבָן, וְעֵלָה שְׁלֵה עֲגוּל, וּפִיָּה דּוּמָה לְמַגֵּל, הֵדֵס וְעֲרֵכָה שֶׁנִּקְטְמוּ רֵאשׁוֹן, וְעֵלְתָה בָּהֶן תְּמֵרוֹת, הָעוֹלוֹת מִתּוֹכָן - כְּשֵׁרוֹת, שְׁעוֹר הֵדֵס וְעֲרֵכָה שְׁלֵשָׁה טְפָחִים, וְלוּלָב אַרְבָּעָה טְפָחִים. רַבִּי טַרְפוּן אָמַר: בְּאִמָּה שֶׁל חֲמִשָּׁה טְפָחִים.

י. אַרְבָּעָה מִיגִין הִלְלוּ, כְּשֵׁם שֶׁאֵין פּוֹחֲתִין מֵהֶם, כִּף אֵין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶם, לֹא מִצָּא אֶתְרוּג - לֹא יָבִיא, לֹא פְרִישׁ וְלֹא רִמּוֹן, וְלֹא דְבַר אַחֵר. הָיוּ כְּמוֹשִׁין - כְּשֵׁרִין. יְבִשִׁין - פְּסוּלִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף אִם הָיוּ יְבִשִׁין - כְּשֵׁרִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה בְּאֲנָשֵׁי כְּרַכִּין שֶׁהָיוּ מוֹרִישִׁין לוּלְבֵיהֶן לְבָנֵי בְּנֵיהֶן בְּשַׁעַת הַדְּחַק. אָמְרוּ לוֹ: מִשֵּׁם רֵאִיָּה? אֵין שַׁעַת הַדְּחַק רֵאִיָּה.

יא. לוּלָב, בֵּין אֲגוּד בֵּין שְׂאִינוֹ אֲגוּד - כְּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אֲגוּד - כְּשֵׁר, וְשְׂאִינוֹ אֲגוּד - פְּסוּל. לֹא יֶאֱגַדְנוּ בְּיוֹם-טוֹב, אֲכָל נוּטֵל

לְמִזְבֵּחַ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: כִּף הָיָה אוֹמְרִין: "לֵיהּ וְלָךְ מִזְבֵּחַ". רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוֹצְדָק: שְׁמוֹנֶה עָשָׂר יָמִים בְּשָׁנָה יַחֲדָי גּוֹמְרֵן אֶת הַהֵלֶל, וְאֵלוּ הֵן: שְׁמוֹנֶת יָמֵי הַחֶג, וְשְׁמוֹנֶת יָמֵי הַחֲנֻכָּה, וְיוֹם-טוֹב רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, וְיוֹם-טוֹב שֶׁל עֶצְרָת, וּבִגְלוּלָה עֶשְׂרִים וְאַחַד יוֹם, תְּשַׁעַת יָמֵי הַחֶג, וְשְׁמוֹנֶה יָמֵי הַחֲנֻכָּה, וּשְׁנַיִ יָמִים שֶׁל פֶּסַח, וּשְׁנַיִ יָמִים שֶׁל עֶצְרָת.

ג. לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ 'שַׁעַר הַיָּמִים'? שְׁבוּ מַכְנִיסִין צְלוּחִית שֶׁל מִים שֶׁל נְסוּךְ בַּחֶג. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: בּוֹ "מִים מְפָסִים" (יְחִזְקֵאל מִז, ב) - מִלְּמַד שֶׁמְפָסְכִין יוֹצְאִין כְּמוֹ הַפֶּךְ הַזֶּה, וְעַתִּידִין לְהִיּוֹת יוֹצְאִין מִתַּחַת מִפְתֵּן הַבַּיִת. וְכֵן הוּא אָמַר (שָׁם מִז, ג): "בְּצֵאת הָאִישׁ קָדִים וְקוּ בִידוֹ וַיִּמַּד אֶלֶף בְּאַמָּה וַיַּעֲבִרֵנִי בְמִים מִי אֶפְסָסִים" - מִכָּאֵן שְׁמַתָּר לַעֲבֹר עַד בְּרַפְסִים. "וַיִּמַּד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי בְמִים מִי מִתְּנִים" - מִכָּאֵן שְׁמַתָּר לַעֲבֹר עַד מִתְנִים. מִכָּאֵן וְאֵילָף: "וַיִּמַּד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא אוֹכַל לַעֲבֹר". דְּבַר אַחֵר: מִי בְרַפְסִים - שְׁמַתְבְּרִכִין וְהוֹלְכִין, יְכוּל לֹא יַעֲבִרֵנוּ בְרִגְלֵי אֶבֶל יַעֲבִרֵנוּ בְּסִיחוֹן? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "כִּי גֵאוּ הַיָּמִים מִי שְׁחוּ", יְכוּל לֹא יַעֲבִרֵנוּ בְּסִחוֹ אֶבֶל יַעֲבִרֵנוּ בְּסַפִּינָה קִטְנָה? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "כִּי גֵאוּ הַיָּמִים מִי שְׁחוּ" - מִלְּשׁוֹט. יְכוּל לֹא יַעֲבִרֵנוּ בְּסַפִּינָה קִטְנָה, אֶבֶל יַעֲבִרֵנוּ בְּסַפִּינָה גְדוּלָּה? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (יִשְׁעִיָּה לָג, כֵּא): "בַּל תֵּלַךְ בּוֹ אֲנִי שִׁיט". יְכוּל לֹא יַעֲבִרֵנוּ בְּסַפִּינָה גְדוּלָּה אֶבֶל יַעֲבִרֵנוּ בְּבוֹרְנֵי גְדוּלָּה? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "וְצִי אֲדִיר לֹא יַעֲבִרֵנוּ". וְאָמַר (זְכַרְיָה יד, ח): "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִים חַיִּים מִירוּשָׁלַיִם" וְגו'. יְכוּל יַתְעַרְבוּ בָּם מַעֲיֵנוֹת אַחֲרֵים? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (זְכַרְיָה יג, א): "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מְקוֹר נִפְתָּח" וְגו' - מְקוֹם אֶחָד - "לְחֻשָּׁת וּלְגִנְהָ". וְלֵאן הוֹלְכִין? לַיָּם הַגְּדוֹל, וְלֵימָה שֶׁל טְבַרְיָא, וְלֵימָה שֶׁל סְדוּם - כְּדֵי לְרַפְאוֹת אֶת מִימֵן, שְׁנֵאמַר (יְחִזְקֵאל מִז, ח): "וַיֵּאמֶר אֵלֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל הַגְּלִילָה הַקְּדֻמוֹנָה וְיִרְדוּ עַל הָעֲרֵבָה וּבֵאוּ הַיָּמָה אֶל הַיָּמָה" וְגו'. הַיָּמִים הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל הַגְּלִילָה הַקְּדֻמוֹנָה -

זֶה יָמָה שֶׁל סְדוּם. "וַיִּרְדוּ עַל הָעֲרֵבָה" - זֶה יָמָה שֶׁל טְבַרְיָא. וּבֵאוּ הַיָּמָה אֶל הַיָּמָה הַמְּצֻאִים וְנִרְפְּאוּ הַיָּמִים - זֶה הַיָּם הַגְּדוֹל. וְאָמַר (יְחִזְקֵאל מִז, ט): "וְהָיָה] כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר יִשְׂרָן אֶל כָּל אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נַחֲלִים יַחֲיֶה וְהָיָה הַדְּגָה רַבָּה מְאֹד כִּי בָאוּ שָׁמָּה הַיָּמִים הָאֵלֶּה וַיִּרְפְּאוּ וַחַי כָּל אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁמָּה הַנַּחֲלִים". וְאָמַר (שָׁם, שָׁם יא): "וְהָיָה וְעַמְדוֹ עָלָיו דְּגָגִים". וְאָמַר: "בְּצֵאתוֹ וּגְבָאִיר" וְגו'. וְאָמַר (שָׁם, שָׁם יא): "וְעַל הַנַּחֲלִים יַעֲלֶה עַל שְׁפָתוֹ" וְגו' - מִלְּמַד שֶׁכָּל מִימֵי בְּרֵאשִׁית עַתִּידִין לְהִיּוֹת יוֹצְאִין כְּמִפֵּי הַפֶּךְ הַזֶּה. וְכִּף הָיָה הַבָּאָר שֶׁהָיָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַּר דּוּמָה, לְסַלַּע מְלֹא נִקְבִים כְּכַבְרָה, מְפֻרְפֶּת וְעוֹלָה כְּמִפֵּי הַפֶּךְ הַזֶּה, עוֹלָה עִמָּהֵן לְהַרִים וַיִּוֹרְדַת עִמָּהֵן לְגֵאֲיוֹת, מְקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁוִיָן - הוּא שׁוֹרָה כְּנֻגְדָן, בְּמִקּוֹם גְּבוּהָה כְּנֻגְדָן פְּתָחוֹ שֶׁל אֶהֱל מוֹעֵד, נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל בָּאִין וְסוֹכְבִין אוֹתָהּ בְּמִקְלוֹתֶיהֶן, וְאָמַרִים עָלֶיהָ אֶת הַשִּׁירָה (בְּמִדְבַּר כֵּא, ז): "עָלִי בָּאָר עֲנוּ לִּי, עָלִי בָּאָר". וְהַיָּמִים מְבַעֲבְעִין וְעוֹלִין כְּעַמּוּד לְמַעְלָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מוֹשֵׁף בְּמִקְלוֹ, אִישׁ לְשִׁבְטוֹ וְאִישׁ לְמִשְׁפָּחָתוֹ, שְׁנֵאמַר (בְּמִדְבַּר כֵּא, יח): "בָּאָר חִפְרִיהָ שָׂרִים" וְגו'. וְגַם הִיא סוֹכְבַת אֶת כָּל מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁקָה אֶת כָּל הַיְשִׁימוֹן, שְׁנֵאמַר (בְּמִדְבַּר כֵּא, כ): "וְנִשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן" וְהִיא נַעֲשֶׂה נַחֲלִים, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים עח, כ): "וַנַּחֲלִים יִשְׁטְפוּ". הֵן יוֹשְׁבִין בְּאִיסְפַּקְאוֹת, וּבָאִין זֶה אֶצֶל זֶה, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים קה, מא): "הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נְהַר". הָעוֹלָה דְרָךְ יִמִּין - עוֹלָה דְרָךְ יְמִין. הָעוֹלָה דְרָךְ שְׂמָאל - עוֹלָה דְרָךְ שְׂמָאל. כֵּן הָעַמּוּד שֶׁל מִים - מִתְמַצֵּין אֵלָיו וְהוּא נַעֲשֶׂית נַחַל גְּדוֹל, וְהוֹלְכִין לַיָּם הַגְּדוֹל, וּמְבִיאִין מֵהֵן כָּל חֻמְדַת הָעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים ב, ז): "זֶה אֲרַבְּעִים שָׁנָה ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ לֹא חָסַרְתָּ דְבָר".

ד. שְׁנֵי סְפָלִים שֶׁל כֶּסֶף הָיוּ בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ: אֶחָד שֶׁל מִים וְאֶחָד שֶׁל זֵינ, מְזַרְחֵי שֶׁל זֵינ מְעַרְבֵי שֶׁל מִים, וְדָרָךְ הַרְגִילָה שֶׁל זֵינ לְמְזַרְחוֹ, עָרָה שֶׁל מִים בְּתוֹךְ שֶׁל זֵינ, אוֹ שֶׁל זֵינ בְּתוֹךְ שֶׁל מִים - יֵצֵא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר:

בְּרוּךְ הוּא: 'הַקְּרִיבוּ לְפָנַי עֹמֵר בִּפְסַח, כְּדִי שִׁתְּבָרַךְ לְכֶם תְּבוּאָה שְׁבַעֲשֹׁדוֹת'. וּמִפְּנֵי מַה אָמְרָה תּוֹרָה: 'הִבִּיאוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בַּעֲצֵרֶת? מִפְּנֵי שֶׁעֲצֵרֶת זְמַן פְּרוֹת הָאֵילָן הוּא. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'הַקְּרִיבוּ לְפָנַי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בַּעֲצֵרֶת, כְּדִי שִׁתְּבָרְכוּ לְכֶם פְּרוֹת הָאֵילָן. וּמִפְּנֵי מַה אָמְרָה תּוֹרָה: 'נִסְכּוּ מֵיִם לְפָנַי בַּחֵג? כְּדִי שִׁתְּבָרְכוּ לְכֶם גְּשָׁמֵי שָׁנָה'. וְאוֹמֵר (זְכָרְיָה יד, יז-יח): 'וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפַּחַת הָאֲרָץ אֵל יְרוּשָׁלַם לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ ה' צְבָאוֹת וְלֹא עֲלִיָּהֶם יִהְיֶה הַגָּשֶׁם; וְאִם מִשְׁפַּחַת מְצָרִים לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָּאָה וְלֹא עֲלִיָּהֶם.

שֶׁל סִיד הָיָו, אֲלֵא שֶׁמִּשְׁחָרִין מִפְּנֵי הַיַּיִן, וּמִגְּנָבִין כְּמִין שְׁנֵי חוּטְמִין דְּקִינָ, שְׁבָהֶן יוֹרְדִין לְשִׁיתִין וְנִבְלָעִין בְּתוֹכוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר כח, ז): "בַּקֶּדֶשׁ הִסֵּף נֹסֶף" - שֶׁעָשָׂה לוֹ מְקוֹם שִׁיבְלַע בַּקֶּדֶשָׁה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שִׁיתִין מִחוּלְלִין וְיוֹרְדִין עַד הַתְּהוֹם, וְנִבְרָאוּ מִשֵּׁשׁ יָמֵי בְּרָאשִׁית, וְעֲלִיָּהֶן כָּרָה דוֹד שֵׁשָׁה עָשָׂר אֶלֶף אַמָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָה ה, א-ב): אֲשִׁירָה נָא לִיְדִידֵי שִׁירַת דּוּדֵי לְכַרְמֹו וְגו', וְיַעֲזֹקְהוּ וְיִסְקַלְהוּ כו', וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ - זֶה הֵיכַל. יָקֵב חֶצֶב בּו - זֶה מִזְבֵּחַ. וְגַם יָקֵב - אֵלוֹ הַשִּׁיתִין. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוּק אוֹמֵר: לֹול קֶטֶן הָיָה בֵּין כֶּבֶשׂ וְלִמְזִבַּח, בְּמַעְרְבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ. אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה - פָּרְחֵי כְּהוֹנֵה יוֹרְדִין לְשֵׁם וּמִלְקָטִין מִשֵּׁם יַיִן קָרוֹשׁ, שְׂדוּמָה לְעִגּוּלֵי דְבִלְהָ, וּבָאִין וְשׁוֹרְפִין אוֹתוֹ בַּקֶּדֶשָׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר כח, ז): "בַּקֶּדֶשׁ הִסֵּף נֹסֶף שְׂכָר לֵה"; כִּשֵּׁם שֶׁנִּסְכּוּ בַּקֶּדֶשָׁה - כֶּף שֶׁרְפָתוֹ בַּקֶּדֶשָׁה.

ה. מֵאִמְתִּי מְנַסְכִּין אוֹתָן עִם אִיבְרֵי הַתְּמִיד? מַעֲשֵׂה בְּצִדוּקֵי אַחַד שֶׁנֹּסֵף עַל גְּבֵי רִגְלָיו, וּרְגָמוּהוּ כָּל הָעָם בְּאֶתְרוּגְיָהֶן, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נִפְגְּמָה קָרָן הַמִּזְבֵּחַ, וּבִטְלָה עֲבוּדָה, וְהִבִּיאוּ בּוֹל שֶׁל מֶלַח וּסְתִמּוּהוּ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהַכֶּשֶׁר לְעֲבוּדָה, אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁלֹא יִרְאֶה מִזְבֵּחַ פְּגוּם, שֶׁכָּל מִזְבֵּחַ, שְׂאִין לוֹ, לֹא כֶּבֶשׂ, וְלֹא יִסוֹד, וְלֹא רְבוּעַ - פְּסוּל. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַסּוּבָב.

ו. נִסּוּף הַמֵּיִם - כָּל שִׁבְעָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שְׁמֹנֶה, אֲלֵא שְׂרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּלוּג הָיָה מְנֻסֵף כָּל שְׁמֹנֶה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שֶׁלְשָׁה לֹוגִין. נִמְצְאוּ אוֹמֵר: הַמְרַבָּה בְּמֵיִם - מִמַּעַט בְּמֵיִם, וְהַמְרַבָּה בְּמֵיִם - מִמַּעַט בְּמֵיִם.

ז. מִי הַחֵג - חֵיבִין עֲלֵיהֶן: מִשׁוּם לָן, יוֹצֵא וְטָמֵא. לְפִיכָה, אִם לָנוּ אוּ שִׁיְצָאוּ, אוּ שֶׁנִּטְמָאוּ - יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. אֲבָל חֻבִּית וְצִלוּחִית עֲצֻמָן - מוֹעֲלִין בָּהֶן, מִפְּנֵי שֶׁגּוֹפָן הַקֶּדֶשׁ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: מִפְּנֵי מַה אָמְרָה תּוֹרָה הִבִּיאוּ עֹמֵר בִּפְסַח? מִפְּנֵי שֶׁהַפְּסַח זְמַן תְּבוּאָה הִיא. אָמַר הַקְּדוֹשׁ

<p>19</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כז 27</p>	<p>עלות השחר _____ 4:29 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:45 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:11 שקיעה _____ 8:23 בבלי: שבת קלה • ירושלמי: סוכה ו • תוספתא: יומא א נ"ך: יחזקאל ו-יא • רמב"ם: וראיתי לחלק ספר המדע טו-ספר קדושה</p>
<p>20</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כח 28</p>	<p>עלות השחר _____ 4:30 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:46 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:11 שקיעה _____ 8:22 בבלי: שבת קלו • ירושלמי: סוכה ז • תוספתא: יומא ב נ"ך: יחזקאל יב-ג • רמב"ם: ספר קדושה-ספר טהרה</p>
<p>21</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כט 29</p>	<p>עלות השחר _____ 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:46 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:11 שקיעה _____ 8:21 בבלי: שבת קלו • ירושלמי: סוכה ח • תוספתא: יומא ג נ"ך: יחזקאל יד-טו • רמב"ם: ספר טהרה-ספר המדע</p>
<p>22</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>א 1</p>	<p>ראש חודש אב Rosh Chodesh Av עלות השחר _____ 4:32 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:46 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:11 שקיעה _____ 8:20 בבלי: שבת קלח • ירושלמי: סוכה ט • תוספתא: יומא ד נ"ך: יחזקאל טז-יז • רמב"ם: יסודי התורה א</p>
<p>23</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ב 2</p>	<p>עלות השחר _____ 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:47 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:12 שקיעה _____ 8:19 בבלי: שבת קלט • ירושלמי: סוכה י • תוספתא: סכה א נ"ך: יחזקאל יח-יט • רמב"ם: יסודי התורה ב</p>
<p>24</p>	<p>שישי Friday</p>	<p>ג 3</p>	<p>עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:47 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:12 שקיעה _____ 8:19 בבלי: שבת קמ • ירושלמי: סוכה יא • תוספתא: סכה ב נ"ך: יחזקאל כ-כא • רמב"ם: יסודי התורה ג</p>
<p>25</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ד 4</p>	<p>דברים, חזון, פרק ב Shabbos Chazon עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:12 שקיעה _____ 8:18 בבלי: שבת קמא • ירושלמי: סוכה יב • תוספתא: סכה ג נ"ך: יחזקאל כב-כג • רמב"ם: יסודי התורה ד</p>

Candle Lighting 8:01 ודלקת הנרות

Shabbos Ends 9:30 זמן מוצש"ק

דוֹרְף תִּיקוֹן חֲצוֹת דְּעֶרְמָאֲנִט מֵעַן פֶּאֶרְן אֵיִבְעֶרְשְׁטֵן דִּי טוֹבוֹת וְזֵאס עֶר האט צוֹנְעֶזְאָנֵט צו טוֹן פֶּאֶר דִּי אֵיִדן.

(סִפֵּר הַמְדוּת אוֹת הַתְּפִלָּה סִימָן ג'ה)